

**BANK OCHRONY ŚRODOWISKA
SPÓŁKA AKCYJNA**

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
W 2015 ROKU**

WARSZAWA, MARZEC 2016

SPIS TREŚCI

PODSUMOWANIE WYNIKÓW BOŚ S.A. W 2015 R.	4
I. CZYNNIKI I ZDARZENIA WPŁYWAJĄCE NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ BANKU	7
1. SYTUACJA MAKROEKONOMICZNA	7
2. NOTOWANIA AKCJI BOŚ S.A. NA GPW	9
3. ISTOTNE ZDARZENIA W 2015 R.....	9
4. CZYNNIKI, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA WYNIKI SEKTORA BANKOWEGO I BANKU.....	13
II. WYNIKI FINANSOWE I DZIAŁALNOŚĆ BANKU	15
1. RACHUNEK WYNIKÓW BANKU	15
2. BILANS.....	20
2.1. Aktywa Banku.....	20
2.1.1. Zmiany w strukturze aktywów	20
2.1.2. Kredyty i pożyczki	21
2.1.3. Kredyty i pożyczki udzielone w okresie sprawozdawczym.....	21
2.1.4. Jakość portfela kredytowego.....	22
2.2. Kapitał własny i zobowiązania razem Banku	22
2.2.1. Zmiany w strukturze kapitału własnego i zobowiązań razem	22
2.3. Źródła finansowania działalności Banku.....	23
2.3.1. Zobowiązania wobec klientów	23
2.3.2. Obligacje własne.....	24
2.3.3. Informacje o zaciągniętych kredytach i umowach pożyczek.....	24
2.3.4. Informacje o zaciągniętych kredytach, umowach pożyczek, poręczeń i gwarancji, niedotyczących działalności operacyjnej Banku.....	25
2.4. Aktywa i zobowiązania warunkowe Banku	25
2.5. Informacje o udzielonych pożyczkach, poręczeniach i gwarancjach podmiotom zależnym.....	26
3. STRATEGIA ROZWOJU BANKU	27
4. PODSTAWOWY ZAKRES DZIAŁALNOŚCI BANKU	27
4.1. Działalność bankowa	27
4.2. Udział BOŚ S.A. w sektorze.....	28
5. PODSTAWOWE PRODUKTY, USŁUGI I SFERY DZIAŁALNOŚCI.....	28
5.1. Produkty bankowe	28
5.2. Liczba obsługiwanych klientów, rachunków, kart płatniczych i placówek.....	28
5.3. Oferta proekologiczna i współpraca z funduszami ochrony środowiska	29
5.4. Segment klientów korporacyjnych.....	30
5.5. Segment finansów publicznych	32
5.6. Segment klientów detalicznych.....	32
5.7. BOŚ Eko Profit S.A. - działalność uzupełniająca ofertę usług Banku.....	36
5.8. Inicjatywa JESSICA	37
5.9. Współpraca z zagranicznymi instytucjami finansowymi	37
III. ZARZĄDZANIE RYZYKAMI W BANKU	37
1. RYZYKO KREDYTOWE.....	37
2. RYZYKO FINANSOWE	40
2.1. Ryzyko płynności	40
2.2. Ryzyko stopy procentowej.....	43
2.2.1. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	43
2.2.2. Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej.....	45
2.3. Ryzyko walutowe	46

3. RYZYKO OPERACYJNE I BRAKU ZGODNOŚCI	47
3.1. Ryzyko operacyjne.....	47
3.2. Ryzyko braku zgodności	48
IV. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE	49
1. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI	49
2. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA	49
3. CZYNNIKI I NIETYPOWE ZDARZENIA	49
4. RÓŻNICA POMIĘDZY PROGNOZAMI A ZREALIZOWANYMI WYNIKAMI.....	49
5. GŁÓWNE INWESTYCJE	50
6. UZALEŻNIENIE OD PARTNERÓW	50
7. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI.....	50
8. SEZONOWOŚĆ LUB CYKLICZNOŚĆ.....	50
9. INFORMACJE O UMOWACH BANKU	51
9.1. Umowy znaczące	51
9.2. Umowy z Bankiem Centralnym i organami nadzoru	51
9.3. Umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	51
10. INFORMACJA O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH	51
11. TYTUŁY EGZEKUCYJNE, SPRZEDAŻ WIERZYTELNOŚCI I WARTOŚĆ ZABEZPIECZEŃ.....	52
12. INFORMACJA O DYWIDENDZIE	52
13. OPIS WYKORZYSTANIA WPŁYWÓW Z EMISJI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH	52
14. AKCJE W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH.....	52
15. PROGRAM OPCJI MENEDŻERSKICH	54
16. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BOŚ S.A.	54
17. INFORMACJE NA TEMAT WARTOŚCI WYNAGRODZEŃ OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH.....	55
18. UMOWY DOTYCZĄCE REKOMPENSAT DLA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH.....	56
19. SZKOLENIA DLA PRACOWNIKÓW.....	57
20. INFORMACJE PO DNIU BILANSOWYM	58
V. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO	60
1. ZASADY ŁADU KORPORACYJNEGO	60
2. AKCJONARIAT I PRAWA Z AKCJI	64
3. ORGANY BANKU.....	69
VI. SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU	75
1. BANK	77
2. FUNDACJA BOŚ – STRATEGICZNE ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE BANKU.....	80

PODSUMOWANIE WYNIKÓW BOŚ S.A. W 2015 R.

Realizowany w ostatnich latach model biznesowy Banku ograniczył możliwości generowania wystarczających przychodów na podstawowej działalności Banku. Struktura bilansu Banku na koniec 2015 roku, w odniesieniu do średniej kompozycji sumy bilansowej w sektorze bankowym różni się przede wszystkim w zakresie :

- znacznie wyższego od rynkowego poziomu finansowania hurtowego,
- istotnie niższej proporcji niskokosztowych bieżących środków klientów,
- niskiego udziału wysokomarżowych kredytów konsumpcyjnych.

Powyższe czynniki, w środowisku spadających stóp procentowych, w sposób istotny wpłynęły na zbyt niski poziom bieżącego bufora dochodowego, który mógłby skutecznie zaabsorbować pokrycie przychodami kosztów jednorazowych zdarzeń lub zwiększonych kosztów ryzyka. Zdarzenia takie, które zmaterializowały się w pod koniec 2015 roku w postaci dodatkowych obciążeń na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego na wypłaty środków gwarantowanych w wyniku ogłoszenia upadłości Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie oraz obciążeń z tytułu Funduszu Wsparcia Kredytobiorców jedynie powiększyły rozmiar strat netto Banku odnotowanych w II, III i IV kwartale 2015 roku.

Realizowany przez poprzednie władze Banku model biznesowy obejmował również działania w obszarach, które w konsekwencji niekorzystnego rozwoju sytuacji rynkowej znalazły się w grupie o podwyższonym ryzyku. Dotyczy to w szczególności zaangażowania w portfel kredytów walutowych w segmencie klienta detalicznego oraz koncentracji w segmencie klienta korporacyjnego na realizacji dużych projektów inwestycyjnych, w szczególności w sektorze energii odnawialnej, co można w pewnym stopniu uzasadnić misją Banku. Jednocześnie brak zrównoważonego rozwoju w segmencie klienta detalicznego i korporacyjnego, w szczególności w segmencie MSP doprowadził do sytuacji, w której poziom bieżącego generowania kapitału poprzez zysk Banku stał się barierą dalszego wzrostu sumy bilansowej. Sytuacja, w której znalazł się Bank doprowadziła do obniżenia w maju 2015 roku oceny ratingowej a w konsekwencji do istotnego zwiększenia kosztów finansowania pozyskiwanego na rynku.

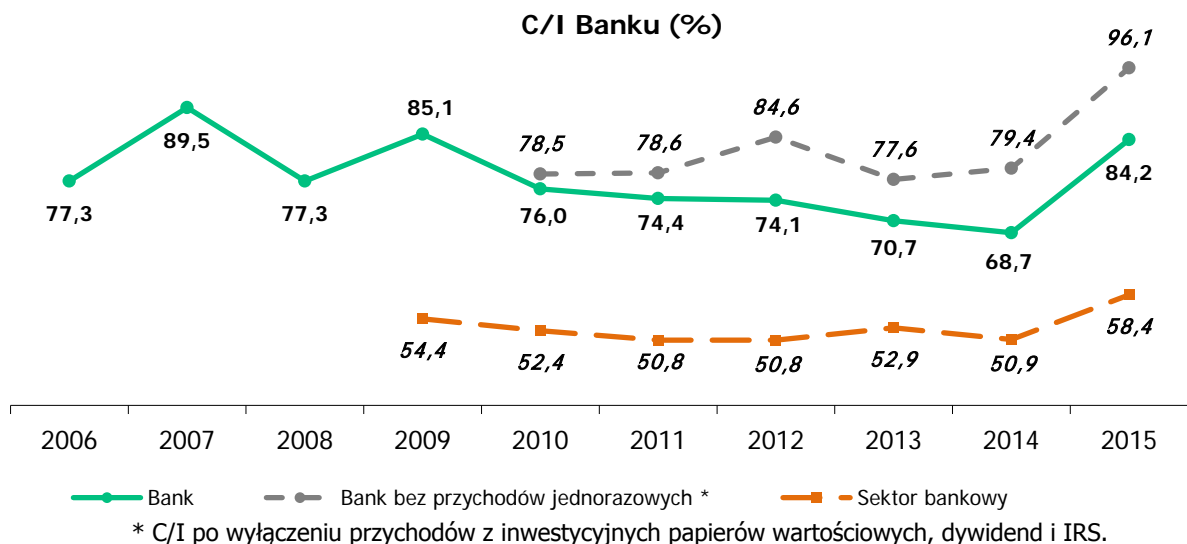
Zyski Banku osiągnięte w latach 2010-2014 były w znacznej mierze związane z realizacją przez Bank dochodów o charakterze jednorazowym, w szczególności w zakresie :

- sprzedaży dłużnych papierów wartościowych, z rekordowym rokiem 2014 (wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych 35 mln zł),
- sprzedaży składników rzeczowego majątku trwałego, w tym nieruchomości w 2013 r. w kwocie 12,4 mln zł oraz w 2015 r. w kwocie 2,6 mln zł,
- dywidend ze spółek zależnych w wysokości 19 mln zł w 2011 i 2012 r.

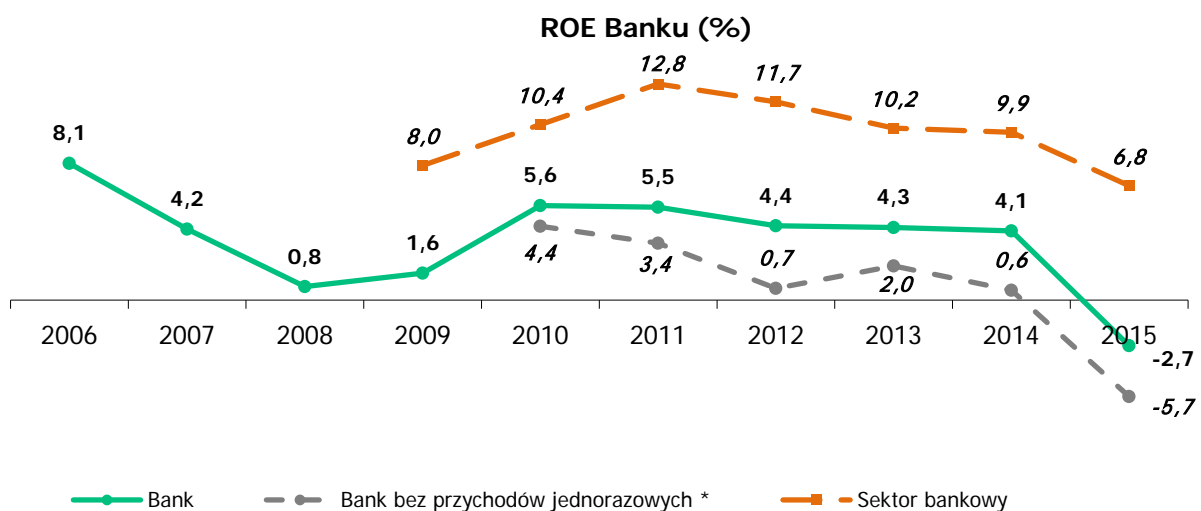
Transakcje te wygenerowały w krótkim okresie pozytywne wyniki finansowe Banku.

Po stronie ogólnych kosztów działalności Bank obecnie zdecydowanie odstaje od średniego wskaźnika C/I w sektorze. Względnie niska dynamika spadku kosztów w latach 2010 -2014, w tym kosztów rzeczowych z poziomu 121 mln zł i 124 mln zł w latach 2010 i 2011 do poziomu 103 – 104 mln zł w latach 2013 – 2014, uzyskane zostały głównie w efekcie redukcji wydatków na reklamę. Obciążeniem kosztowym była również nieefektywna polityka zarządzania nieruchomościami przez Bank.

W konsekwencji polityki władz Banku prowadzonej w ostatnich latach wskaźnik C/I ukształtował się powyżej poziomu w sektorze bankowym:

Jednocześnie wskaźnik rentowności kapitału własnego Banku przedstawiał się na poziomie:

W 2015 r. BOŚ S.A. wykazał stratę netto w wysokości 39,3 mln zł, wobec zysku w kwocie 60,5 mln zł w roku poprzednim. Ze względu na powstanie straty bilansowej oraz w związku z wymaganiami określonymi w art. 142 Prawa bankowego, Zarząd Banku rozpoczął prace nad przygotowaniem programu postępowania naprawczego. Ponadto, w lutym 2016 r. Zarząd BOŚ S.A. podjął decyzję o rozpoczęciu prac nad aktualizacją dokumentów strategicznych i przygotowaniem Ramowej Strategii BOŚ S.A. na lata 2016 - 2020, której akceptacja przez Radę Nadzorczą powinna nastąpić w kwietniu br. Główne założenia Ramowej Strategii BOŚ S.A. na lata 2016 - 2020 zostaną, po decyzji Rady Nadzorczej Banku, podane do publicznej wiadomości w formie raportu bieżącego, poprzedzając podjęcie przez Akcjonariuszy decyzji o podwyższeniu kapitału Banku. Priorytetowymi celami BOŚ S.A. na lata 2016-2020 będzie wzrost rentowności Banku do poziomu wyższego od średniej rentowności w sektorze bankowym.

W 2015 r. BOŚ S.A. osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 428,4 mln zł, wobec 460,9 mln zł w 2014 r., co oznacza spadek o 7,1%. Do obniżenia wyniku przyczynił się słabszy wynik z tytułu odsetek na skutek spadku rynkowych stóp procentowych. Ponadto, odnotowano niższy wynik z tytułu opłat i prowizji, na działalności handlowej, z tytułu dywidend, na inwestycyjnych papierach wartościowych oraz przy poprawie wyniku na rachunkowości zabezpieczeń oraz wyniku z wymiany.

Ogólne koszty administracyjne Banku wzrosły o 44,9 mln zł, tj. o 14,5% wobec 2014 r., głównie na skutek wzrostu opłat na Bankowy Fundusz Gwarancyjny o 42,9 mln zł, w tym na skutek dodatkowej opłaty nałożonej na BOŚ S.A. w IV kwartale ub.r. w kwocie 28,2 mln zł w związku z ogłoszeniem upadłości SK Banku w Wołominie i związanej z tym wypłaty środków gwarantowanych. Drugim

elementem który wpłynął na wzrost ogólnych kosztów administracyjnych było wprowadzenie przez ustawodawcę opłaty na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców w kwocie 9,0 mln zł, utworzony na cele pomocowe kredytobiorcom indywidualnym, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej. Wzrostu wyżej wymienionych opłat nie zrekompensował spadek o 10,7 mln zł, tj. o 7,3% kosztów świadczeń pracowniczych Banku BOŚ S.A. w 2015 r. w stosunku do roku poprzedniego. Spadek kosztów Banku ma związek ze zmniejszeniem zatrudnienia, które spadło o 5,8%.

W 2015 r. Bank zgodnie ze Strategią rozwijał działalność na rynku finansowania projektów służących ochronie środowiska, powiększając udział w portfelu kredytowym kredytów proekologicznych. Saldo tych kredytów na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosiło 4,9 mld zł, co stanowiło 33,1% salda kredytów ogółem w Banku, podczas gdy na koniec poprzedniego roku udział ten wynosił 26,5%. Kredyty te przeznaczone były w większości na inwestycje w obszarze ochrony atmosfery, głównie na realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz zrównoważonego budownictwa i rewitalizacji terenów miejskich. Kwota nowych umów kredytów proekologicznych zawartych w okresie 1 stycznia 2015 r. – 31 grudnia 2015 r. wyniosła 2,4 mld zł i była wyższa o 25,8% w stosunku do 2014 r. W zdecydowanej większości nowa sprzedaż kredytów proekologicznych skierowana była do klientów korporacyjnych.

Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom Banku według stanu na koniec 2015 r. wynosiła 14,4 mld zł. W porównaniu do końca 2014 r. była wyższa o 14,9%. W 2015 r. nastąpił wzrost pozycji kredyty udzielone klientom korporacyjnym o 41,4% przy spadku o 15,9% kredytów udzielonych finansom publicznym. Najwyższy udział w kredytach ogółem wynoszący 51,6% mają kredyty udzielone klientom segmentu korporacyjnego.

Zobowiązania Banku wobec klientów według stanu na 31 grudnia 2015 r. wyniosły 16,0 mld zł, co oznacza, wzrost o 1,8 mld zł, tj. o 12,8% w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. Depozyty zwiększyły się w segmencie klientów detalicznych o 20,1%, tj. o 1,3 mld zł. W segmencie klientów korporacyjnych nastąpił wzrost o 17,0%, tj. 0,8 mld zł.

Suma bilansowa Banku na dzień 31 grudnia 2015 r. wyniosła 20,8 mld zł i była wyższa o 6,7% w porównaniu do stanu na koniec 2014 r. Na koniec 2015 r. największy udział w aktywach (69,2%) stanowiły kredyty i pożyczki udzielone klientom.

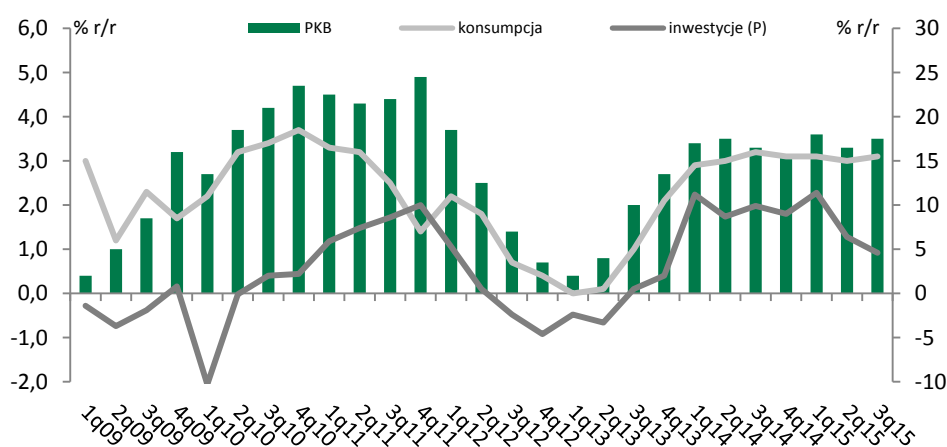
Wg stanu na 31 grudnia 2015 r. oraz 31 grudnia 2014 r. Grupa spełniała wymogi nadzorcze w zakresie adekwatności kapitałowej. Współczynnik wypłacalności Banku wyniósł 12,13% na koniec 2015 r. wobec 13,78% na koniec 2014 r. Współczynnik Tier 1 wyniósł 9,12% na koniec 2015 r. wobec 10,19% na koniec 2014 r.

I. CZYNNIKI I ZDARZENIA WPŁYWAJĄCE NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ BANKU

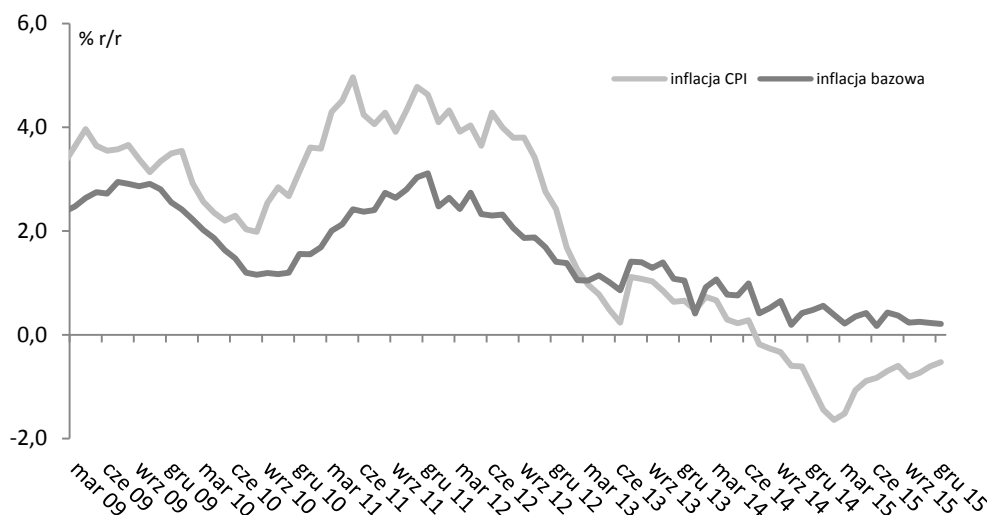
1. SYTUACJA MAKROEKONOMICZNA

W 2015 r. tempo wzrostu produktu krajowego brutto wzrosło do 3,6% wobec 3,3% w 2014 r. Poprawa aktywności krajowej gospodarki była wynikiem przyspieszenia dynamiki konsumpcji prywatnej oraz wzrostu wkładu salda handlu zagranicznego we wzrost PKB. Jednocześnie w 2015 r. obniżyła się dynamika inwestycji w gospodarce oraz dynamika spożycia publicznego.

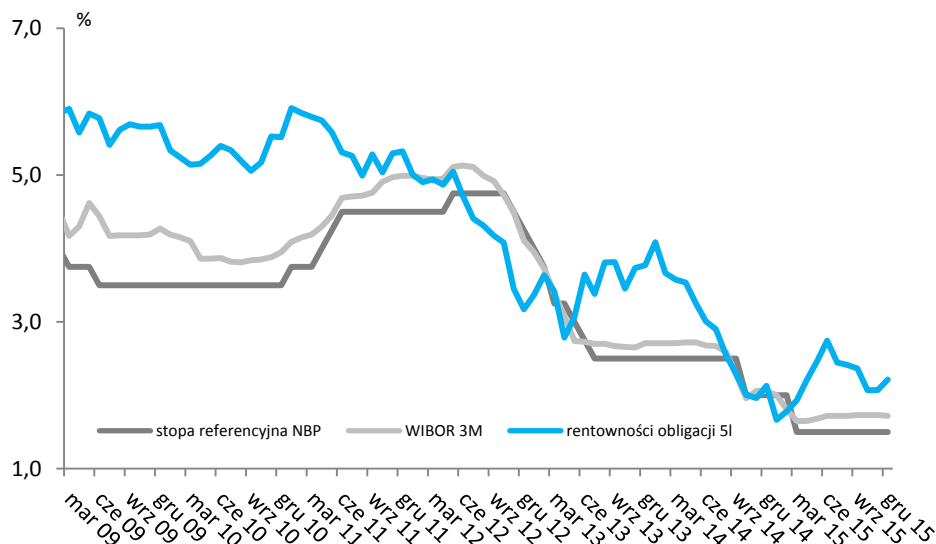
W 2015 r. czynnikiem wspierającym konsumpcję prywatną była poprawa realnych dochodów gospodarstw domowych, głównie dzięki niskiej dynamice cen w gospodarce. W 2015 r. średni realny wzrost wynagrodzeń wyniósł 4,2% wobec wzrostu o 3,4% w 2014 r. Dodatkowo czynnikiem wspierającym wzrost popytu gospodarstw domowych była kontynuacja poprawy sytuacji na rynku pracy. W 2015 r. stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się do 9,8% na koniec roku wobec 11,4% w grudniu 2014 r. W 2015 r. liczba bezrobotnych spadła o 262 tys. osób i na koniec minionego roku wyniosła 1563 tys. osób.

W 2015 r. utrzymywał się bardzo niski poziom cen w gospodarce. Przez cały rok wskaźnik cen dóbr i usług konsumpcyjnych CPI pozostawał na ujemnym poziomie, wyraźnie poniżej celu inflacyjnego NBP (2,5%), a także poniżej poziomu dolnej granicy przedziału dopuszczalnych wahań inflacji wokół celu inflacyjnego NBP na poziomie 1,5%. Średnioroczny wskaźnik CPI wyniósł w 2015 r. -0,9% wobec 0,0% r/r w 2014 r. W skali całego roku do spadku cen przyczynił się silny spadek cen paliw (efekt spadku cen ropy naftowej) oraz spadek cen żywności. Niskiemu wskaźnikowi inflacji sprzyjała też umiarkowana presja popytowa i kosztowa w gospodarce. Pod koniec 2015 r. skala spadku indeksu cen w gospodarce zaczęła się zmniejszać, głównie za sprawą stopniowego ograniczenia spadku cen żywności w wyniku ubiegłorocznego nieurodzaju na rynku warzyw i owoców. W rezultacie w grudniu 2015 r. wskaźnik CPI ukształtował się na poziomie -0,5% wobec -1,0% r/r na koniec 2014 r.

W 2015 r. Rada Polityki Pieniężnej raz - podczas posiedzenia w marcu - obniżyła stopy procentowe NBP. Po marcowej obniżce stóp o 50 pkt. baz., przez resztę roku RPP utrzymała stabilne stopy procentowe. Od marca stopa referencyjna NBP pozostała na poziomie 1,50%, stopa depozytowa – na poziomie 0,50%, zaś stopa lombardowa – na poziomie 2,50%. Po spadku stawek pożyczek międzybankowych WIBOR w reakcji na decyzję RPP o obniżeniu stóp procentowych w marcu, w kolejnych miesiącach stawki WIBOR stabilizowały się, w warunkach braku zmian polityki RPP oraz oczekiwań rynkowych na kontynuację tej polityki przynajmniej do końca 2015 r. W skali całego roku stawka WIBOR 3M obniżyła się o 34 pkt. baz. do poziomu 1,72% na koniec grudnia 2015 r.

Po roku 2014, kiedy sytuacja na globalnych rynkach finansowych była stosunkowo stabilna, w 2015 roku zmienność na rynkach finansowych ponownie wyraźnie wzrosła. Zmienność ta wynikała z występujących naprzemiennie pozytywnych i negatywnych czynników. Wśród pozytywnych wskazać należy zapowiedź w styczniu, a następnie rozpoczęcie w marcu 2015 r. skupowania przez Europejski Bank Centralny aktywów finansowych w ramach programu ilościowego luzowania polityki monetarnej. Do negatywnych należały: eskalacja kryzysu w Grecji (przełom II i III kw.), wzrost obaw o sytuację gospodarek wschodzących (w szczególności gospodarki chińskiej) i obawy rynkowe przed silnym negatywnym wpływem tych gospodarek na gospodarki rozwinięte (druga połowa III kw.), a także okresowo nasilające się obawy rynkowe przed negatywnymi skutkami oczekiwanego rozpoczęcia przez Rezerwę Federalną w USA (Fed) cyklu podwyższania stóp procentowych z poziomu ultra-niskiego poziomu utrzymywanego od 2007 r. Koniec 2015 roku przyniósł okresową poprawę nastrojów rynkowych w reakcji na deklarację Fed o prowadzeniu ostrożnej polityki monetarnej towarzyszącą grudniowej decyzji o podwyższenia stóp procentowych Fed o 25 pkt. baz.

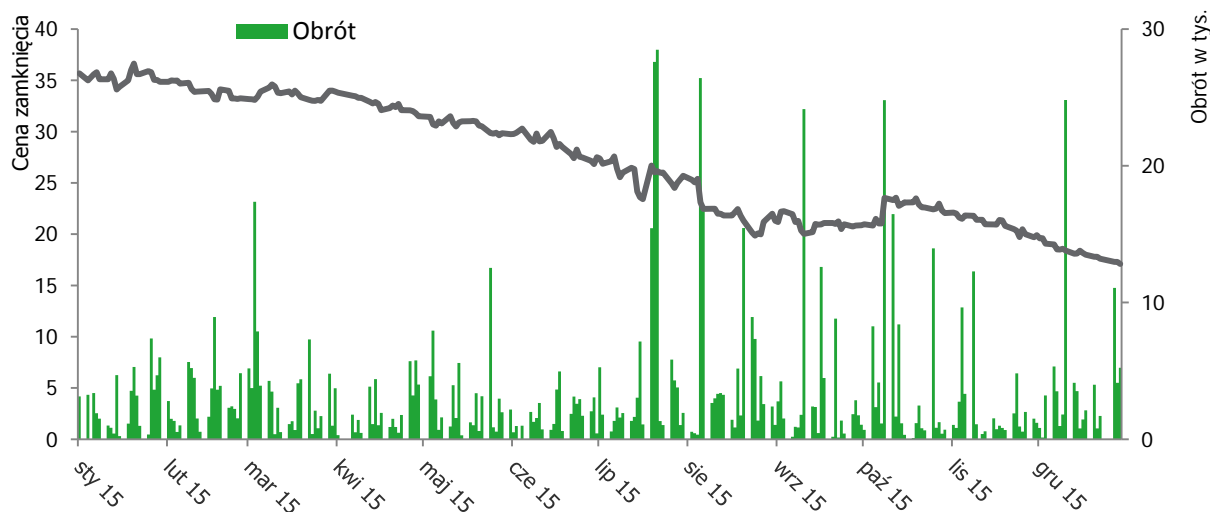
Wzrost oczekiwań w trakcie roku na stopniowe zacieśnienie polityki monetarnej Fed poskutkowało w 2015 r. lekkim wzrostem (o ok. 10 pkt. baz.) rentowności obligacji skarbowych na rynkach bazowych (USA i Niemcy) oraz umocnieniem kursu dolara wobec euro (ponad 10% w skali roku).

W skali całego 2015 r. klasą aktywów finansowych najsilniej negatywnie dotkniętą przez wzrost niepewności rynkowej były aktywa rynków wschodzących – syntetyczny indeks giełdowy MSCI dla rynków wschodzących obniżył się w 2015 r. o 8,7%.

W 2015 r. sytuacja na polskim rynku finansowym pozostawała pod wyraźnym wpływem tendencji na globalnym rynku finansowym. W 2015 r. w wyniku wzrostu premii za ryzyko inwestycji w aktywa rynków wschodzących efektywny kurs złotego osłabił się. Dodatkowo w IV kw. w kierunku osłabienia złotego oddziaływał wzrost obaw rynkowych co do przyszłej polityki gospodarczej (m.in. niepewność co do ostatecznego kształtu ustawy dot. pomocy osobom zadłużonym w walutach obcych). W skali całego 2015 roku złoty stracił na wartości wobec dolara amerykańskiego (11,2%) oraz wobec franka szwajcarskiego (11,1%), przy braku zmiany kursu w relacji do euro (po umocnieniu złotego wobec euro w trakcie roku, spadek wartości złotego pod koniec roku). Osłabienie kursu złotego wobec dolara było pochodną umocnienia dolara na globalnym rynku finansowym. Z kolei osłabienie złotego wobec franka szwajcarskiego było następstwem uwolnienia w dn. 15 stycznia 2015 r. kursu franka szwajcarskiego przez bank centralny Szwajcarii (SNB), co poskutkowało skokowym umocnieniem franka wobec euro (okresowo poniżej 1 CHF/EUR wobec poziomu 1,20 CHF/EUR sprzed decyzji SNB o uwolnieniu kursu).

Jednocześnie w 2015 r. rentowności złotych obligacji skarbowych wzrosły w ślad za wzrostem rentowności obligacji skarbowych na rynkach bazowych (USA, Niemcy). Rentowność 10-letnich obligacji skarbowych wzrosła w skali roku o ponad 40 pkt. baz. do poziomu 2,95%. Wzrost spreadu między rentownościami krajowych obligacji skarbowych a ich odpowiednikami na rynkach bazowych wynikał m.in. z ustąpienia w II poł. roku pozytywnego czynnika w postaci niskich zapadalności obligacji skarbowych, który wspierał rynek obligacji w 2014 r. i I poł. 2015 r.

2. NOTOWANIA AKCJI BOŚ S.A. NA GPW

W 2015 roku kurs wahał się w przedziale od 17,09 zł do 36,64 zł. Kurs akcji BOŚ S.A. obniżył się z poziomu 34,00 zł na koniec 2014 r. do 17,09 zł na koniec 2015 r.

Średni dzienny obrót akcjami Banku w 2015 r. wynosił 3 467 szt. (w porównaniu do 3 564 szt. W 2014 r.), przy czym najwyższą jego wartość 28 492 szt. zanotowano w dniu 22 lipca 2015 r., a najniższą 94 szt. w dniu 19 października 2015 r.

3. ISTOTNE ZDARZENIA W 2015 R.

Wybrane wyróżnienia i nagrody w 2015 r.

- Bank Ochrony Środowiska S.A. dołączył do prestiżowego grona firm notowanych w ramach RESPECT Index. Notowane na głównym rynku giełdowym spółki wchodzące w skład Indexu, w najwyższym stopniu spełniają wymagania w zakresie ładu korporacyjnego, ładu informacyjnego i relacji z inwestorami wraz z uwzględnieniem czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych. Najnowszą edycję RESPECT Index tworzą 23 spółki. Wśród nich są m.in. banki, firmy energetyczne i budowlane.
- I miejsce dla Konta Oszczędnościowego „Więcej za Mniej” w rankingu kont oszczędnościowych Totalmoney.pl.
- I miejsca dla „EKOkłaty Bez Kantów” w rankingu lokat terminowych na jeden miesiąc w kwocie 5 000 zł TotalMoney.pl.
- I miejsce dla „EKOkonta bez Kosztów” w rankingu kont osobistych Totalmoney.pl.
- I miejsce dla 12-miesięcznej „EKOkłaty z Bonusem” w Rankingu Lokat Premium money.pl
- I miejsce dla „EKOkonta Bez Kosztów” w rankingu rachunków kont oszczędnościowych Bankier.pl
- I miejsce dla „EKOkłaty z Bonusem” w rankingu lokat 12M Bankier.pl oraz najlepszych lokat na rok wg Pulsu Biznesu.
- I miejsce dla pożyczki gotówkowej w rankingu „Świąteczna gotówka” przygotowanym przez Rzeczpospolitą.

Znaczące umowy

Zarząd Banku poinformował, że:

- W dniu 26 lutego 2015 r. (raport bieżący nr 4/2015) Bank zawarł z jednym ze swoich strategicznych Klientów Umowę Kredytu Nieodnawialnego w kwocie 140 mln zł na okres do 19 lutego 2025 r. Kredyt jest przeznaczony na finansowanie projektu inwestycyjnego w branży mleczarskiej. W związku z finansowaniem ww. Projektu Bank zawarł ponadto umowę o udzielenie limitu na zabezpieczenie ryzyka stopy procentowej (IRS) w kwocie 26,3 mln zł na okres do 21 maja 2022 r.
- W dniu 5 marca 2015 r. (raport bieżący nr 5/2015) została zawarta umowa pożyczki z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, który postawił do dyspozycji BOŚ S.A. środki w wysokości 75 mln EUR na okres do 12 lat. Pożyczka przeznaczona jest na finansowanie projektów inwestycyjnych, realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych, małe i średnie przedsiębiorstwa zatrudniające do 250 pracowników oraz średnie przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 3 tysiące pracowników, w obszarze związanym z ochroną środowiska, efektywnością energetyczną, utrzymaniem infrastruktury, przemysłem, usługami i turystyką. Pożyczka będzie wykorzystana w transzach. Wartość umowy wynosi 310,6 mln zł wg średniego kursu NBP z dnia 5 marca 2015 r.
- W dniu 6 marca 2015 r. (raport bieżący nr 6/2015) Bank zawarł z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju („EBOiR”), Spółką Polenergia S.A. („Sponsor”) oraz trzema jej podmiotami zależnymi („Kredytobiorcy”), tj.: Grupą PEP – Farma wiatrowa 1 Sp. z o.o. („GPFW1”), Grupą PEP – Farma wiatrowa 4 Sp. z o.o. („GPFW4”) oraz Grupą PEP – Farma wiatrowa 6 Sp. z o.o. („GPFW6”), Aneks do Umowy finansowania 3 farm wiatrowych z dnia 4 października 2013 r., do której Bank przystąpił w dniu 29 lipca 2014 r. udzielając kredytu inwestycyjnego spółce GPFW4 w kwocie 238 mln zł na finansowanie kosztów budowy farmy wiatrowej Skurpie o mocy 36,8 MW (o czym Bank informował w raporcie bieżącym 47/2014). Na podstawie Aneksu kwota kredytu inwestycyjnego udostępnionego przez Bank uległa zwiększeniu o 26,3 mln zł w związku z rozbudową łącznej mocy farmy wiatrowej Skurpie do 43,7 MW. Pozostałe warunki umowy nie uległy zmianie. Jednocześnie, Bank zawarł w dniu 6 marca 2015 r. ze spółką GPFW4 oraz Sponsorem aneks do umowy kredytu VAT, na podstawie której kwota kredytu uległa zwiększeniu o kwotę 3,5 mln zł do kwoty 28,5 mln zł. Pozostałe warunki umowy nie uległy zmianie. Umowa i aneksy nie zawierają zapisów o karach umownych. Uruchomienie finansowania w ramach zwiększonych kwot kredytów uwarunkowane było spełnieniem przez GPFW4 warunków zawieszających. Łączne zaangażowanie Banku wobec Klienta oraz grupy podmiotów z nim powiązanych, wynikające z umów zawartych przez Bank w okresie ostatnich 12 miesięcy, z uwzględnieniem ww. aneksów, wynosiło 309,6 mln zł.
- W dniu 31 marca 2015 r. (raport bieżący nr 9/2015) Bank zawarł z jednym ze swoich strategicznych klientów Umowę Kredytów, na podstawie której udostępnił Kredytobiorcy kredyt inwestycyjny w kwocie do 262 mln zł na okres do 31 marca 2031 r. Kredyt jest przeznaczony na finansowanie kosztów budowy farmy wiatrowej, zlokalizowanej w województwie podkarpackim. W związku z finansowaniem w/w projektu farmy wiatrowej, Bank udzielił ponadto Kredytobiorcy w ramach zawartej Umowy Kredytów, kredytu obrotowego na VAT w kwocie do 11,5 mln zł na okres do 30 września 2016 r. Zaangażowanie Banku wobec Klienta, wynikające z Umowy Kredytów zawartej przez Bank w dniu 31 marca 2015 r., wynosiło 273,5 mln zł.
- W dniu 9 kwietnia 2015 r. (raport bieżący nr 10/2015) BOŚ S.A. zawarł ze spółką Elektrownie Wiatrowe Wschód Sp. z o.o. umowę kredytu nieodnawialnego w kwocie 240 mln zł na okres do 31 marca 2016 r. Kredyt został przeznaczony na finansowanie kosztów budowy farmy wiatrowej zlokalizowanej w województwie lubelskim, składającej się z 16 sztuk turbin Vestas V 112-3,2 MW o łącznej docelowej mocy 51,2 MW.
- W dniu 16 kwietnia 2015 r. (raport bieżący nr 12/2015) BOŚ S.A. zawarł z jednym ze swoich strategicznych Klientów Umowę ramową na zawieranie transakcji skarbowych w związku z kredytem inwestycyjnym, przeznaczonym na finansowanie kosztów budowy farmy wiatrowej, udzielonym przez Bank na podstawie Umowy Kredytów z dnia 31 marca 2015 r., o której Bank poinformował w raporcie bieżącym nr 9/2015. Łączna kwota umów zawartych z Klientem przez Bank w okresie ostatnich 12 miesięcy, z uwzględnieniem ww. umów wynosi 356,7 mln zł.
- W dniu 6 maja 2015 r. (raport bieżący nr 13/2015) BOŚ S.A. zawarł z firmą Eolica Postolin Sp. z o.o. (Spółka/Kredytobiorca) umowę kredytu inwestycyjnego, na podstawie której udostępnił Kredytobiorcy kredyt w kwocie do 120 mln zł przeznaczony na współfinansowanie kosztów budowy farmy wiatrowej zlokalizowanej w województwie pomorskim, składającej się z 17 sztuk turbin Vestas model V-100,

każda o mocy 2 MW, o łącznej docelowej mocy 34 MW. Ostateczna data spłaty kredytu przypada we wcześniejszej z dat: 30 czerwca 2030 r. lub dniu przypadającym 186 miesięcy od daty zawarcia umowy kredytu. Ponadto Bank podpisał ze Spółką umowę obrotowego kredytu nieodnawialnego w kwocie 9,2 mln zł na okres do 31 stycznia 2017 r. w celu finansowania zapłaty podatku VAT w związku z realizowaną inwestycją. Jednocześnie strony podpisały w dniu 6 maja 2015. Umowę ramową na zawieranie transakcji skarbowych, określając następujące limity transakcyjne:

- 1) limit transakcyjny FX Forward w kwocie do 10,2 mln zł, w ramach którego zawierane będą transakcje zabezpieczające ryzyko kursu walutowego, z maksymalną datą rozliczenia transakcji, przypadającą na 31 grudnia 2016 r.,
- 2) limit transakcyjny IRS w kwocie do 26,4 mln zł, na podstawie którego zawarta zostanie transakcja swapa procentowego na potrzeby zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej. Maksymalna data rozliczenia transakcji w ramach przyznanego limitu transakcyjnego przypada 5 maja 2025 r.

Łączna kwota umów wynosiła 165,8 mln zł.

- W dniu 11 maja 2015 r. (raport bieżący nr 15/2015) BOŚ S.A. zawarł z firmą Wind Field Korytnica Sp. z o.o. (Kredytobiorca) umowę kredytu inwestycyjnego w kwocie 365 mln zł na okres do 31 grudnia 2034 r. Kredyt jest przeznaczony na współfinansowanie kosztów budowy zespołu 25 sztuk turbin wiatrowych 3,3 MW typu Vestas V126 o łącznej docelowej mocy 82,5 MW, zlokalizowanego na terenie województwa mazowieckiego. Umowa weszła w życie po spełnieniu warunku zawieszającego, o czym Bank informował w raporcie bieżącym 17/2015.
- W dniu 28 maja br. (raport bieżący nr 19/2015) Bank zawarł ze spółką Wind Field Korytnica Sp. z o.o. (Kredytobiorca) umowę dodatkową w sprawie zawierania transakcji swapa procentowego IRS, stanowiącą rozszerzenie Umowy ramowej na zawieranie transakcji skarbowych w związku z kredytem inwestycyjnym (łącznie zwane dalej „Umową ramową”), przeznaczonym na finansowanie kosztów budowy farmy wiatrowej, udzielonym przez Bank na podstawie umowy kredytu inwestycyjnego z dnia 11 maja 2015 r., o której Bank poinformował w raporcie bieżącym 15/2015.

W ww. Umowie ramowej zawartej pomiędzy Kredytobiorcą a Bankiem w dniu 28 maja 2015 r., został określony limit transakcyjny IRS w kwocie do 35 mln. zł, który może być wykorzystany wyłącznie w celach zawarcia transakcji IRS na potrzeby zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej, wynikającego z kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w Banku. Maksymalna data rozliczenia transakcji w ramach przyznanego limitu transakcyjnego przypada na dzień 30 czerwca 2020 r.

Łączna kwota umów zawartych ze Spółką przez Bank w okresie ostatnich 12 miesięcy, z uwzględnieniem ww. umowy wynosi 400 mln zł. Szczegółowe informacje dotyczące umowy o największej wartości zostały zawarte w raporcie bieżącym 15/2015.

- w dniu 21 października 2015 r. (raport bieżący 46/2015) Bank zawarł z jednym ze swoich strategicznych Klientów umowę kredytu giełdowego w kwocie 150 mln zł na okres do 20 października 2019 r. Kredyt jest przeznaczony na zakup papierów wartościowych.

Łączne zaangażowanie Banku wobec Klienta oraz grupy podmiotów z nim powiązanych, wynikające z umów zawartych przez Bank w okresie ostatnich 12 miesięcy, z uwzględnieniem ww. umowy, wynosiło 183,54 mln zł.

Emisje obligacji

W 2015 r. miało miejsce:

- 5 emisji obligacji krótkoterminowych na łączną kwotę 279 mln zł,
- 3 emisje obligacji długoterminowych uruchomionych w ramach Programu Emisji Obligacji serii S, T, U na łączną kwotę 236 mln zł,
- 1 emisja obligacji podporządkowanych serii W na kwotę 32,5 mln zł.

Przedsięwzięcia w Obszarze Wsparcia

W 2015 r. prowadzono działania wdrożeniowe w szesnastu projektach, które wynikały z konieczności dostosowania Banku do wymogów prawnych i/lub regulacyjnych instytucji nadzorczych jak również z inicjatyw o charakterze biznesowym. W szczególności zrealizowano projekty:

- Bankowość Mobilna którego celem było udostępnienie Klientom indywidualnym Banku systemu bankowości elektronicznej BOŚBank24 Twoje e-Konto w wersji mobilnej,
- Migracji kart kredytowych VISA do MasterCard i ich obsługi przez CA Trevica,

- Rekomendacja D, Projekt Zarządzanie Jakością Danych, Rekomendacja J. Tym samym zapewniono dostosowanie Banku do wymogów Rekomendacji D oraz Rekomendacji J Komisji Nadzoru Finansowego,
- FINREP ITS – projekt dotyczący obowiązkowej sprawozdawczości finansowej ITS wg wymagań EBA (w zakresie aktywów obciążonych) oraz Walidacja modeli, którego celem było wdrożenie narzędzia informatycznego wspierającego proces walidacji w oparciu o wyniki przeprowadzonej walidacji modeli scoringowych i ratingowych.

Dodatkowy wymóg kapitałowy

W dniu 23 października 2015 r. (raport bieżący 47/2015) Zarząd Banku otrzymał od Komisji Nadzoru Finansowego zalecenie utrzymywania przez Bank funduszy własnych na pokrycie dodatkowego wymogu kapitałowego na poziomie 0,88 p.p. w celu zabezpieczenia ryzyka wynikającego z walutowych kredytów hipotecznych dla gospodarstw domowych, który powinien składać się co najmniej w 75% z kapitału Tier I (co odpowiada 0,66 p.p.).

Oznacza to, że minimalne współczynniki kapitałowe Banku uwzględniające dodatkowy wymóg kapitałowy rekomendowany przez KNF wynoszą:

Współczynnik kapitału T1 = $9 + 0,66 = 9,66 \%$

Całkowity współczynnik kapitałowy TCR = $12 + 0,88 = 12,88 \%$.

Wskazane powyżej zalecenie powinno być przez Bank respektowane od daty jego otrzymania do odwołania - tzn. do czasu, kiedy KNF uzna, na podstawie analiz i oceny nadzorczej, że ryzyko związane z walutowymi kredytami hipotecznymi, będące powodem nałożenia na Bank dodatkowego wymogu kapitałowego, uległo istotnej zmianie.

Współczynniki kapitałowe Banku uwzględniające dodatkowy wymóg kapitałowy w kontekście polityki dywidendowej rekomendowane przez KNF dla wypłaty do 100 % zysku za 2015 r. wynoszą:

Współczynnik kapitału CET1 = $9 + 0,66 = 9,66 \%$

Całkowity współczynnik kapitałowy TCR = $12,5 + 0,88 = 13,38 \%$.

Program Prosument

Od kwietnia 2015 r. wszedł do oferty BOŚ.A. nowy produkt – Ekokredyt Prosument, wdrożony w oparciu o podpisane z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) w dniu 26 lutego 2015 r. dwie umowy o udostępnieniu środków z przeznaczeniem na udzielanie kredytów oraz na udzielania dotacji, w ramach Programu priorytetowego Prosument, wspierającego zakup i montaż rozproszonych odnawialnych źródeł energii. W ramach tych umów Bank, jako jedyny bank współpracujący z Narodowym Funduszem, uzyskał możliwość udzielania w 2015 r. kredytów wraz z dotacją do łącznej kwoty 110 mln zł, z czego 66 mln zł w formie kredytów, 44 mln zł w formie dotacji.

W lipcu 2015 r. NFOŚiGW ponownie ogłosił nabór banków zainteresowanych obsługą Programu Prosument. Drugi nabór wniosków o udostępnienie bankom środków z przeznaczeniem na udzielanie kredytów bankowych i dotacji na mikroinstalacje OZE, został zakończony 30 września 2015 r. BOŚ S.A. był, podobnie jak w pierwszym naborze, jedynym bankiem który złożył wnioski do NFOŚiGW. Łączna kwota, o którą wystąpił Bank to 40 mln zł (maksymalna dopuszczona procedurą). Na dofinansowanie przedsięwzięć Narodowy Fundusz przeznaczył w tym naborze środki w kwocie 160 mln złotych dla banków do wydatkowania w latach 2015 - 2018, z możliwością zawierania umów do końca 2016 r. Obecnie trwa procedura przygotowania przez Fundusz dokumentacji do podpisania umów. Bank przewiduje iż będzie to miało miejsce w I kwartale 2016 r., po czym nastąpi wznowienie przyjmowania wniosków dotyczących EkoKredytów Prosument.

Zmieniony Program priorytetowy Prosument znosi obowiązek łączenia instalacji do produkcji ciepła z instalacjami wytwórczymi energii elektrycznej, obniża maksymalny jednostkowy koszt kwalifikowany dla kolektorów słonecznych i systemów fotowoltaicznych, a także dokonuje zmian niektórych wymagań technicznych dla źródeł opalanych biomasą, pomp ciepła, układów fotowoltaicznych, mikrokogeneracji, utrzymując jednocześnie poziom dofinansowania w postaci dotacji dla inwestorów na dotychczasowym poziomie (tj. 40% kosztów kwalifikowanych instalacji do produkcji energii elektrycznej oraz 20% kosztów kwalifikowanych instalacji do produkcji energii cieplnej) dla umów zawieranych w okresie do końca 2016 r. Zwiększeniu uległo wynagrodzenie dla banków, które wynosi obecnie 3% kwoty wypłaconego kredytu w pierwszym roku kredytowania i 1,5% rocznie aktualnego stanu zadłużenia w każdym, kolejnym rocznym okresie kredytowania.

Ustawa o odnawialnych źródłach energii i inne regulacje dotyczące rynku OZE oraz nowe środowiskowe programy unijne

W dniu 20 lutego 2015 r. została uchwalona ustawa o odnawialnych źródłach energii, wprowadzająca m.in. zmianę systemu wsparcia z systemu świadectw pochodzenia energii na system aukcyjny. W odniesieniu do mikroinstalacji ustawa wprowadza zapis o gwarantowanych taryfach na sprzedaż nadwyżki energii elektrycznej przez prosumentów. Ustawa weszła w życie 4 maja 2015 r. Część przepisów, m.in. dotyczących nowych form wsparcia wytwórców z OZE, miała wejść w życie z dniem 1 stycznia 2016 r. Jednak 29 grudnia 2015 r. uchwalona została ustawa o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz ustawy – Prawo Energetyczne, która zmieniła termin wejścia w życie przepisów dotyczących nowych form wsparcia na 1 lipca 2016 r. Do tego czasu obowiązywać będzie nadal system świadectw pochodzenia. Ministerstwo Energii uzasadnia zmianę tego terminu potrzebą głębokiej analizy wprowadzanych systemów wsparcia. Z informacji płynących z ME wynika, że: rozważana jest możliwość odejścia od cen gwarantowanych dla energii z mikroinstalacji OZE, w zamian za częściową rekompensatę nakładów inwestycyjnych na instalację; wprowadzenie zryczałtowanych cen dla niepowiązanych przedsiębiorców eksploatujących małe i mikroinstalacje; wprowadzenie mechanizmów, które zapewnią rozwój biogazowni rolniczych.

Bank na bieżąco monitoruje rynek OZE i dostosowuje wewnątrz regulacje do zaistniałej sytuacji. Wdrożenie nowego systemu wsparcia dla odnawialnych źródeł energii w postaci systemu aukcyjnego ogranicza ryzyko kredytowania poszczególnych transakcji, jednocześnie limituje potencjał rynku (poprzez limitowanie przez Ministerstwo Gospodarki ilości energii wystawionej na aukcje).

Aktualnie trwa proces wdrażania w krajowym systemie prawnym i instytucjonalnym rozwiązań objętych programami unijnymi. Promowane kierunki, to przede wszystkim wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz dostosowania do zmian klimatu i efektywnego gospodarowania zasobami. Środki dystrybuowane będą m.in. w ramach: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnych Programów Operacyjnych. Uruchomienie działań inwestycyjnych zwiększy popyt na finansowanie bankowe, uzupełniające dostępne środki Unii Europejskiej.

Rating

Agencja ratingowa Fitch Ratings Ltd w dniu 19 maja 2015 r. (raport bieżący 18/2015) obniżyła oceny ratingowe BOŚ S.A.: długoterminowy rating (IDR) z 'BBB' do 'BB', rating obligacji w EUR z 'BBB' do 'BB' oraz krajowy rating długoterminowy z 'A(pol)' do 'BBB(pol)' pozostawiając perspektywę negatywną. Agencja potwierdziła również rating indywidualny (Viability Rating) na poziomie 'bb'. Po dacie bilansu w dniu 29 lutego 2016 r. (raport bieżący 17/2016) Agencja obniżyła długoterminowy rating (IDR) z 'BB' do 'B+', z perspektywą stabilną. W wyniku tej zmiany obniżeniu uległy pozostałe ratingi Banku. Agencja w swym raporcie jako główny powód swej decyzji wymieniła znacznie osłabioną zdolność Banku do absorpcji strat w wyniku nowego podatku bankowego oraz słabej jakości aktywów. Obecny poziom ratingu wynika z poglądu Agencji odnośnie ograniczonej możliwości nadzwyczajnego wsparcia dla Banku ze strony Państwa głównie w świetle BRRD (Dyrektywa w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków). Agencja wyraziła przekonanie, że instytucje państwowe mogłyby podjąć wyprzedzające działania, aby uniknąć przekroczenia przez Bank regulacyjnych wymogów kapitałowych z uwagi na pośredni udział kapitałowy Państwa w Banku oraz jego rolę w finansowaniu projektów proekologicznych w kraju.

4. CZYNNIKI, KTÓRE MOGĄ MIEĆ WPŁYW NA WYNIKI SEKTORA BANKOWEGO I BANKU

Do czynników, które mogą mieć wpływ na wyniki Banku w perspektywie najbliższych kwartałów należy zaliczyć:

- **Skutki ewentualnego ustawowego rozwiązania kwestii kredytów mieszkaniowych denominowanych w walutach obcych**
Istnieje ryzyko wprowadzenia zmian regulacyjnych mających wpływ na sektor bankowy. Implementacja proponowanych obecnie inicjatyw w zakresie przewalutowania kredytów hipotecznych w walutach obcych miałyby negatywny wpływ na wyniki finansowe BOŚ.

- **Wprowadzenie dodatkowych opłat**
Potencjalny dalszy wzrost poziomu składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny, może negatywnie wpłynąć na rentowność systemu bankowego, w bieżącym i kolejnych latach.
- **Podatek bankowy**
Zgodnie z Ustawą o podatku od niektórych instytucji finansowych począwszy od 1 lutego 2016 r. banki zostały obciążone tzw. podatkiem bankowym, naliczanym od wielkości aktywów (pomniejszonych o wybrane pozycje). BOŚ nie będzie objęty tym podatkiem w okresie realizacji programu naprawczego.
- **Dodatkowe wymogi kapitałowe**
Istotny wpływ na działalność banków w 2016 r. będą również miały nowe, wyższe wymogi kapitałowe zalecane przez KNF.
- **Ewentualna obniżka stóp procentowych**
Ewentualna obniżka stóp procentowych w 2016 r., wpłynęłaby negatywnie na marże odsetkowe banków, w tym także BOŚ.
- **Uruchomienie programów unijnych na ochronę środowiska**
W krajowym systemie prawnym i instytucjonalnym trwa proces wdrażania rozwiązań objętych programami unijnymi. Promowane kierunki, to przede wszystkim wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną oraz dostosowania do zmian klimatu i efektywnego gospodarowania zasobami. Środki dystrybuowane będą m.in. w ramach: Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko oraz Regionalnych Programów Operacyjnych. Uruchomienie działań inwestycyjnych zwiększy popyt na finansowanie bankowe, uzupełniające dostępne środki Unii Europejskiej. Jest to bardzo istotny czynnik, który w naszym przekonaniu będzie miał znaczący, korzystny wpływ na dalszy rozwój BOŚ, jako banku specjalizującego się w finansowaniu inwestycji w ekologię i zrównoważony rozwój.
- **Projekt ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych**
Na początku 2016 roku do Sejmu trafił poselski projekt ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Podstawowe regulacje zawarte w projekcie to: wyznaczenie minimalnej odległości elektrowni wiatrowej od budynków mieszkalnych, parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych oraz leśnych kompleksów promocyjnych jako dziesięciokrotnej wysokości turbiny; włączenie elementów technicznych do definicji budowli (co spowodowałoby istotne zwiększenie podatku od nieruchomości); włączenie elektrowni wiatrowych pod nadzór Urząd Dozoru Technicznego i wprowadzenie konieczności uzyskania pozwolenia na eksploatację wydawanego na okres dwóch lat i wymagającego stałego odnawiania. Przyjęcie ustawy w proponowanym kształcie może radykalnie ograniczyć realizację nowych projektów (ograniczenie możliwości lokalizacyjnych) oraz doprowadzić do istotnych trudności istniejących elektrowni wiatrowych (wzrost obciążeń finansowych związanych z podatkiem od nieruchomości i opłatą na rzecz UDT około 2-3 krotnie w stosunku do obecnego poziomu). Mogłoby to mieć to negatywny wpływ na wyniki finansowe BOŚ S.A.
- **Pokrycie odpisami aktualizującymi ekspozycji wykazujących utratę wartości**
Bank z uwagi na specyfikę swojej działalności (zaangażowanie w projekty proekologiczne) angażując się w transakcje o relatywnie wysokiej wartości dąży do maksymalizacji zabezpieczenia poziomu ekspozycji na ryzyko. Tworzone odpisy aktualizujące wartość brutto ekspozycji uwzględniają poziom przyjętych zabezpieczeń. Ogólny wskaźnik pokrycia odpisami kredytów z utratą wartości w Banku jest niższy niż w sektorze.
- **Program Postępowania Naprawczego, Ramowa Strategia oraz podwyższenie kapitału**
Zarząd Banku rozpoczął prace nad przygotowaniem Programu Postępowania Naprawczego. Ponadto, w lutym 2016 r. Zarząd BOŚ S.A. podjął decyzję o rozpoczęciu prac nad aktualizacją dokumentów strategicznych i przygotowaniem Ramowej Strategii BOŚ S.A. na lata 2016 - 2020, której akceptacja przez Radę Nadzorczą powinna nastąpić w kwietniu br. Główne założenia Ramowej Strategii BOŚ S.A. na lata 2016 – 2020 zostaną, po decyzji Rady Nadzorczej Banku, podane do publicznej wiadomości w formie raportu bieżącego, poprzedzając podjęcie przez Akcjonariuszy decyzji o podwyższeniu kapitału Banku. Priorytetowymi celami BOŚ S.A. na lata 2016-2020 będzie wzrost rentowności Banku do poziomu wyższego od średniej rentowności w sektorze bankowym.

W dniu 15 lutego 2016 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. podjęło uchwałę w sprawie zatwierdzenia Harmonogramu podwyższenia kapitału zakładowego BOŚ S.A. Terminy podejmowanych działań, objętych Harmonogramem podwyższenia kapitału zakładowego Banku Ochrony Środowiska S.A. zostały zaproponowane przez Zarząd, przy założeniu realizowania przez Bank dokapitalizowania w drodze emisji prywatnej akcji. W dniu 26 lutego 2016 r. Rada Nadzorcza BOŚ S.A., realizując przyjęty przez NWZ BOŚ S.A. Harmonogram podwyższenia kapitału zakładowego BOŚ S.A., pozytywnie zaopiniowała przedstawione przez Zarząd Banku warunki podwyższenia kapitału zakładowego Banku, poprzez emisję akcji serii U. Wartość planowanej przez Bank emisji nowych akcji wynosi od 300 mln zł do 600 mln zł. Zamiarem Zarządu Banku jest pozyskanie kapitału na poziomie nie niższym niż 400 mln zł, co umożliwi Bankowi spełnienie wymogów kapitałowych nałożonych przez KNF, oraz dalszy organiczny rozwój i generowanie środków na realizację misji w zakresie finansowania inwestycji ekologicznych i zrównoważonego rozwoju. Podwyższenie kapitału pozwoli na spełnienie dodatkowych wymogów kapitałowych nałożonych przez KNF na Bank od 1 stycznia 2016 r.

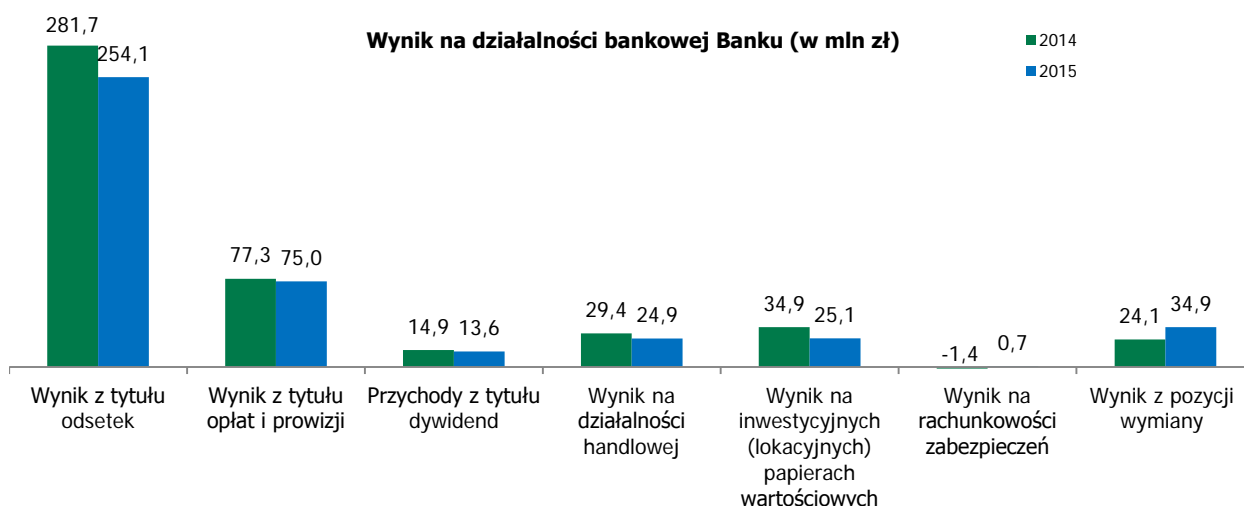
II. WYNIKI FINANSOWE I DZIAŁALNOŚĆ BANKU

1. RACHUNEK WYNIKÓW BANKU

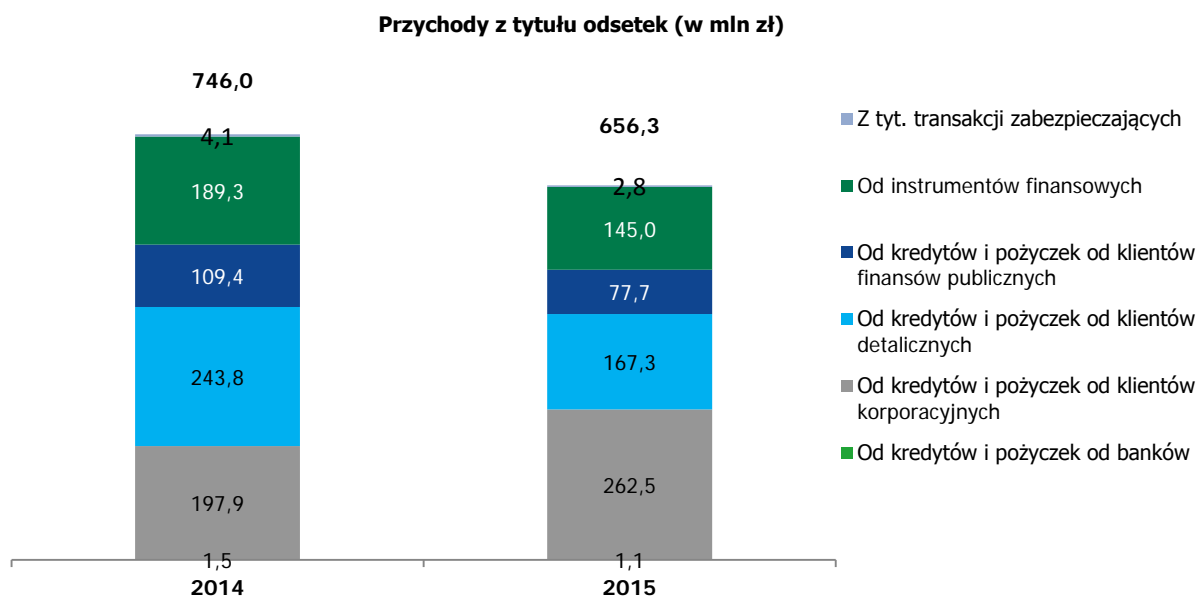
Wyszczególnienie	2015 tys. zł	2014	Zmiana %
Działalność kontynuowana			
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	656 332	745 954	-12,0
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	-402 208	-464 268	-13,4
Wynik z tytułu odsetek	254 124	281 686	-9,8
Przychody z tytułu opłat i prowizji	87 285	91 800	-4,9
Koszty z tytułu opłat i prowizji	-12 274	-14 515	-15,4
Wynik z tytułu opłat i prowizji	75 011	77 285	-2,9
Przychody z tytułu dywidend	13 622	14 874	-8,4
Wynik na działalności handlowej	24 919	29 438	-15,4
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	25 071	34 930	-28,2
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	707	-1 394	x
Wynik z pozycji wymiany	34 942	24 085	45,1
Pozostałe przychody operacyjne	9 200	7 100	29,6
Pozostałe koszty operacyjne	-16 524	-17 309	-4,5
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	-112 938	-68 202	65,6
Ogólne koszty administracyjne	-354 749	-309 829	14,5
Wynik na działalności operacyjnej	-46 615	72 664	-164,2
Zysk / Strata brutto	-46 615	72 664	-164,2
Obciążenia podatkowe	7 298	-12 175	x
- część bieżąca	-67	-10 336	-99,4
- część odroczone	7 365	-1 839	x
ZYSK / STRATA NETTO	-39 317	60 489	x

W 2015 r. BOŚ S.A. wykazał wynik brutto w wysokości -46,6 mln zł. W roku poprzednim wynik brutto wynosił 72,7 mln zł. Obciążenie podatkowe wyniosło +7,3 mln zł wobec -12,2 mln zł w 2014 r. Wynik netto Banku BOŚ S.A. wyniósł -39,3 mln zł w 2015 r. wobec zysku w 2014 roku, który wynosił 60,5 mln zł.

W 2015 r. BOŚ S.A. osiągnął wynik na działalności bankowej w wysokości 428,4 mln zł, wobec 460,9 mln zł w 2014 r., co oznacza spadek o 7,1%. Do obniżenia wyniku przyczynił się słabszy wynik z tytułu odsetek, wynik z tytułu opłat i prowizji, wynik na działalności handlowej, wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych, wynik z tytułu z dywidend, przy poprawie wyniku z wymiany oraz wyniku z rachunkowości zabezpieczeń.

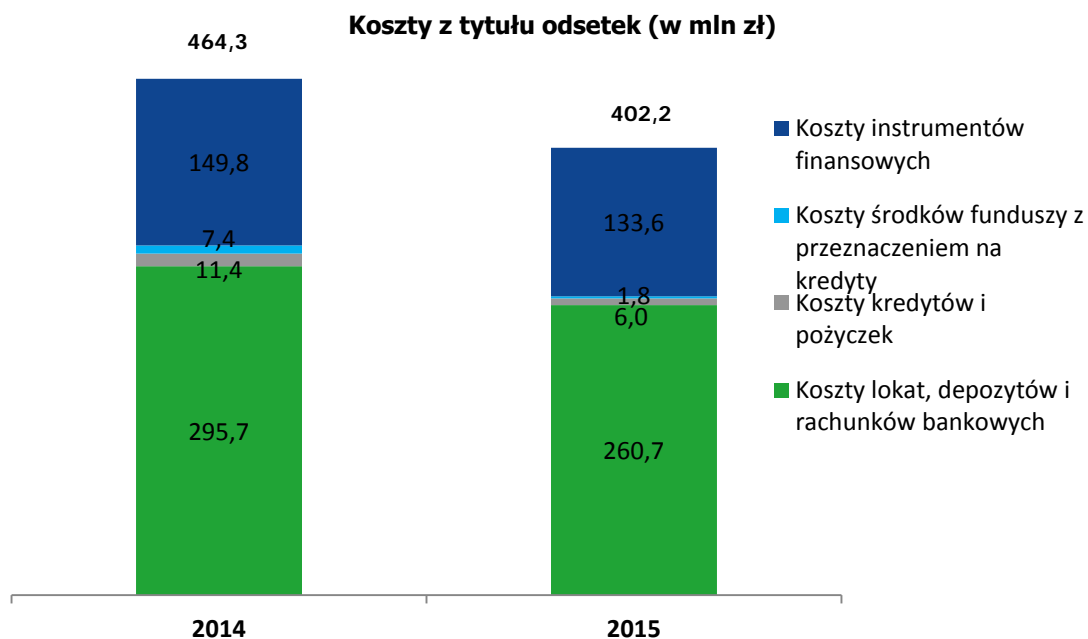

Wynik z tytułu odsetek był niższy o 9,8% w porównaniu do poprzedniego roku, na skutek wyższego spadku przychodów odsetkowych (o 89,6 mln zł) niż kosztów odsetkowych (o 62,1 mln zł). Przychody z tytułu odsetek spadły o 12,0%. Spadek przychodów z tytułu odsetek dotyczył odsetek od kredytów i pożyczek – o 8,0%, od instrumentów finansowych – o 23,4% oraz od transakcji zabezpieczających - o 32,1%.

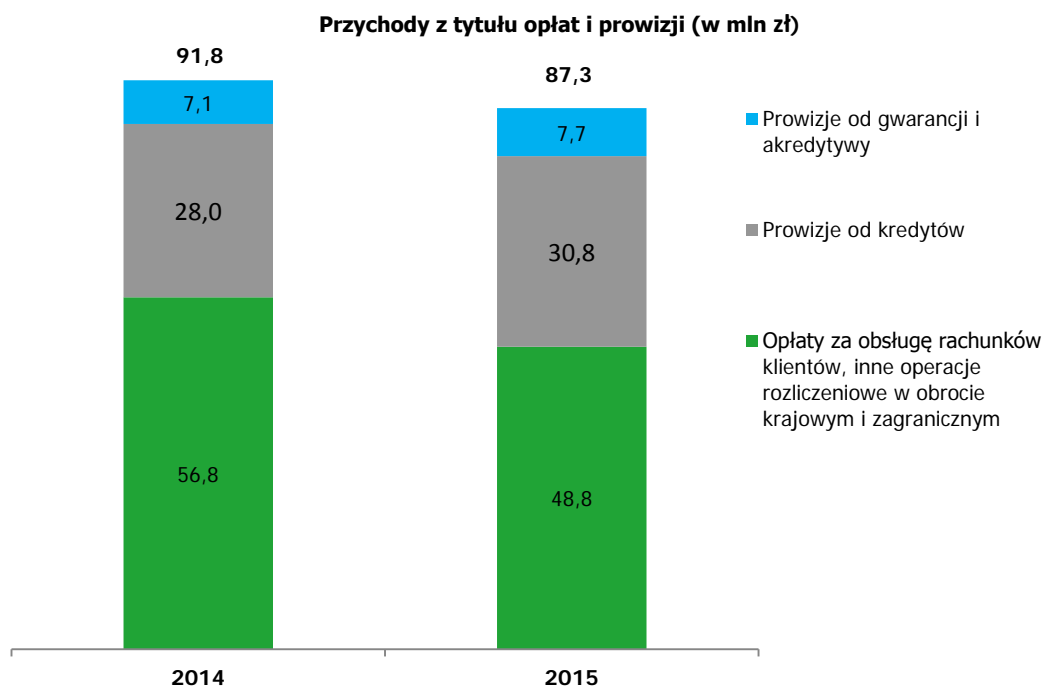

Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze zmniejszyły się o 13,4%. Największy wpływ na tę pozycję miał spadek kosztów przyjętych lokat, depozytów i rachunków bankowych, który wyniósł 34,9 mln zł i był skutkiem obniżki stóp procentowych.

Koszty z tytułu odsetek od kredytów i pożyczek udzielonych Bankowi zmniejszyły się o 5,3 mln zł (tj. o 46,8%), na skutek spadku ich wolumenu. Spadek kosztów odsetkowych z tytułu środków funduszy z przeznaczeniem na kredyty wyniósł 5,6 mln zł i wynikał z niższych kosztów poniesionych na obsługę środków, w ramach których finansowane są inicjatywy JESSICA. Koszty odsetkowe z tytułu instrumentów finansowych – dłużnych papierów własnej emisji zmniejszyły się o 16,2 mln zł (tj. 10,8%), przy spadku ich wolumenu o 276,6 mln zł, tj. o 10,7% wobec stanu na dzień 31 grudnia 2014 r.

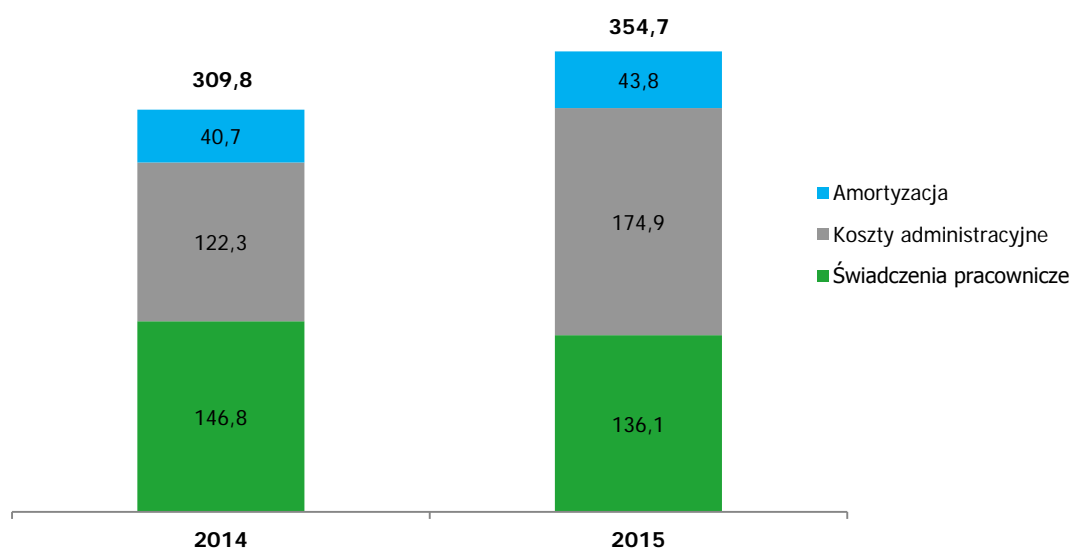

Wynik Banku z tytułu opłat i prowizji spadł o 2,9%, tj. o -2,3 mln zł. Przychody ogółem Banku z tytułu opłat i prowizji spadły o 4,9%, głównie na skutek wzrostu opłat z tytułu prowizji od kredytów o 2,8 mln zł przy jednoczesnym spadku przychodów z opłat związanych z obsługą rachunków klientów o 8,0 mln zł.

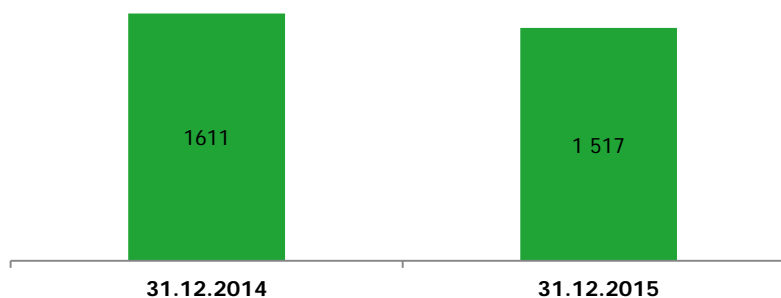
Jednocześnie znacznie (o 15,4%) spadły koszty z tytułu opłat i prowizji. Największy spadek kosztów o 1,8 mln zł miał miejsce w opłatach od rachunków bieżących oraz w przypadku opłat od kart płatniczych o 1,2 mln zł, przy jednoczesnym wzroście prowizji z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek o 1,0 mln zł.

Ogólne koszty administracyjne (w mln zł)

Wzrostu wyżej wymienionych opłat nie zrekompensował spadek o 10,7 mln zł, tj. o 7,3% kosztów świadczeń pracowniczych Banku BOŚ S.A. w 2015 r. w stosunku do roku poprzedniego. Spadek kosztów Banku ma związek ze zmniejszeniem zatrudnienia, które spadło o 5,8%.

Zatrudnienie w BOŚ S.A. w etatach

Efektywność i bezpieczeństwo działania Banku

Poniżej przedstawiono najważniejsze wskaźniki rentowności i efektywności działania Banku oraz metodologię ich obliczenia:

Wyszczególnienie	2015	2014	Zmiana w p.p.
	%		
Stopa zwrotu z kapitału (ROE) ¹	-2,7	4,1	-6,8
Stopa zwrotu z aktywów (ROA) ²	-0,2	0,3	-0,5
Marża odsetkowa na aktywach ogółem ³	1,3	1,5	-0,2
Koszty/dochody (C/I) ⁴	84,2	68,7	15,5
Koszty/dochody skorygowany (C/I) ⁵	75,4	68,7	6,7

1) relacja zysku netto do średniego stanu kapitałów z początku i końca okresu

2) relacja zysku netto do średniego stanu aktywów z początku i końca okresu

3) relacja wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca roku

4) relacja ogólnych kosztów administracyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń i wyniku z pozycji wymiany, wyniku z pozostałych operacji.

5) relacja ogólnych kosztów administracyjnych (skorygowanych o zdarzenia jednorazowe) do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku na rachunkowości zabezpieczeń i wyniku z pozycji wymiany, wyniku z pozostałych operacji.

Wskaźnik ROE Banku wyniósł -2,7% w 2015 r. wobec 4,1% w roku 2014. Marża odsetkowa zmniejszyła się w relacji do roku 2014 w związku z wyższym tempem spadku oprocentowania udzielanych kredytów niż tempem spadku kosztu pozyskiwania środków z tytułu depozytów i emitowanych obligacji w warunkach utrzymywania się niskich stóp procentowych.

Wskaźnik koszty/dochody (C/I) wyniósł 84,2%, a skorygowany o zdarzenia jednorazowe 75,4%. Za zdarzenia jednorazowe uznano dodatkową opłatę nałożoną na BOŚ S.A. w kwocie 28,2 mln zł w związku z ogłoszeniem upadłości SK Banku w Wołominie, oraz składkę na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców w kwocie 9,0 mln zł. Natomiast po wyeliminowaniu wzrostu w stosunku do roku przedniego składki na Bankowy Fundusz Gwarancyjny, wskaźnik wynosiłby 75,4%.

Wyszczególnienie	2015 %	2014	Zmiana w p.p.
Łączny współczynnik kapitałowy (współczynnik wypłacalności)	12,13	13,78	-1,65
Współczynnik Tier 1	9,12	10,19	-1,07

Zgodnie z art. 92 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z 26 czerwca 2013 roku (CRR), Bank jest zobowiązany utrzymywać łączny współczynnik kapitałowy na poziomie co najmniej 8%. Współczynnik kapitału Tier I i współczynnik kapitału podstawowego Tier I powinny wynosić odpowiednio co najmniej 6% i 4,5%. Wg stanu na 31 grudnia 2015 r. oraz 31 grudnia 2014 r. Bank spełniał wymogi nadzorcze w zakresie adekwatności kapitałowej.

W celu spełnienia wymogu bufora zabezpieczającego obowiązującego od dnia 1 stycznia 2016 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Ochrony Środowiska S.A. podjęło w dniu 15 lutego 2016 r. Uchwałę w sprawie zatwierdzenia Harmonogramu podwyższenia kapitału zakładowego Banku Ochrony Środowiska S.A. Jednocześnie, w związku z brakiem spełnienia wymogu bufora zabezpieczającego od dnia 1 stycznia 2016 r. Bank wypełnił obowiązek wynikający z art. 60 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. poz. 1513) i złożył w KNF w dniu 8 stycznia 2016 r. Plan ochrony kapitału, zakładający jego spełnienie przez Bank do końca I półrocza 2016 r.

2. BILANS

Suma bilansowa Banku na dzień 31 grudnia 2015 r. wyniosła 20 787,8 mln zł i była wyższa o 6,7% w porównaniu do stanu na koniec 2014 r.

2.1. Aktywa Banku

2.1.1. Zmiany w strukturze aktywów

Wyszczególnienie	31.12.2015 tys. zł	31.12.2014	Zmiana %
Kasa, środki w Banku Centralnym	614 889	394 155	56,0
Należności od innych banków	139 221	264 975	-47,5
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	99 206	-	x
Pochodne instrumenty finansowe	199 325	201 044	-0,9
Pochodne instrumenty zabezpieczające	11 557	21 823	-47,0
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	14 387 832	12 522 615	14,9
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:	4 980 122	5 695 783	-12,6
– dostępne do sprzedaży	4 052 074	4 705 457	-13,9
– utrzymywane do terminu zapadalności	928 048	990 326	-6,3
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	88 298	88 148	0,2
Wartości niematerialne	137 952	153 705	-10,2
Rzeczowe aktywa trwałe	32 080	46 542	-31,1
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	48 158	28 328	70,0
Inne aktywa	47 191	57 054	-17,3
AKTYWA RAZEM	20 785 831	19 474 172	6,7

Na dzień 31 grudnia 2015 r. największy udział w aktywach (69,2%) stanowiły kredyty i pożyczki udzielone klientom. Udział tej pozycji w aktywach zwiększył się w ciągu roku o 4,9 p.p., zmalał natomiast udział inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych o 5,3 p.p. Ich udział w aktywach wyniósł 24,0% na koniec 2015 r.

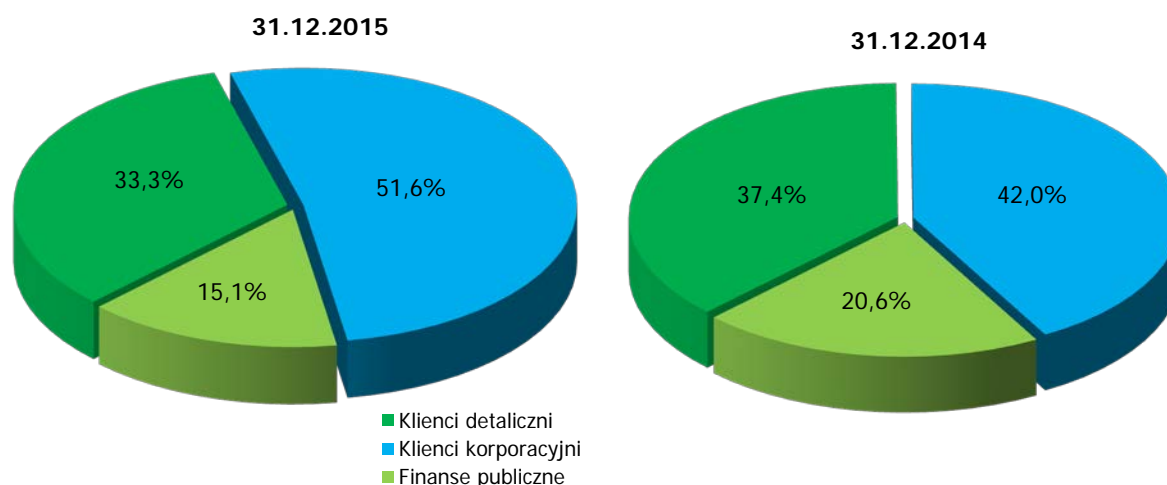
2.1.2. Kredyty i pożyczki

Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom Banku według stanu na koniec 2015 r. wynosiła 14 387,8 mln zł, w porównaniu do końca 2014 r. była wyższa o 14,9%.

Wyszczególnienie	31.12.2015	31.12.2014	Zmiana %
	w tys. zł		
Kredyty udzielone klientom detalicznym	4 784 290	4 681 426	2,2
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	7 429 892	5 256 316	41,4
Kredyty udzielone finansom publicznym	2 173 640	2 584 862	-15,9
Kredyty i pożyczki razem	14 387 822	12 522 604	14,9
Pozostałe należności	10	11	-9,1
KREDYTY I POŻYCZKI NETTO UDZIELONE KLIENTOM	14 387 832	12 522 615	14,9

W 2015 r. nastąpił wzrost pozycji kredyty udzielone klientom korporacyjnym o 41,4% przy spadku o 15,9% kredytów udzielonych finansom publicznym. Najwyższy udział w kredytach ogółem wynoszący 51,6% mają kredyty udzielone klientom segmentu korporacyjnego.

Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom - struktura segmentowa

Kredyty udzielone klientom detalicznym wyniosły 4 784,3 mln zł na koniec 2015 r., w których główną pozycję stanowią kredyty mieszkaniowe o wartości bilansowej 3 821,0 mln zł na koniec 2015 r. wobec 3 844,3 mln zł na koniec 2014 r. Najwyższy udział w kredytach mieszkaniowych – 58% mają kredyty w walutach obcych (bez zmian w stosunku do końca 2014 r.). Udział kredytów mieszkaniowych w CHF w całym portfelu kredytowym na koniec 2015 r. wyniósł 9,3%, wobec 10,4% na koniec 2014 r.

Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania kredytów udzielonych przez Bank:

- w złotych wyniosła 4,29% w 2015 r. wobec 5,01% w 2014 r.,
- w walutach obcych wyniosła 2,27% w 2015 r. wobec 2,62% w 2014 r.

2.1.3. Kredyty i pożyczki udzielone w okresie sprawozdawczym

W 2015 r. Bank udzielił kredytów i pożyczek na kwotę 4 658,5 mln zł (bez kredytów w rachunku bieżącym), tj. o 21,4% więcej niż w 2014 r. (wg wartości kapitału w momencie udzielania kredytu). Najwięcej kredytów udzielono klientom segmentu korporacyjnego.

Sprzedaż kredytów i pożyczek w 2015 r. i 2014 r.

Wyszczególnienie	2015 w tys. zł	2014	Zmiana %
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym w okresie roku	3 903 176	3 223 518	21,1
Kredyty udzielone klientom detalicznym w okresie roku	654 996	445 796	46,9
Kredyty udzielone finansom publicznym w okresie roku	100 303	168 715	-40,5
KREDYTY UDZIELONE KLIENTOM W DANYM OKRESIE	4 658 475	3 838 029	21,4

2.1.4. Jakość portfela kredytowego

Wyszczególnienie	31.12.2015		31.12.2014	
	tys. zł	%	tys. zł	%
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości, w tym:	13 480 970	91,3	11 782 887	91,7
Kredyty i pożyczki, które nie są zaległe	13 288 632	90,0	11 539 381	89,9
Kredyty i pożyczki, które są zaległe	192 338	1,3	243 506	1,9
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne	153 183	1,0	143 726	1,1
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości	1 134 677	7,7	916 000	7,1
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	14 768 830	100,0	12 842 613	100,0
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-381 007	-2,6	-316 082	-2,5
Pozostałe należności	10	0,0	11	0,0
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	14 387 833	97,4	12 526 542	97,5
- klienci	14 387 832	97,4	12 522 615	97,5
- banki	1	0,0	3 927	0,0

Na koniec 2015 r. poziom odpisów aktualizujących zwiększył się o 20,5%, (tj. 64,9 mln zł) w stosunku do stanu na koniec 2014 r. Udział odpisów aktualizujących w zadłużeniu kredytowym na 31 grudnia 2015 r. wyniósł 2,6% wobec 2,5% na koniec 2014 r. Poziom wskaźnika udziału kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w całym portfelu wyniósł 7,7%, wobec 7,1% na koniec 2014 r., przy zwiększeniu w 2015 r. kwoty kredytów brutto o 1,9 mld zł, tj. o 15%. Poziom pokrycia odpisami według stanu na 31 grudnia 2015 r. wynosił 29,2%, w tym dla portfela klientów detalicznych 42,7% oraz 21,6% dla portfela klientów korporacyjnych.

2.2. Kapitał własny i zobowiązania razem Banku

2.2.1. Zmiany w strukturze kapitału własnego i zobowiązań razem

Wyszczególnienie	31.12.2015 tys. zł	31.12.2014	Zmiana %
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	5	38	-86,8
Zobowiązania wobec innych banków	216 404	354 086	-38,9
Pochodne instrumenty finansowe	151 343	191 555	-21,0
Pochodne instrumenty zabezpieczające	37 621	41 504	-9,4
Zobowiązania wobec klientów	15 970 056	14 156 607	12,8
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	2 318 132	2 594 700	-10,7
Zobowiązania podporządkowane	599 961	566 435	5,9
Rezerwy	17 851	9 032	97,6
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	-	3 939	x
Pozostałe zobowiązania	45 444	49 813	-8,8
Kapitał własny razem	1 429 014	1 506 463	-5,1
KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA RAZEM	20 785 831	19 474 172	6,7

W 2015 r. miały miejsce zmiany w strukturze kapitału własnego i zobowiązań. Udział zobowiązań wobec klientów w pasywach wzrósł o 4,1 p.p. z 72,7% na koniec 2014 r. do 76,8% na dzień 31 grudnia 2015 r. Spadł natomiast udział zobowiązań z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych (o 2,2 p.p.). Udział kapitału własnego Banku w sumie bilansowej na koniec 2015 r. stanowił 6,9% i zmniejszył się o 0,9 p.p. w stosunku do stanu na koniec 2014 roku.

Informacja o kapitale zakładowym, nabyciu akcji własnych przez BOŚ S.A. w 2015 r. oraz kapitale ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej została zamieszczona w nocie 38 „Kapitał podstawowy” Roczego Sprawozdania Finansowego za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2015 r. BOŚ S.A. posiadał pełną zdolność do realizacji wymagalnych zobowiązań oraz finansowania akcji kredytowej i innych wydatków inwestycyjnych.

2.3. Źródła finansowania działalności Banku

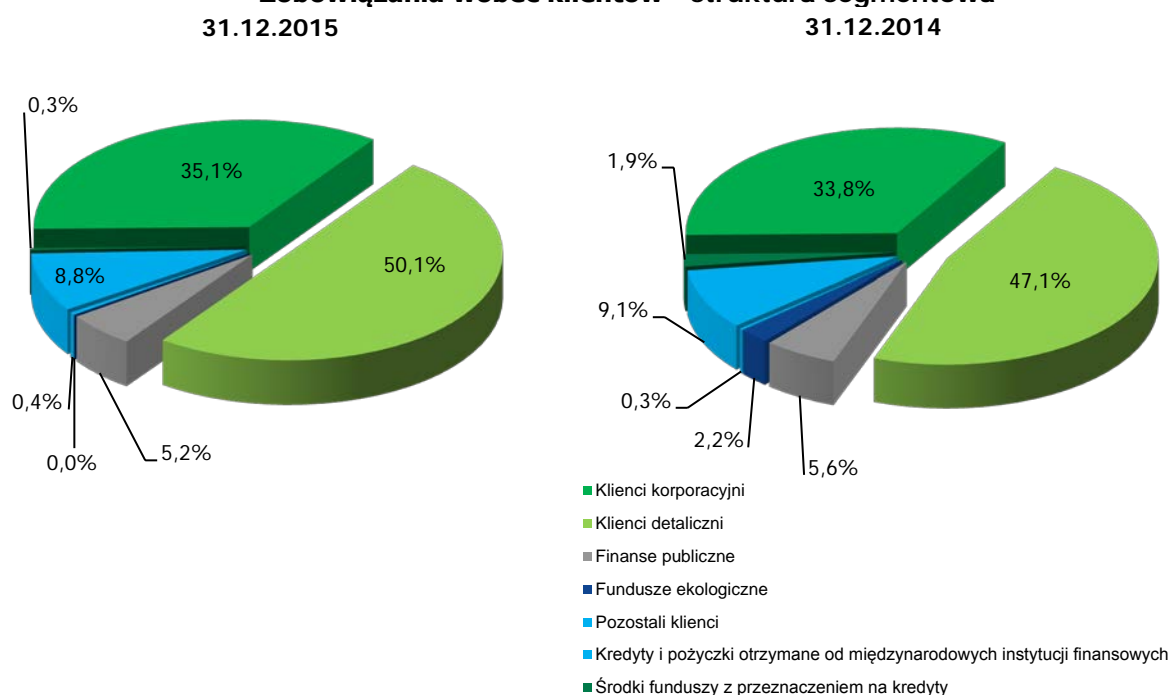
2.3.1. Zobowiązania wobec klientów

Wyszczególnienie	31.12.2015	31.12.2014	Zmiana %
Klienci korporacyjni	5 599 231	4 785 342	17,0
Klienci detaliczni	8 008 362	6 666 297	20,1
Finanse publiczne	838 005	793 135	5,7
Fundusze ekologiczne	1 067	319 827	-99,7
Pozostali klienci	66 777	35 613	87,5
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	1 410 914	1 292 024	9,2
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty	45 700	264 369	-82,7
ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW RAZEM	15 970 056	14 156 607	12,8

Zobowiązania Banku wobec klientów według stanu na 31 grudnia 2015 r. wyniosły 15 970,1 mln zł, co oznacza, wzrost o 1 813,4 mln zł, tj. o 12,8% w stosunku do stanu na dzień 31 grudnia 2014 r. Depozyty zwiększyły się w segmencie klientów detalicznych o 20,1%, tj. o 1 342,1 mln zł. W segmencie klientów korporacyjnych nastąpił wzrost o 17,0%, tj. 813,9 mln zł, a zobowiązania względem segmentu finansów publicznych wzrosły o 44,9 mln zł, tj. o 5,7%.

Udział depozytów detalicznych w zobowiązaniach ogółem wobec klientów zwiększył się do 50,1% na koniec 2015 r. z 47,1% na koniec 2014 r. Udział depozytów korporacyjnych w depozytach ogółem wzrósł do 35,1% na koniec 2015 r. wobec 33,8% na koniec 2014 r.

Zobowiązania wobec klientów - struktura segmentowa

Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania depozytów pozyskanych przez sieć placówek Banku:

- w złotych wyniosła 2,01% w 2015 r. wobec 2,46% w 2014 r.,
- w walutach obcych wyniosła 0,25% w 2015 r. wobec 0,28% w 2014 r.

2.3.2. Obligacje własne

Istotnym źródłem finansowania działalności są zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych. Na koniec 2015 r. wyniosły 2 318,1 mln zł wobec 2 594,7 mln zł na koniec 2014 r., co oznacza spadek o 10,7%. Zobowiązania podporządkowane wyniosły 600,0 mln zł na dzień 31 grudnia 2015 r. i zwiększyły się o 5,9%.

Emisje obligacji długoterminowych

W 2015 r. Bank wyemitował trzy serie obligacji długoterminowych na łączną kwotę 236 mln zł oraz jedną serię obligacji podporządkowanych na kwotę 32,5 mln zł.

- w dniu 20 lutego 2015 r. (raport bieżący nr 3/2015) doszła do skutku emisja obligacji długoterminowych BOŚ S.A. serii S w wysokości 100 mln zł,
- w dniu 22 czerwca 2015 r. (raport bieżący nr 27/2015) doszła do skutku emisja obligacji BOŚ S.A. serii T w wysokości 80 mln zł,
- w dniu 12 sierpnia 2015 r. (raport bieżący nr 43/2015) doszła do skutku emisja obligacji BOŚ S.A. serii U w wysokości 56 mln zł,
- w dniu 30 grudnia 2015 r. (raport bieżący nr 50/2015) doszła do skutku emisja obligacji podporządkowanych BOŚ S.A. serii W, w wysokości 32,5 mln zł.

Emisje obligacji krótkoterminowych

W 2015 r. miało miejsce 5 emisji obligacji krótkoterminowych na łączną kwotę 279 mln zł:

- W dniu 19 stycznia 2015 r. (raport bieżący nr 2/2015) doszła do skutku emisja obligacji krótkoterminowych BOŚ S.A. serii KT.1.39 w wysokości 109 mln zł zorganizowana przy udziale Domu Maklerskiego BOŚ S.A.
- W dniu 23 marca 2015 r. (raport bieżący nr 8/2015) doszła do skutku emisja obligacji krótkoterminowych BOŚ S.A. serii KT.1.40 w wysokości 20 mln zł zorganizowana przy udziale Domu Maklerskiego BOŚ S.A.
- W dniu 19 maja 2015 r. (raport bieżący nr 16/2015) doszły do skutku dwie emisje obligacji BOŚ S.A. serii KT.1.41 i KT.1.42 w wysokości 50 mln zł każda, zorganizowane zostały przy udziale mBanku S.A.
- W dniu 1 czerwca 2015 r. (raport bieżący nr 22/2015) doszła do skutku emisja obligacji BOŚ S.A. serii KT.1.43 w wysokości 50 mln zł zorganizowana przy udziale mBanku.

Opis wykorzystania wpływów z emisji

Środki pozyskane z emisji obligacji zwykłych zostały wykorzystane na finansowanie akcji kredytowej Banku oraz poprawę struktury bilansu. Natomiast środki pozyskane z emisji obligacji podporządkowanych zostały przeznaczone na poprawę wskaźników ostrożnościowych w zakresie instrumentów kwalifikowanych do Tier 2 oraz zwiększenie skali działalności zgodnie ze Strategią Banku.

2.3.3. Informacje o zaciągniętych kredytach i umowach pożyczek

W dniu 5 marca 2015 r. została zawarta umowa pożyczki z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, w wysokości 75 mln EUR na okres do 12 lat. Pożyczka przeznaczona jest na finansowanie projektów inwestycyjnych, realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych oraz małe i średnie przedsiębiorstwa zatrudniające mniej niż 3 tysiące pracowników, w obszarze związanym z ochroną środowiska, efektywnością energetyczną, utrzymaniem infrastruktury, przemysłem, usługami i turystyką. Informacja o ww. pożyczce została zawarta w raporcie bieżącym nr 5/2015.

Informacja o zaciągniętych pożyczkach także w latach poprzednich:

Pożyczkodawca	Kwota pożyczki	Kwota do wykorzystania	Waluta	Data zawarcia umowy	Data spłaty kapitału
Council of Europe Development Bank, Paryż	50 000	0,00	EUR	2-7-2003	18-12-2018
European Investment Bank, Luksemburg	50 000	0,00	EUR	18-7-2003	15-3-2016
Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt	10 000	0,00	EUR	20-3-2007	I transza 15-09-2017 II transza 15-09-2018
European Investment Bank, Luksemburg	50 000	0,00	EUR*	12-11-2007	15-6-2020
Council of Europe Development Bank, Paryż	50 000	0,00	EUR*	17-3-2008	I transza 25-04-2023 II i III transza 25-10-2023
European Investment Bank, Luksemburg	75 000	0,00	EUR	3-12-2009	I, II i III transza 15-06-2021
Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt	15 000	0,00	EUR	16-12-2009	15-03-2017
Council of Europe Development Bank, Paryż	50 000	0,00	EUR	8-03-2010	I transza 22-04-2025 II transza 9-07-2021 III transza 15-12-2021
European Investment Bank, Luksemburg	75 000	0,00	EUR	8-02-2012	I transza 15-06-2020 II transza 15-03-2021 III transza 15-12-2021
Council of Europe Development Bank, Paryż	75 000	0,00	EUR	26-03-2012	I transza 26-07-2021 II transza 21-10-2022 III transza 1-12-2023
European Investment Bank, Luksemburg	75 000	0,00	EUR	05-03-2015	I transza 15-06-2023 II transza 15-12-2023
RAZEM EUR	575 000				

* wykorzystanie w PLN lub EUR

Zaciągnięte przez Bank kredyty i pożyczki stanowią uzupełnienie głównych źródeł finansowania działalności jakim są zobowiązania wobec klientów, emisje obligacji oraz kapitał własny.

2.3.4. Informacje o zaciągniętych kredytach, umowach pożyczek, poręczeniach i gwarancji, nie dotyczących działalności operacyjnej Banku

W 2015 r. Bank nie zaciągał umów pożyczek, poręczeniach i gwarancji, nie dotyczących działalności operacyjnej Banku.

2.4. Aktywa i zobowiązania warunkowe Banku

Zobowiązania warunkowe Banku ogółem na dzień 31 grudnia 2015 r. wyniosły 4 262,9 mln zł, w tym zobowiązania finansowe Banku wyniosły 2 595,1 mln zł.

Wyszczególnienie	31.12.2015 tys. zł	31.12.2014	Zmiana %
Zobowiązania warunkowe:	4 262 910	4 278 884	-0,4
Finansowe	2 595 144	2 600 555	-0,2
w tym: otwarte linie kredytowe, w tym:	2 149 949	2 341 111	-8,2
- odwoławalne	1 820 260	1 933 392	-5,9
- nieodwoławalne	329 689	407 719	-19,1
otwarte akredytywy importowe	159 779	215 761	-25,9
promesy udzielenia kredytu, w tym:	285 416	43 683	553,4
- nieodwoławalne	285 416	43 683	553,4
Gwarancyjne	1 654 731	1 653 494	0,1
w tym: poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	34 617	44 392	-22,0
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	222 127	201 556	10,2
gwarancje dla spółki zależnej	1 397 987	1 407 546	-0,7
Gwarantowanie emisji	13 035	24 835	-47,5
Aktywa warunkowe:	983 409	275 145	257,4
Finansowe	-	20 457	x
Gwarancyjne	983 409	254 688	286,1
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	5 246 319	4 554 029	15,2

Na dzień 31 grudnia 2015 r. w zobowiązaniach pozabilansowych Banku ogółem, stan czynnych gwarancji i poręczeń ogółem wyniósł 1,655 mln zł, tj. 38,8% zobowiązań pozabilansowych ogółem, z czego:

- 269,6 mln zł dotyczyło stanu czynnych gwarancji wystawionych przez Bank Rezydentom (tj. 16,3% ogółu czynnych gwarancji i poręczeń),
- 1 385,0 mln zł - gwarancji wystawionych przez Bank na zlecenie firmy BOS Finance AB, tj. 83,7% wartości czynnych gwarancji ogółem na 31 grudnia 2015 r.,
- 136,5 mln zł (319 szt.) - gwarancji udzielonych w 2015 roku, tj. 8,2% ogółu czynnych gwarancji i poręczeń na 31 grudnia 2015 r.,
- większość (ilościowo) udzielonych w 2015 roku gwarancji dotyczy dobrego wykonania umowy oraz zobowiązań przetargowych,
- czynnych gwarancji i poręczeń zabezpieczających spłatę kredytu lub pożyczki na 31 grudnia 2015 r. było 31,5 mln zł, tj. 1,9% wartości czynnych gwarancji ogółem.

Zleceniodawcami gwarancji były, wg stanu ich zobowiązań na 31 grudnia 2015 r.:

- w 83,7% jednostki finansowe,
- w 16,1% jednostki niefinansowe,
- w 0,2% sektor instytucji rządowych i samorządowych,
- w 2015 roku (w stosunku do wartości z końca 2014 r.) w bilansie Banku nastąpił spadek czynnych gwarancji i poręczeń o 1 154 tys. zł, tj. o 0,1%.

W 2015 r. Bank udzielił 319 gwarancji i poręczeń na ogólną kwotę 136,5 mln zł (analogiczne dane za cały 2014 rok to 294 udzielonych gwarancji i poręczeń na kwotę 179,0 mln zł). Gwarancje i poręczenia udzielone w 2015 r. zostały udzielone z terminami ważności (ilościowo):

- 86,5% od 1 m-ca do 3 lat,
- 9,7% to gwarancje z terminem ważności od 3 lat do 5,
- 3,8% to gwarancje z terminem ważności powyżej 5 lat.

2.5. Informacje o udzielonych pożyczkach, poręczeniach i gwarancjach podmiotom zależnym

Informacje o wszystkich zobowiązaniach umownych wynikających z emitowanych dłużnych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych, umowach o subemisje oraz gwarancjach udzielonych podmiotom od niego zależnym według stanu na 31 grudnia 2015 r.:

- BOŚ FINANCE AB – gwarancje w wysokości 1 385,0 mln zł,
- BOŚ INVEST MANAGEMENT sp. z o.o. – gwarancje w wysokości 3,5 mln zł,
- DOM MAKLERSKI BOŚ SA – gwarancje w wysokości 9,6 mln zł.

3. STRATEGIA ROZWOJU BANKU

Dotychczasowy model biznesowy w otoczeniu niskich stóp procentowych negatywnie wpłynął na poziom dochodów Banku w 2015 roku. Dodatkowo obciążenia z tytułu wpłat na BFG oraz fundusz wsparcia kredytobiorców hipotecznych, w związku z negatywnymi zdarzeniami na rynku bankowym, spowodowały stratę w 2015 roku. Stosownie do wymogów prawa bankowego, z uwagi na poniesienie straty bilansowej, Bank uruchomił prace nad Programem Naprawczym. Równolegle podjęto działania w kierunku aktualizacji Strategii Banku. Ramowa Strategia Banku na lata 2016-2020 ma zostać zatwierdzona do końca kwietnia br. Bank zakłada zdefiniowanie szeregu precyzyjnych celów i mierników, co przełoży się na skuteczną realizację Strategii oraz osiągnięcie sukcesu w perspektywie najbliższych lat.

Powstająca Strategia zakłada przede wszystkim:

- poprawę rentowności kapitału własnego,
- wzmocnienie działań biznesowych w obszarze proekologicznej misji Banku,
- poprawę efektywności, oraz
- zwiększenie aktywności Banku w obszarze działań innowacyjnych.

Poprawę rentowności Banku zapewni budowa stabilnej bazy Klientów detalicznych i dywersyfikacja portfela Klientów korporacyjnych. Wzrost biznesu zakłada koncentrację na produktach wysokomargowych w obszarze detalicznym, oraz rozwój oferty dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, zwłaszcza w odniesieniu do wzrostu efektywności procesu kredytowego oraz automatyzacji obsługi z wykorzystaniem elektronicznych kanałów dostępu.

Jednocześnie nastąpi poprawa struktury bilansu poprzez zwiększenie udziału depozytów Klientów w pasywach, co zarazem doprowadzi do obniżenia kosztu finansowania aktywów Banku i odejście od finansowania na rynku hurtowym.

Bank zamierza wykorzystać efekt synergii płynący z ugruntowanej współpracy z akcjonariuszami A także wzmocnić synergie wewnątrz Grupy Kapitałowej poprzez wykorzystanie potencjału spółek zależnych.

Bank będzie koncentrował się na optymalnym wykorzystaniu potencjału rynku finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska. Bieżąca aktywność na tym obszarze będzie polegała na ciągłym doskonaleniu w zakresie pozyskiwania funduszy z programów Unii Europejskiej i na współpracy z funduszami ochrony środowiska, oraz wzmocnieniu samodzielnych działań biznesowych zgodnych z proekologiczną misją Banku.

Jako ekspert Bank będzie uczestniczył i organizował kredyty konsorcjalne finansujące przedsięwzięcia w dziedzinach m.in. efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. Poprawa efektywności Banku obejmuje również restrukturyzację kosztów działalności przy systematycznym wprowadzaniu usprawnień organizacyjnych i procesowych.

Jednym z warunków sukcesu procesu budowania Strategii Banku jest efektywna komunikacja. W związku z tym w procesie tym aktywnie zaangażowana jest cała kadra menedżerska, a do współpracy zaproszono wszystkich pracowników. Bank zamierza także prowadzić efektywny dialog z akcjonariuszami, jako że wzrost wartości dla akcjonariuszy jest nadrzędnym celem Strategii.

4. PODSTAWOWY ZAKRES DZIAŁALNOŚCI BANKU

4.1. Działalność bankowa

Podstawowym celem Banku jest efektywne gospodarowanie kapitałami Akcjonariuszy i środkami pieniężnymi powierzonymi przez klientów, zapewniające dochodowość działalności i bezpieczeństwo powierzonych środków.

BOŚ S.A. chce być postrzegany jako Bank dla osób aktywnych, który troszczy się o Klientów i środowisko. Kanon wartości korporacyjnych BOŚ S.A. to: Trwałość, Rzetelność, Ochrona środowiska, Społeczna odpowiedzialność, Klient i Aktywność. Misja BOŚ S.A.: Rzetelny bank – w trosce o Ciebie i Nasze środowisko.

Zgodnie ze Statutem, misją Banku jest wspieranie przedsięwzięć służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska, rozwojowi rynku produktów i usług związanych z ekologią oraz promowanie i kreowanie postaw proekologicznych i inicjatyw na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

W ramach prowadzonych obecnie prac nad Ramową Strategią BOŚ S.A. na lata 2016-2020 ponownie zostanie zdefiniowana Strategia (misja, wizja, cele strategiczne), powstaną strategiczne plany cząstkowe, w ramach których zostaną określone metody, narzędzia i harmonogramy osiągnięcia celów, zostaną uruchomione projekty strategiczne oraz wdrożony system monitorowania realizacji i odpowiedni system motywacyjny.

Zarząd Banku ma świadomość konieczności skutecznego wprowadzenia zmian, które zapewnią w perspektywie roku 2020 osiągnięcie rentowności powyżej średniej rynkowej.

4.2. Udział BOŚ S.A. w sektorze

W 2015 r. BOŚ S.A. zwiększył swój udział o 0,03 p.p. w sumie bilansowej sektora, o 0,04 p.p. w zobowiązaniach oraz o 0,1 p.p. w kredytach i pożyczkach. Udział BOŚ S.A. w sektorze banków komercyjnych na koniec 2015 r. (opracowano na podstawie danych KNF dotyczących sektora bankowego z oddziałami zagranicznymi) wyniósł:

- 1,30% w zakresie sumy bilansowej, wobec 1,27% na koniec 2014 r.,
- 1,36% w zakresie zobowiązań ogółem, wobec 1,32% na koniec 2014 r.,
- 1,30% w zakresie kredytów i pożyczek, wobec 1,20% na koniec 2014 r.

5. PODSTAWOWE PRODUKTY, USŁUGI I SFERY DZIAŁALNOŚCI

5.1. Produkty bankowe

Bank posiada w swojej ofercie produkty (depozytowe, kredytowe, rozliczeniowe) oferowane wszystkim grupom klientów, jak również produkty skierowane bezpośrednio do wybranych grup klientów BOŚ S.A. Bank wyodrębnia następujące piony biznesowe: Pion Korporacji i Finansów Publicznych oraz Pion Detaliczny. W ramach Pionu Korporacji i Finansów Publicznych Bank dodatkowo wyodrębnia podstawowe segmenty: klientów korporacyjnych, klientów segmentu finansów publicznych i klientów funduszy ekologicznych. W ramach Pionu Detalicznego Bank wyodrębnia osoby fizyczne oraz segment mikroprzedsiębiorstw, segment wspólnot mieszkaniowych i segment organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych (NGO). Warunki i zasady współpracy z poszczególnymi grupami klientów są dostosowywane przez Bank do zmieniających się warunków rynkowych oraz potrzeb adresatów oferty Banku, przy jednoczesnym uwzględnieniu celu w postaci ustawicznego podnoszenia efektywności obsługi klientów.

5.2. Liczba obsługiwanych klientów, rachunków, kart płatniczych i placówek

Na koniec 2015 r. działalność operacyjną prowadziło 17 Oddziałów Głównych i 76 Oddziałów Operacyjnych. Obsługa klientów korporacyjnych była prowadzona w 11 Centrach Korporacyjnych.

Wyszczególnienie	31.12.2015	30.06.2015	31.12.2014	Zmiana %	
	w tys.			31.12.2015	31.12.2015
				vs.	vs.
				31.12.2014	30.06.2015
BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.					
Liczba klientów	251,4	242,1	238,8	5,3	3,8
Liczba klientów detalicznych	245,6	236,0	232,2	5,8	4,1
Liczba klientów pionu korporacji i finansów publicznych	5,8	6,1	6,6	-12,1	-4,9
Liczba klientów korzystających z kanałów elektronicznych	124,0	120,4	119,3	3,9	3,0
Liczba rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych*	254,7	235,4	225,9	12,7	8,2
Karty płatnicze i kredytowe razem	100,8	98,5	105,1	-4,1	2,3
Liczba placówek (w szt.)	93	95	95	-2,1	-2,1

* łącznie z rachunkami oszczędnościowymi

5.3. Oferta proekologiczna i współpraca z funduszami ochrony środowiska

Oferta proekologiczna obejmuje produkty własne oraz kredyty udzielane we współpracy z donatorami. Oferta jest zróżnicowana i dostosowana do potrzeb wszystkich rodzajów podmiotów. Produkty BOŚ S.A. są skierowane do klientów korporacyjnych, segmentu finansów publicznych oraz klientów detalicznych. Kredyty te służą finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych oraz promowaniu rozwiązań przyjaznych środowisku. Bank rozwija działalność w zakresie finansowania odnawialnych źródeł energii i poprawy efektywności energetycznej.

Kredyty proekologiczne

BOŚ S.A. rozwijał działalność na rynku finansowania projektów proekologicznych powiększając, zgodnie ze Strategią, udział w portfelu kredytowym kredytów udzielonych na działania służące ochronie środowiska oraz wspierające zrównoważony rozwój.

Struktura segmentowa kredytów proekologicznych (wg wartości kapitału)

Wyszczególnienie	31.12.2015	31.12.2014	Zmiana %
	tys. zł		
Kredyty proekologiczne udzielone klientom detalicznym	155 510	160 197	-2,9
Kredyty proekologiczne udzielone klientom korporacyjnym	3 964 678	2 366 968	67,5
Kredyty proekologiczne udzielone finansom publicznym	752 761	871 140	-13,6
KREDYTY PROEKOLOGICZNE	4 872 949	3 398 305	43,4

Saldo kredytów proekologicznych na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosiło 4,9 mld zł, co stanowiło 33,1% salda kredytów ogółem w Banku (wg wartości kapitału), podczas gdy na koniec poprzedniego roku udział ten wynosił 26,5%.

Sprzedaż kredytów proekologicznych - struktura segmentowa (wg wartości kapitału)

Wyszczególnienie	2015	2014	Zmiana %
	tys. zł		
Nowe kredyty udzielone klientom detalicznym w okresie	121 312	97 218	24,8
Nowe kredyty udzielone finansom publicznym w okresie	57 770	108 042	-46,5
Nowe kredyty udzielone klientom korporacyjnym w okresie	2 262 736	1 735 907	30,3
NOWE KREDYTY UDZIELONE KLIENTOM W OKRESIE	2 441 819	1 941 167	25,8

Kwota zawartych umów kredytów proekologicznych w okresie 1 stycznia 2015 r. – 31 grudnia 2015 r. wyniosła 2 441,8 mln zł. W zdecydowanej większości kredyty proekologiczne skierowane były do klientów korporacyjnych (92,7% kwoty kredytów proekologicznych). Wartość udzielonych kredytów była wyższa w stosunku do 2014 r. (o 25,8%). Kredyty proekologiczne przeznaczone były przede wszystkim na inwestycje z zakresu ochrony atmosfery (2 116,7 mln zł, co stanowiło 86,7% kwoty zawartych umów kredytów proekologicznych), głównie na realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii oraz zrównoważonego budownictwa i rewitalizacji terenów miejskich.

Zgodnie ze Strategią, Bank będzie umacniał swoją pozycję na rynku jako bank specjalizujący się w finansowaniu ekologii. W związku z powyższym, kluczowymi czynnikami sukcesu będą wydarzenia w otoczeniu zewnętrznym, wspierające realizację misji proekologicznej, w efekcie czego BOŚ będzie mógł zaspokajać potrzeby finansowe klientów w zakresie realizacji ich proekologicznych inicjatyw. Do czynników tych należy zaliczyć sprzyjające regulacje prawne w obszarze ekologii.

Przewaga konkurencyjna Banku jest budowana w oparciu o bogatą, dostosowaną do potrzeb inwestorów ofertę produktów proekologicznych oraz doświadczoną kadrę ekologów Banku, służącą Klientom konsultacjami w zakresie możliwych rozwiązań proekologicznych i generowanych przez nie korzyści, co stanowi podstawę dalszego rozwoju proekologicznej działalności w obszarze kredytowania zadań inwestycyjnych.

Zobowiązania wobec funduszy ekologicznych

Wyszczególnienie	31.12.2015	31.12.2014	Zmiana (%)
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	1 067	44 614	-97,6
– lokaty terminowe	-	275 213	x
FUNDUSZE EKOLOGICZNE	1 067	319 827	-99,7

Stan depozytów funduszy ekologicznych na koniec 2015 r. wyniósł 1,1 mln zł wobec 319,8 mln zł na koniec 2014 r.

5.4. Segment klientów korporacyjnych

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) pozostaje dla BOŚ S.A. jednym z najważniejszych segmentów rynku. Konstruując szeroką ofertę produktów rozliczeniowych, depozytowych i kredytowych Bank posiada bazę, w oparciu o którą dla każdego klienta może być budowana indywidualna oferta dostosowana do konkretnych potrzeb.

W zakresie oferty rozliczeniowej Bank posiada standardowe rachunki bieżące, pełniące funkcje rozliczeniowe i służące do gromadzenia środków pieniężnych oraz przeprowadzania rozliczeń krajowych i zagranicznych. Rachunki mogą być prowadzone w walutach: PLN, USD, EUR, GBP, CHF, SEK, HUF, RUB oraz CZK.

W zakresie produktów rozliczeniowych w 2015 roku:

- wdrożono możliwość zakładania rachunków on-line, ułatwiając Klientom dostęp do produktów oferowanych przez Bank,
- uproszczono obsługę poprzez elektroniczną składanych przez klientów dyspozycji z zakresu obsługi rachunków i bankowości elektronicznej.
- zmodyfikowano Taryfę opłat i prowizji zwiększając jej czytelność dla Klientów przy jednoczesnej optymalizacji przychodowo-kosztowej,
- uproszczono proces otwierania rachunków bankowych i udostępniania produktów powiązanych ograniczając wymogi dokumentacyjne oraz skracając czas udostępnienia produktu.

W grudniu 2015 Bank przystąpił do nowego modelu rozrachunku IRGIT w roli Banku Płatnika Członka Izby, dołączając tym samym do instytucji wspierających rozliczenia finansowe transakcji zawieranych na Towarowej Giełdzie Energii (TGE) w ramach Modelu Rozrachunku stosowanego przez Izbę Rozliczeniową Giełd Towarowych (IRGIT). Przystąpienie przez Bank Ochrony Środowiska do Modelu Rozrachunku IRGIT, zapewnia nową jakość w obsłudze rozliczeń pieniężnych dla kontraktów giełdowych Klientów Banku oraz

stanowi istotny krok w rozwoju oferty rozliczeniowej Banku skierowanej do Klientów korporacyjnych BOŚ jest obecnie jednym z 10 banków, które świadczą usługi w ramach obowiązującego systemu rozliczeń IRGIT.

W zakresie produktów kredytowych w 2015 roku:

- wprowadzono do oferty Ekokredyt Prosument, umożliwiający Spółdzielniom Mieszkaniowym korzystanie ze środków w ramach programu NFOŚiGW „Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii Część 4b) Prosument - linia dofinansowania z przeznaczeniem na zakup i montaż mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii poprzez banki”. Program ma na celu promowanie nowych technologii OZE oraz postaw prosumenckich,
- włączono linię faktoringową oraz limit FX Forward do Linii Wielocelowej, co wpłynęło pozytywnie na atrakcyjność oferty dla klientów korporacyjnych,
- zmodyfikowano ofertę finansowania do 1 mln zł, poprzez zniesienie sublimitów dla poszczególnych produktów udzielanych w ramach Pakietu Finansowego oraz dodanie możliwości finansowania inwestycji zakupowych. Dzięki elastyczności produktów udzielanych w ramach Pakietu Finansowego, a także wprowadzeniu specjalnej oferty cenowej, produkt stał się bardziej atrakcyjny i dostępny dla Klientów.
- wprowadzono modyfikację do oferty kredytu proekologicznego z dopłatą do kapitału Eko Inwestycje, udzielanego na podstawie współpracy z NFOŚiGW w zakresie programu Poprawa efektywności energetycznej, Część 3) Inwestycje energooszczędne w małych i średnich przedsiębiorstwach. Główną modyfikacją stanowi dopuszczenie przez NFOŚiGW możliwości refundacji kosztów,
- zmodyfikowano Kredyt obrotowy odnawialny w rachunku kredytowym, poprzez umożliwienie finansowania przez Bank należnego do zwrotu podatku VAT,
- zmodyfikowano ofertę wykupu wierzytelności zwrotnego leasingu nieruchomości, poprzez wdrożenie możliwości uruchamiania środków przed zawarciem umowy leasingu, o ile taka konieczność wynika z SIWZ.

Kontynuowano sprzedaż kredytów finansujących działalność bieżącą oraz inwestycyjną, w tym proekologiczną, dopasowując każdorazowo warunki transakcji kredytowych do potrzeb klienta.

Kredyty udzielone klientom korporacyjnym

Wartość kredytów udzielonych klientom korporacyjnym wyniosła 7 429,9 mln zł na koniec 2015 r. wobec 5 256,3 mln zł na dzień 31 grudnia 2014 r., tj. zwiększyła się o 41,4%.

Faktoring

W ofercie BOŚ wyróżniamy:

- faktoring z regresem w obrocie krajowym bądź zagranicznym,
- faktoring z polisą w obrocie krajowym bądź zagranicznym,
- faktoring odwrotny.

Do obsługi faktoringu w Banku Ochrony Środowiska S.A. przeznaczony jest nowoczesny, wyspecjalizowany, internetowy system BOŚ Faktor, który gwarantuje klientom pełną kontrolę nad wierzytelnościami oraz umożliwia 24-godzinny kontakt z Bankiem przez 7 dni w tygodniu. System służy do automatycznej obsługi transakcji faktoringowych.

Na koniec 2015 roku obroty wypracowane z tytułu transakcji faktoringowych w BOŚ osiągnęły wartość 2,4 mld zł. BOŚ zakończył 2015 rok z udziałem w rynku usług faktoringowych na poziomie około 2%. W 2015 r. faktoring w BOŚ S.A. obsługiwał 92 umowy faktoringowe, 5 435 kontrahentów, oraz nabył 66 784 faktur.

Zobowiązania wobec klientów korporacyjnych

Wyszczególnienie	31.12.2015	31.12.2014	Zmiana (%)
rachunki bieżące/rozliczeniowe	2 306 972	1 580 785	45,9
lokaty terminowe	3 292 259	3 204 557	2,7
KLIENCI KORPORACYJNI	5 599 231	4 785 342	17,0

Stan depozytów klientów korporacyjnych w Banku wyniósł 5 599,2 mln zł na koniec 2015 r. wobec 4 785,3 mln zł na koniec poprzedniego roku. Środki na rachunkach bieżących wzrosły o 45,9% przy wzroście środków na lokatach terminowych o 2,7%.

5.5. Segment finansów publicznych

W 2015 roku Bank kontynuował współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego w Polsce. Dla części z nich prowadził kompleksową obsługę bankową budżetów, umożliwiającą efektywne zarządzanie środkami pieniężnymi. Obsługa jednostek samorządu terytorialnego jest prowadzona w trybie Ustawy Prawo zamówień publicznych, poprzez wykorzystanie produktów i usług bankowych oraz innych instrumentów udostępnianych przez Bank.

Dla klientów segmentu finansów publicznych Bank oferuje wszystkie standardowe produkty depozytowe i kredytowe pozostające w ofercie. Szczególny zakres oferty BOŚ S.A. stanowią produkty służące finansowaniu projektów proekologicznych (kredyty preferencyjne i komercyjne), a także kredyty z linii banków zagranicznych przeznaczone na finansowanie przedsięwzięć służących ochronie środowiska i inwestycji infrastrukturalnych, jak również Europejska Oferta, która jest pakietem produktów skierowanych do przedsiębiorców, samorządów i spółek komunalnych.

Jedną z ważnych form współpracy Banku z klientami ww. segmentu jest świadczenie kompleksowej obsługi emisji obligacji komunalnych obejmującej: przygotowanie emisji, prowadzenie ewidencji obligacji oraz obsługę płatności wynikających z emisji.

Kredyty udzielone klientom segmentu finansów publicznych

Wartość kredytów udzielonych klientom segmentu finansów publicznych wyniosła 2 173,6 mln zł wobec 2 584,9 mln zł na dzień 31 grudnia 2014 r.

Zobowiązania wobec segmentu finansów publicznych

Wyszczególnienie	31.12.2015	31.12.2014	Zmiana (%)
rachunki bieżące/rozliczeniowe	260 517	319 536	-18,5
lokaty terminowe	577 488	473 599	21,9
FINANSE PUBLICZNE	838 005	793 135	5,7

Bank odnotował wzrost depozytów finansów publicznych o 5,7% w stosunku do końca 2014 r. Wzrost dotyczył salda lokat terminowych, natomiast saldo rachunków bieżących spadło.

5.6. Segment klientów detalicznych

Oferta Banku

Obszar rynku detalicznego Banku obejmuje przede wszystkim segment osób fizycznych oraz segment mikroprzedsiębiorstw (podmioty nieprowadzące pełnej rachunkowości), segment wspólnot mieszkaniowych oraz segment organizacji pozarządowych i innych instytucji niekomercyjnych (NGO).

Oferta BOŚ S.A. dla klientów detalicznych, najliczniejszej grupy klientów Banku, jest kompleksowa i obejmuje wszystkie podstawowe produkty i usługi dostępne na polskim rynku bankowym, a także szeroki wybór produktów proekologicznych służących finansowaniu rozwiązań proekologicznych (rachunki bankowe, produkty rozliczeniowe, karty płatnicze, usługi i produkty w zakresie lokowania nadwyżek pieniężnych, usługi bankowości elektronicznej i produkty kredytowe).

W 2015 r. Bank kontynuował działania związane z uaktualnianiem oferty, zarówno modyfikując funkcjonujące produkty, jak również wprowadzając nowe, innowacyjne rozwiązania, w zakresie finansowania proekologicznych potrzeb klientów detalicznych (Eko Kredyt Prosument), jak również podkreślających proekologiczny charakter działalności Banku.

W 2015 r. w segmencie klientów detalicznych kontynuowano działania w zakresie:

- zmiany oferty depozytywnej wynikającej z jednej strony z potrzeby dostosowania się do dynamicznie zmieniających uwarunkowań zewnętrznych, a z drugiej z konieczności realizacji potrzeb biznesowych i płynnościowych;
- dalszego wzrostu znaczenia oferty proekologicznej w sprzedaży produktów kredytowych i depozytowych;
- generowania wyników finansowych Pionu Detalicznego;
- podnoszenia kompetencji sił sprzedażowych Banku w oferowaniu klientom produktów oszczędnościowych i oszczędnościowo-inwestycyjnych, a także ubezpieczeniowych, ze szczególnym uwzględnieniem produktów ochronnych dodawanych fakultatywnie do produktów rozliczeniowych i kredytowych, a także oferowanych samodzielnie;
- kampanii sprzedażowych kart kredytowych w celu zwiększenia portfela kredytowego kart oraz kampanii promocyjnych rachunków dla osób fizycznych.

Zobowiązania wobec klientów detalicznych

Działania podejmowane przez Bank w zakresie produktów depozytowych dla klientów detalicznych były nastawione na systematyczne budowanie salda depozytów detalicznych i realizację celów płynnościowych Banku, z jednoczesną dbałością o optymalizację kosztowości portfela depozytowego i bieżące dopasowanie do zmieniającego się otoczenia makroekonomicznego. Najistotniejszymi produktami depozytowymi dla klientów detalicznych pod względem budowy salda były w 2015 r.:

- rachunki bieżące, w tym konta osobiste z podstawowym darmowym EKOkontem bez Kosztów,
- lokaty promocyjne: Ekolokata Noworoczna, EKOllokata Stabilna, EKOllokata Premium, EKOllokata Korzystna, EKOllokata Specjalna, EKOllokata Wysoko Procentująca, EKOllokata SUPERprocentująca, EKOllokata z Bonusem i EKOllokata Urodzinowa.

Wyszczególnienie	31.12.2015	31.12.2014	Zmiana (%)
rachunki bieżące/rozliczeniowe	2 319 271	1 756 932	32,0
lokaty terminowe	5 689 091	4 909 365	15,9
KLIENCI DETALICZNI	8 008 362	6 666 297	20,1

Saldo depozytów detalicznych na 31 grudnia 2015 r. wynosiło 8 008,4 mln zł i zwiększyło się o 20,1%, czyli 1 342,1 mln zł, w stosunku do 31 grudnia 2014 r.

Bank w 2015 r. w zakresie oferty depozytów detalicznych konsekwentnie realizował zasadę optymalizacji poziomu marż depozytów detalicznych, przy jednoczesnym utrzymaniu realnych możliwości osiągnięcia poziomu salda Obszaru Rynku Detalicznego.

W I półroczu 2015 r. w ofercie utrzymywano atrakcyjne depozyty krótkoterminowe: 3-miesięczną EKOllokata Noworoczną i 4-miesięczną EKOllokata Stabilną. Następnie EKOllokata Premium i EKOllokata Korzystna zastąpiły dotychczasowe depozyty promocyjne. Głównym celem zmian było utrzymanie salda depozytów zapadających. Wprowadzenie nowych produktów depozytowych spowodowało wzrost odnawialności depozytów detalicznych. W II półroczu 2015 r. Bank sukcesywnie wydłużał okresy trwania lokaty poprzez wprowadzenie do oferty: 6-miesięcznej EKOllokaty Specjalnej i 12-miesięcznej EKOllokaty z Bonusem (promowanie aktywnych posiadaczy ROR). W czerwcu 2015 r. EKOllokata Specjalna zastąpiona została 9-miesięczną EKOllokata Wysoko Procentującą.

Z okazji 25-tych urodzin Banku, Obszar Rynku Detalicznego w październiku 2015r. wprowadził do swojej oferty 25 – miesięczną EKOllokata Urodzinową z Bonusem za comiesięczne wpływy na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy przez cały okres trwania lokaty. Dodatkowo Bank, widząc potencjał rynku, rozszerzył swoją ofertę depozytową w walucie EURO wprowadzając do sprzedaży EKOllokata EUROzyskową, która premiuje wyższym oprocentowaniem nowe środki w EURO. Nowy depozyt jest pierwszym etapem działań mających na celu pozyskanie Klientów posiadających oszczędności lub wpływy w walucie EUR

Pod koniec roku oferta depozytowa została uatrakcyjniona o 6-miesięczną EKOllokata SUPERprocentującą promującą zarówno nowe środki jak i posiadaczy rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych.

Jednocześnie z uwagi na małe zainteresowanie ofertą depozytową promowaną na www.bossabank.pl, Bank podjął decyzję o wycofaniu z oferty promocji: „Promocja www.bossabank.pl” (Hity tygodnia) i „EKOkłata Powitalna”.

Oferta depozytowa dla segmentów klientów instytucjonalnych (mikroprzedsiębiorstw, wspólnot mieszkaniowych oraz organizacji pozarządowych) ze względu na różnorodność okresów lokowania (od lokat O/N po lokaty 12 miesięczne), charakteru oprocentowania (stałe, zmienne), sposobu lokowania (internet, placówka), charakteru lokaty (standardowa, negocjowana) nie była modyfikowana poza uaktualnianiem wysokości oprocentowania.

W 2015 r. działalność Banku w obszarze rachunków:

- oszczędnościowo-rozliczeniowych koncentrowała się na uproszczeniu oferty. Utrzymano liczbę rachunków w ofercie Banku: Konto bez Kantów, EKOkonto bez Kosztów oraz EKOkonto VIP. Zastąpienie EKOkonta internetowego EKOkontem bez Kosztów było kontynuacją inicjatyw zgłoszonych do realizacji planu na 2015 r. i miało wspomóc budowanie bazy aktywnych klientów, korzystających z produktów i systematycznie zasilanego konta, która stwarza możliwości do dalszego uproduktowania, choćby przez zaoferowanie pożyczki w ROR, pożyczki gotówkowej czy karty kredytowej. Ograniczone do minimum warunki prowadzenia rachunku „EKOkonta bez Kosztów” mają ułatwić doradcy przedstawienie oferty Klientowi, a nagrody i promocje mają zachęcić Klienta do wyboru oferty naszego Banku. Dodatkowo oferta nowego konta została wzbogacona działaniami marketingowymi mającymi na celu wsparcie sprzedaży produktu oraz odświeżenie wizerunku Banku po latach nieobecności w mediach wysokozasięgowych. 3 czerwca 2015 r. Bank rozpoczął kampanię w internecie, natomiast 12 czerwca w telewizji. Trzy 30-sekundowe spoty, były wyświetlone ponad 10 000 razy w 47 najważniejszych stacjach telewizyjnych;
- oszczędnościowych koncentrowała się na dwóch produktach: Koncie Więcej za Mniej z atrakcyjnym oprocentowaniem dla posiadaczy promowanego EKOkonta bez Kosztów w okresie kampanii marketingowej oraz EKOficjacie promującym aktywne korzystanie z rachunków oszczędnościowo-rozliczeniowych;
- bieżących koncentrowała się na pozyskiwaniu nowych klientów z segmentu wspólnot mieszkaniowych oraz mikroprzedsiębiorstw i budowaniu relacji celem maksymalizacji sprzedaży produktów rozliczeniowych.

Mając na względzie aktualne trendy na rynku finansowym, w tym w szczególności malejącą atrakcyjność lokat bankowych w środowisku spadających stóp procentowych oraz stopniową odbudowę zainteresowania Klientów alternatywnymi do lokat produktami oszczędnościowymi i inwestycyjnymi, Bank rozwijał ofertę produktów inwestycyjnych. W marcu 2015 r. rozpoczął oferowanie Lokaty z funduszem Ipopema. Pakiet ten łączy standardową lokatę bankową z funduszem inwestycyjnym. Połowa środków deponowana była na Lokacie, a ich oprocentowanie przez pierwsze trzy miesiące wynosi 4,25% w skali roku. Pozostała połowa przeznaczana jest na nabycie jednostek funduszu inwestycyjnego Ipopema: Makro Alokacji, Agresywny lub Małych i Średnich Spółek.

W 2015 r. kontynuowano prowadzenie subskrypcji 3-letniego produktu strukturyzowanego z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym „Nowa Czysta Energia Zysku”, przygotowanego przez Bank we współpracy z Towarzystwem Ubezpieczeń na Życie Europa S.A. Produkt oparty jest o koszyk składający się z 6 spółek ekologicznych notowanych na giełdach w Nowym Jorku, Paryżu i Kopenhadze, takich jak m. in. Vestas Wind Systems, Tesla Motors czy Veolia Environnement. Najważniejsze cechy 3-letniego produktu, to ochrona kapitału z tytułu dożycia do końca okresu ubezpieczenia obejmująca ponad 100% składki. Konstrukcja ubezpieczenia umożliwiająca czerpanie zysków w przypadku wzrostu notowań akcji spółek ekologicznych wchodzących w skład koszyka. W ostatnim kwartale 2015 r. przeprowadzono już VIII subskrypcję. Dla inwestorów o średnio i długoterminowym horyzoncie inwestycyjnym pragnących osiągnąć ponadprzeciętny zwrot z zainwestowanego kapitału przy możliwie minimalnych zmiennościach wartości przeznaczone są inwestycje w fundusze inwestycyjne zamknięte: Inwestycje Rolne FIZ AN i SGB Lasy Polskie FIZ AN. Fundusze inwestują w aktywa „twarde” tj. grunty rolne (fundusz rolny) i lasy (fundusz leśny). Usługa zapisu na certyfikaty inwestycyjne emitowane przez ten fundusz zamknięty, wdrożona została w kwietniu 2015 r., a minimalna kwota zapisu to równowartość w złotych 40 000 EUR.

Produkty ubezpieczeniowe

Bank oferuje różnorodne ubezpieczenia w pakietach z innymi produktami bankowymi tj. kontami, kredytami hipotecznymi i pożyczkami gotówkowymi.

W 2015 r. sfinalizowany został proces umożliwiający Bankowi sprzedaż ubezpieczeń jako agent towarzystwa ubezpieczeniowego. W marcu 2015 r. Bank zakończył oferowanie ubezpieczeń w formule grupowej. Od 1 kwietnia 2015 r. Bank udostępnia Klientom ubezpieczenia wyłącznie jako pośrednik towarzystwa ubezpieczeniowego.

Produkty kredytowe - Klienci indywidualni, Mikroprzedsiębiorstwa, Wspólnoty mieszkaniowe i organizacje pozarządowe

Najistotniejsze produkty kredytowe dla klientów indywidualnych w 2015 r. to:

- kredyty proekologiczne,
- pożyczka gotówkowa,
- karty kredytowe,
- ekologiczny kredyt hipoteczny,
- ekologiczna pożyczka hipoteczna.

Sukcesywnie zwiększając zaangażowanie Banku w finansowanie rozwiązań proekologicznych działania w 2015 r. skierowane były na kontynuację uatrakcyjniania oferty poprzez modyfikację funkcjonujących produktów, jak również wprowadzanie nowych rozwiązań. Od marca 2015 r. rozszerzono ofertę kredytów ekologicznych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych poprzez wprowadzenie do stałej sprzedaży preferencyjnego kredytu na zakup i montaż instalacji odnawialnych źródeł energii udzielanego w ramach programu NFOŚiGW - Prosument.

Kredyt wprowadzony został w ramach programu NFOŚiGW „Wspieranie rozproszonych, odnawialnych źródeł energii – Prosument”. Celem programu jest promowanie nowych technologii OZE oraz postaw prosumenckich poprzez zakup i montaż małych instalacji lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii, do produkcji energii elektrycznej lub ciepła i energii elektrycznej. Finansowaniu podlegają m.in. instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła, kolektory słoneczne, małe elektrownie wiatrowe. W ramach Programu na rok 2015 dotacje wyniosły do 40% kosztów kwalifikowanych.

W 2015 r. kontynuowano sprzedaż produktów ekologicznych produktów hipotecznych dla osób fizycznych, jak również standardowej oferty produktów hipotecznych. Celem wprowadzonych zmian w 2015 r. w zakresie programu priorytetowego kredytu hipotecznego z dotacją NFOŚiGW (dom energooszczędny) jak również kredytu hipotecznego z programem MDM było zwiększenie dostępności produktów dla klientów.

W 2015 r. kontynuowany był proces dostosowywania parametrów oferty kredytowej służącej bieżącej działalności dla mikroprzedsiębiorstw oraz produktów kredytowych na zaspokojenie potrzeb inwestycyjnych dla wspólnot mieszkaniowych.

Równolegle mając na uwadze zwiększenie salda kredytowego oraz aktywizację sprzedaży pożyczki gotówkowej wdrożono zmiany w zakresie konkurencyjnych ofert promocji cenowych dla pożyczki gotówkowej. Wdrożone zostały również promocyjne oferty cenowe dla pożyczki w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym w celu aktywizacji sprzedaży tego produktu oraz zwiększenia uproduktowania Klientów. Pod koniec 2015 r. została wdrożona dla Klientów współpracujących z Bankiem oferta pre-approved dla pożyczki w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym na uproszczonych zasadach oceny zdolności kredytowej.

Karty płatnicze

W maju 2015 r. zakończyła się kampania sprzedażowa karty kredytowej MasterCard Gold BOŚ S.A., w efekcie czego łączny limit kredytowy na sprzedanych kartach kredytowych wyniósł ponad 19,5 mln zł. Po zakończeniu kampanii Bank kontynuował działania produktowo-sprzedażowe, poprzez prowadzenie kolejnych promocji tj. „Karta na udane wakacje” i „100 zł na dobry początek”. Do końca 2015 r. suma sprzedanych limitów to 29,7 mln zł.

Planowane działania

Działania Banku w obszarze detalicznym w 2016 r. będą zmierzały do utrzymania zaangażowania w finansowanie rozwiązań proekologicznych, m.in. dzięki kompleksowej i innowacyjnej ofercie dla osób fizycznych.

Dla segmentu mikroprzedsiębiorstw i wspólnot mieszkaniowych, Bank będzie kontynuował prace mające na celu promowanie i optymalizację wprowadzonych nowych produktów ekologicznych, umożliwiających m.in. spłatę kredytu z wygenerowanych oszczędności uzyskanych dzięki finansowaniu optymalnych rozwiązań.

Główne działania Obszaru Rynku Detalicznego skupiać będą się na:

- sprzedaży produktach wysokomarżowych min. Takich jak pożyczka gotówkowa i inwestycyjnych;
- pozyskaniu trwałej bazy depozytów terminowych;
- rozbudowie salda rachunków oszczędnościowo - rozliczeniowych i oszczędności terminowych;
- zbudowaniu przewag konkurencyjnych w ofercie dla rynku małych i średnich przedsiębiorstw.

Ponadto Bank planuje dodatkowe kampanie promocyjne, które zwiększa liczbę klientów aktywnie korzystających z jego usług.

W kolejnych latach Bank w dalszym ciągu będzie promować proste rachunki bankowe w segmencie klienta masowego. W przeciwieństwie do banków konkurencyjnych w ostatnim okresie nie tylko nie podnosił opłat i prowizji z tytułu prowadzenia rachunku, ale również wprowadził do swojej oferty darmowe ROR. Pracuje również nad kolejnymi, atrakcyjnymi rozwiązaniami, które pozwolą zwiększyć ilość klientów czynnie korzystających z jego oferty. Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom Klientów, Bank planuje pozyskać lojalnych Klientów, którzy:

- będą aktywnie korzystać z oferty Banku, która będzie ciągle dostosowywana do odbiorcy oraz warunków i trendów rynkowych;
- poszukują uczciwej i bezpośredniej komunikacji z Bankiem i oczekują rozwiązań dostosowanych do ich potrzeb;
- korzystają aktywnie z nowoczesnych rozwiązań technologicznych (bankowości internetowej i mobilnej) i komunikują się z Bankiem i systemem transakcyjnym za pośrednictwem urządzeń elektronicznych;
- razem z Bankiem chcą realizować swoje potrzeby prywatne jak i prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej. Finansują także swoje pomysły inwestycyjne i rozwojowe z pomocą i przy wsparciu merytorycznym Banku, który doradza pośredniczy przy pozyskiwaniu środków z programów UE;
- potrzebują doradztwa w zakresie innowacyjnych technologii chroniących środowisko, na które pozyskują środki za pośrednictwem Banku;
- poszukują stabilnych i uczciwych inwestycji dla swoich oszczędności.

5.7. BOŚ Eko Profit S.A. - działalność uzupełniająca ofertę usług Banku

Głównym celem działalności BOŚ Eko Profit S.A. są inwestycje kapitałowe, ze szczególnym uwzględnieniem odnawialnych źródeł energii oraz doradztwo i pośrednictwo finansowe. Na koniec 2015 r. Spółka posiadała zaangażowanie finansowe w fabrykę pelletu i elektrownię wiatrową 6MW oraz poszukiwała nowych projektów i obszarów inwestycyjnych. Ponadto Spółka w 2015 r. zwiększyła znacząco zakres zaangażowania w usługi dotyczące pozyskania i strukturyzacji finansowania inwestycji w różnych sektorach gospodarki. Realizowane projekty były projektami rentownymi. Możliwości inwestycyjne oraz możliwości w zakresie doradztwa i pośrednictwa finansowego w ramach nowych projektów z obszaru odnawialnych źródeł energii determinowane są cenami praw majątkowych i energii elektrycznej oraz uzależnione od ostatecznego kształtu nowego systemu wsparcia.

Sytuacja finansowa BOŚ Eko Profit S.A. jest stabilna. Spółka wykazała dodatni wynik finansowy za 2015 r. oraz zwiększyła poziom kapitału własnego.

5.8. Inicjatywa JESSICA

W 2015 r. Bank zakończył wdrażanie Inicjatywy JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas), pełniąc rolę Funduszu Rozwoju Obszarów Miejskich (FROM) dla województwa zachodniopomorskiego (poza Szczecińskim Obszarem Metropolitalnym), pomorskiego (poza Gdańskiem, Gdynią, Sopotem i Słupskiem) i śląskiego alokując wszystkie powierzone środki w ramach programu.

W latach 2012-2015 Bank podpisał 50 umów inwestycyjnych na łączną kwotę 400,6 mln zł wspierając projekty miejskie o wartości 1,4 mld zł. Na finansowanie powyższych inwestycji BOŚ S.A. przeznaczył 375 mln zł z własnych środków. Do końca 2015 r. zakończono również realizację 42 projektów miejskich.

BOŚ S.A. w ramach Inicjatywy JESSICA sfinansował wiele ciekawych i różnorodnych projektów miejskich, takich jak hotele i ośrodki wypoczynkowo – konferencyjne, kompleksy basenowe i sportowe, obiekty handlowo-usługowe, centra rozrywki, kina studyjne, galerie sztuki i muzea, powierzchnie biurowe, szpitale, placówki opieki zdrowotnej oraz targowiska miejskie. W ramach 50 podpisanych umów Bank zrewitalizował 150 hektarowy zdegradowany obszar miejski, z nowych inwestycji korzysta ponad 845 tys. mieszkańców i gości odwiedzających miasta rocznie, powstało ok. 650 nowych miejsc pracy.

5.9. Współpraca z zagranicznymi instytucjami finansowymi

Bank kontynuował współpracę z międzynarodowymi instytucjami finansowymi, w tym z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI) oraz Bankiem Rozwoju Rady Europy (CEB), które należą do jednych z największych kredytodawców Banku.

W dniu 5 marca 2015 r. BOŚ S.A. podpisał piątą umowę linii kredytowej z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, w wysokości 75 mln EUR na okres do 12 lat. Po raz pierwszy z nowej linii, obok inwestycji realizowanych przez podmioty sektora finansów publicznych oraz MŚP wspierane są projekty średnich przedsiębiorstw zatrudniających mniej niż 3 tys. pracowników tzw. MidCap'ów. Linia ta zapewniła również ciągłość wdrażania Programu Efektywności Energetycznej dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (SME Finance Facility Energy Efficiency Window), wspartego grantem Komisji Europejskiej, do którego Bank przystąpił 1 czerwca 2014 r. Program skierowany do firm z sektora MŚP i spółdzielni mieszkaniowych przeznaczony był na inwestycje w obszarze efektywności energetycznej oraz odnawialnych źródeł energii. Dzięki udziałowi w Programie Kredytobiorca miał możliwość otrzymania Zachęty finansowej pochodzącej z Unii Europejskiej w wysokości do 12% wartości kredytu. Wdrażając 29 projektów na kwotę 18 mln zł BOŚ S.A. zakończył realizację Programu.

W ramach podpisanych umów z EBI (z 5 marca 2015 r. na kwotę 75 mln EUR) i CEB (z 26 marca 2012 r. na kwotę 75 mln EUR), Bank w 2015 r. udzielił ok. 56 mln zł nowych kredytów przeznaczonych na finansowanie projektów inwestycyjnych związanych z rozwojem i utrzymaniem infrastruktury, ochroną środowiska realizowanych przez podmioty sektora publicznego oraz przez małe i średnie przedsiębiorstwa.

III. ZARZĄDZANIE RYZYKAMI W BANKU

1. RYZYKO KREDYTOWE

Celem BOŚ S.A. w 2015 r. w zakresie działalności kredytowej było kształtowanie takiego wolumenu i struktury portfela kredytowego, które zapewniłyby realizację planowanych zadań biznesowych Banku, w warunkach akceptowalnego poziomu ryzyka.

Bank uwzględniał poziom apetytu na ryzyko w procesie realizacji polityki zarządzania ryzykiem kredytowym. Apetyt na ryzyko określany był w ramach granic wyznaczonych przez praktykę ostrożnego i stabilnego zarządzania ryzykiem i przyjęta na poziomie umiarkowanym.

Do podstawowych kierunków działań nakreślonych w ramach tworzonego Programu Postępowania Naprawczego należą obniżenie poziomu ryzyka koncentracji poprzez dywersyfikację branżową portfela kredytowego oraz zmniejszenie ekspozycji narażonej na ryzyko poprzez minimalizację kwoty niezabezpieczonej, narażonej na utratę wartości.

Oferta produktowa dostosowana była do potrzeb poszczególnych segmentów klienta i rozwijała się, w szczególności, w kierunku intensyfikacji:

- w obszarze rynku korporacyjnego - rozwoju komplementarnej oferty produktowej dla klientów MSP (produkty standardowe z założeniem uzyskiwania przewagi konkurencyjnej jakością i sprawnością obsługi) i dużych firm (podejście zindywidualizowane) z naciskiem na kredytowanie celów i zadań proekologicznych,
- w obszarze rynku detalicznego – wzrost sprzedaży produktów wysokomarżowych i prowizyjnych,

Bank finansował transakcje, które były zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z polityką kredytową Bank nie angażował się w transakcje:

- mogące narazić Bank na utratę reputacji,
- mogące powodować, że wiarytelność obciążona ryzykiem jednego podmiotu lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie przekroczy, określony Prawem bankowym, poziom 25% funduszy własnych
- na rzecz partii politycznych, związków zawodowych,
- realizowane z naruszeniem Prawa Ochrony Środowiska lub mogące stanowić potencjalne źródło degradacji środowiska naturalnego,
- z klientami nieposiadającymi wiarygodnych, stałych i stabilnych dochodów.

Bank uzależniał podjęcie finansowania od:

- posiadania przez kredytobiorcę zdolności kredytowej do spłaty wnioskowanego zadłużenia w terminach uzgodnionych z Bankiem,
- przedstawienia zabezpieczenia spłaty w formie i wartości akceptowanej przez Bank, o ile przepisy wewnętrzne tego wymagają,
- spełnienia innych kryteriów warunkujących podjęcie finansowania, w szczególności, wyników dotychczasowej współpracy klienta z Bankiem oraz oceny historii kredytowej klienta w sektorze bankowym.

Klient i transakcja podlegały wszechstronnej ocenie ryzyka kredytowego.

Bank oceniał ryzyko kredytowe z wykorzystaniem modeli ratingowych i scoringowych, zróżnicowanych w zależności od rodzaju klienta i transakcji. Modele były budowane, rozwijane, monitorowane i nadzorowane w Obszarze Ryzyka z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych wymogów w tym zakresie.

Model oceny ryzyka kredytowego dla osób fizycznych ubiegających się o finansowanie na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą obejmował:

- analizę ilościową – polegającą na ustaleniu wysokości i stabilności źródeł spłaty zobowiązania kredytowego oraz
- analizę jakościową – polegającą na ocenie cech klienta, które mają istotny wpływ na jego skłonność do spłaty zaciągniętego zobowiązania kredytowego w terminach określonych w umowie w tym ocenę scoringową i ocenę zachowania klienta w oparciu o informacje z Biura Informacji Kredytowej S.A.

W procesie oceny zostały uwzględnione postanowienia wynikające z Rekomendacji T i S KNF, w szczególności w zakresie wprowadzenia odpowiednich poziomów wskaźnika DtI i LtV oraz możliwości zastosowania uproszczonej oceny zdolności kredytowej.

Model oceny ryzyka klientów ubiegających się o finansowanie na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej lub statutowej (finanse publiczne) uwzględniał dwa obszary: ocenę klienta i ocenę transakcji (ocena ratingowa).

Ocena klienta dokonywana była na podstawie elementów ilościowych i jakościowych. Ocena ilościowa dotyczyła podstawowych, z punktu widzenia generowania wyniku finansowego i zachowania płynności, obszarów działalności klienta. Ocena jakościowa obejmowała w szczególności ocenę: planów rozwojowych, doświadczenia i umiejętności osób zarządzających, jakości relacji klienta z otoczeniem zewnętrznym, w tym z Bankiem.

W przypadku finansowania klienta funkcjonującego w ramach grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie Bank oceniał ryzyko kredytowe z uwzględnieniem wpływu sytuacji podmiotów powiązanych.

Ocena transakcji dokonywana była w szczególności na podstawie oceny celu finansowania, długości okresu kredytowania i wartości zabezpieczenia spłaty. Bank ustanawiał taką strukturę finansowania, aby

zapewnić podział ryzyka pomiędzy kredytobiorcę i Bank, głównie poprzez odpowiednie do skali ryzyka zaangażowanie środków własnych kredytobiorcy.

W przypadku ekspozycji istotnych ze względu na poziom ryzyka lub kwotę transakcji, ocena ryzyka weryfikowana była przez eksperta ds. ryzyka kredytowego - pracownika wyspecjalizowanego w identyfikacji ryzyk i doborze adekwatnych form jego mitygacji, niezależnego od służb sprzedaży.

Bank monitorował ryzyko kredytowe przez cały okres funkcjonowania transakcji kredytowej.

W przypadku zidentyfikowania sytuacji mogących zagrozić terminowej spłacie Bank podejmował działania upominawcze i restrukturyzacyjne wykorzystując w tym celu właściwe narzędzie informatyczne.

W okresach miesięcznych Bank dokonywał analizy wszystkich ekspozycji kredytowych w celu:

- zidentyfikowania ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości,
- pomiaru utraty wartości,
- utworzenia odpisów lub rezerw.

Do pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych oraz tworzenia odpisów lub rezerw Bank stosował metodę zindywidualizowaną, grupową lub IBNR.

Kompetencje do podejmowania decyzji kredytowych, które funkcjonowały w Banku, uzależnione były od:

- rodzaju i kwoty transakcji,
- wysokości łącznego zaangażowania kredytowego Banku wobec grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie, do której należy klient,
- poziomu ryzyka generowanego przez klienta i transakcję.

Decyzje w sprawie udzielenia kredytu podejmowane były przez organy kolegialne albo indywidualnie, w zakresie przyznaných limitów kompetencyjnych.

Uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie udzielenia kredytu nadane osobom, które indywidualnie podejmują decyzje podlegały okresowym przeglądom.

Podejmując decyzje kredytowe w sprawie transakcji zawieranych z członkami organów Banku lub osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku albo podmiotami powiązаныmi z nimi kapitałowo lub organizacyjnie Bank uwzględniał wymogi ustawy Prawo bankowe.

Decyzje o udzieleniu produktów kredytowych podejmowane były z zastosowaniem rozdzielenia funkcji obszaru sprzedaży i obszaru ryzyka.

Bank przyjmował na zabezpieczenie swoich wierzytelności zabezpieczenia rzeczowe i osobiste.

Bank preferował transakcje zabezpieczone, z zastrzeżeniem, że ustalono maksymalny poziom transakcji niezabezpieczonych w segmencie detalicznym wraz z kryteriami pozwalającymi na udzielenie transakcji bez zabezpieczenia, z uwzględnieniem specyfiki produktowej, segmentu klientów, wpływu tych transakcji na wyniki Banku i wysokość potencjalnej straty.

Poziom zabezpieczenia był uzależniony od poziomu ryzyka generowanego przez transakcję, w tym w szczególności od rodzaju transakcji i długości jej trwania.

Ustalając wartość zabezpieczenia Bank kierował się zasadą ostrożnej wyceny.

Przy wyborze formy zabezpieczenia Bank uwzględniał:

- należytą ochronę interesów Banku,
- wysokość kosztów związanych z ustanowieniem danego zabezpieczenia,
- możliwość szybkiego upłynnienia danego zabezpieczenia.

Bank identyfikował, dokonywał pomiaru i monitorował ryzyka koncentracji zaangażowań na poziomie:

- pojedynczego klienta i transakcji,
- portfela kredytowego.

Na poziomie klienta i transakcji ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane było poprzez przestrzeganie nadzorczych limitów zaangażowania, wynikających z przepisów Prawa Bankowego, jak również poprzez stosowanie zasady, że przebieg procesu oceny i monitorowania ryzyka zależy od kwoty zaangażowania kredytowego.

Na poziomie portfela kredytowego zarządzanie koncentracją zaangażowań dokonywane było poprzez przestrzeganie limitów wewnętrznych zatwierdzonych przez Zarząd Banku.

W szczególności Bank stosował następujące limity:

- geograficzne – zaangażowanie wobec innych krajów,
- dotyczące parametrów produktowych – np. maksymalne LTV,

- dotyczące portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości – wynikające z Rekomendacji KNF,
- udziału kredytów walutowych w portfelu kredytów Banku,
- udziału zaangażowania z tytułu ekspozycji, których wartość przekracza 10% funduszy własnych Banku w zaangażowaniu wobec klientów korporacyjnych.

Poziom wykorzystania limitów był cyklicznie monitorowany i raportowany organom Banku w trybie wynikającym z regulacji wewnętrznych Banku.

Zgodnie z wymogami określonymi przez Komisję Nadzoru Finansowego w Rekomendacjach T i S oraz Uchwale w sprawie wymagań dotyczących identyfikacji, monitorowania i kontroli koncentracji zaangażowań, w tym dużych zaangażowań, Bank przeprowadzał testy warunków skrajnych w zakresie ryzyka kredytowego dotyczące portfela kredytów klientów detalicznych i korporacyjnych, w tym dla największych zaangażowań.

Informacja dotycząca poziomu ryzyka kredytowego w portfelu kredytowym Banku prezentowana była Zarządowi Banku miesięcznie, a Radzie Nadzorczej – nie rzadziej niż kwartalnie.

Bank w swoich działaniach kredytowych przestrzegał wymogów nadzorczych, zasad wynikających z dobrych praktyk bankowych i procedur wewnętrznych.

2. RYZYKO FINANSOWE

Ryzyko finansowe w Banku obejmuje: ryzyko płynności, ryzyko stopy procentowej (w księdze handlowej i bankowej) oraz ryzyko walutowe (w księdze handlowej; ryzyko walutowe z księgi bankowej jest transferowane do księgi handlowej).

Zarządzanie ryzykiem w Banku jest dokonywane w oparciu o ustalony przez Radę Nadzorczą Banku poziom apetytu na ryzyko, określony za pomocą zestawu limitów wewnętrznych; na ich podstawie ustanowiono system wczesnego ostrzegania, który koncentruje się na identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu, kontrolowaniu i raportowaniu ryzyka.

Transakcje księgi bankowej stanowią podstawową działalność Banku, tzn. wynikają z działalności komercyjnej, w tym: pozyskiwania źródeł finansowania i efektywnego zarządzania płynnością finansową. Poziom i profil ryzyka finansowego jest regularnie monitorowany w Departamencie Ryzyka Finansowego i raportowany: Radzie Nadzorczej Banku, Zarządowi Banku, Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitetowi ZAP) oraz Komitetowi ZAP ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego.

2.1. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest jako utrata zdolności Banku do terminowego regulowania zobowiązań, do pozyskiwania funduszy na sfinansowanie nieoczekiwanego wycofania depozytów oraz zdolności do generowania przez Bank dodatniego salda przepływów gotówkowych.

Celem Banku w zakresie zarządzania płynnością jest zabezpieczenie płynności Banku oraz utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów, zapewniającej bezpieczny profil płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz głównych walutach obcych, a przede wszystkim – dla całkowitej pozycji płynności. Strategię zarządzania ryzykiem płynności określa zatwierdzana przez Radę Nadzorczą Strategia Płynnościowa BOŚ S.A. Strategia określa apetyt Banku na to ryzyko, wyznacza główne kierunki oraz cele ilościowe dla wybranych wielkości i jest integralnym elementem Strategii działania Banku.

Płynność w Banku rozpatrywana jest w następującym horyzoncie czasowym: płynność śróddzienna – w ciągu dnia, płynność bieżąca – w okresie do 7 dni; płynność krótkoterminowa – w okresie do 1 miesiąca; płynność średnioterminowa – w okresie powyżej 1 miesiąca do 12 miesięcy; płynność długoterminowa – w okresie powyżej 12 miesięcy.

Podstawowym źródłem finansowania Banku pozostaje systematycznie budowana, zdywersyfikowana baza depozytowa z dużym udziałem stabilnych depozytów od klientów detalicznych (uzupełniona depozytami klientów korporacyjnych oraz sektora publicznego) oraz wyemitowane obligacje długoterminowe i otrzymane pożyczki od międzynarodowych instytucji finansowych (które dodatkowo stanowią źródło finansowania płynności w walutach obcych; pozostałe niedopasowanie walutowe jest pokrywane transakcjami FX Swap). W 2015 roku Bank kontynuował zapoczątkowany w 2014 roku wzrost udziału depozytów od klientów detalicznych w źródłach finansowania, wynikający z wdrażania nowej normy nadzorczej LCR¹.

Posiadane przez Bank aktywa płynne (nadwyżka płynności), utrzymywane są przede wszystkim w postaci charakteryzujących się wysoką płynnością bonów pieniężnych NBP (stanowiących 68% portfela płynnych nieobciążonych papierów wartościowych) oraz obligacji Skarbu Państwa (26%), charakteryzujących się niskim ryzykiem szczególnym. Portfel tych papierów jest uzupełniony gotówką oraz środkami utrzymywanymi w NBP (ponad zadeklarowany poziom rezerwy obowiązkowej). Aktywa płynne (nadwyżka płynności) stanowią bufor dla zabezpieczenia płynności w ewentualnych sytuacjach kryzysowych, tj. istnieje możliwość ich zastawu, upłynnienia w ramach transakcji repo bądź sprzedaży w dowolnym momencie, bez istotnej utraty wartości. Możliwości sprzedaży aktywów płynnych (ryzyko płynności produktu) są systematycznie monitorowane. W analizach tych brane są pod uwagę przede wszystkim: wielkość emisji, obrót rynkowy oraz zmienność ceny kupna / sprzedaży.

Zgodnie z rekomendacjami Komisji Nadzoru Finansowego i Narodowego Banku Polskiego, Bank ma możliwość korzystania z dodatkowych źródeł finansowania w postaci kredytu technicznego i lombardowego w NBP. Jest również operacyjnie przygotowany do wystąpienia do NBP celem uzyskania kredytu refinansowego.

Bank organizuje proces zarządzania ryzykiem płynności w szczególności za pomocą podziału kompetencji organów Banku oraz właściwych komórek organizacyjnych centrali przy wykonywaniu zadań i podejmowaniu decyzji w procesie zarządzania ryzykiem płynności. Komórki organizacyjne są wzajemnie niezależne. Obszary powstawania ryzyka i komórki organizacyjne kontroli ryzyka znajdują się pod nadzorem różnych Członków Zarządu Banku.

Bank wyznacza nadzorcze miary płynności zgodnie z następującymi regulacjami: Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności, Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 648/2012 oraz Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 roku uzupełniającym rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych. Do obecnie obowiązujących norm płynności krótkoterminowej zalicza się współczynniki: M1 (luka płynności krótkoterminowej – różnica pomiędzy sumą wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym a wartością środków obcych niestabilnych) i M2 (współczynnik płynności krótkoterminowej – iloraz sumy wartości podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w dniu sprawozdawczym do wartości środków obcych niestabilnych) oraz obowiązujący od 1 października 2015 roku wymóg pokrycia wpływów netto, LCR przez okres występowania warunków skrajnych, trwający 30 dni kalendarzowych). Natomiast do norm długoterminowych zalicza się współczynniki: M3 (współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi – iloraz funduszy własnych banku pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta do aktywów niepłynnych) i M4 (współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi – iloraz funduszy własnych banku pomniejszonych o łączną wartość wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka rynkowego i z tytułu rozliczenia dostawy oraz ryzyka kontrahenta i środków obcych stabilnych do sumy aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności). Jednocześnie Bank jest w trakcie wdrażania nowych standardów sprawozdawczości obowiązkowej w zakresie płynności (tj. ALMM), które zaczną obowiązywać w 2016 roku oraz przygotowuje się do wdrożenia kolejnej nadzorczej normy płynności długoterminowej, tj. współczynnika stabilnego finansowania (NSFR), który będzie obowiązywać od 2018 roku.

¹ LCR jest miarą nadzorczą obowiązującą od 1.10.2015r.

W 2015 roku (analogicznie jak w 2014 roku) nadzorcze miary płynności, tj. miary M1-M4 oraz LCR były wyznaczane codziennie (tj. w każdym dniu roboczym) i pozostawały na bezpiecznym poziomie, znacznie przewyższającym poziomy regulacyjne. Wg stanu na 31 grudnia 2015 roku normy te kształtowały się następująco:

Miara	Wartość na 31.12.2015	Wartość na 31.12.2014
LCR	80%	-*
M1	623 mln zł	856 mln zł
M2	1,24	1,25
M3	39,12	28,74
M4	1,24	1,28

* LCR jest miarą nadzorczą obowiązującą od 1.10.2015r.

W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności bieżącej i krótkoterminowej Bank wprowadził następujące miary i narzędzia: (i) aktywa płynne – stanowiące bufor dla oczekiwanych i nieoczekiwanych wypływów w horyzoncie 30 dni; (ii) zapas płynności – który mierzy poziom aktywów płynnych, pomniejszonych o oczekiwane oraz nieoczekiwane wypływy, wyznaczone w terminie 30 dni; (iii) ocenę stabilności bazy depozytowej; (iv) lukę płynności krótkoterminowej (dla PLN, EUR, CHF i USD) – pokazującą poziom niedopasowania w strukturach finansowania w walutach obcych; luka ta przede wszystkim obejmuje przepływy z transakcji na rynku hurtowym oraz z transakcji pochodnych oraz (v) testy warunków skrajnych (pozwalające m.in. na weryfikację możliwości utrzymania płynności w zdefiniowanym w Banku horyzoncie czasowym w poszczególnych scenariuszach). W celu pomiaru płynności oraz ryzyka płynności średnio- i długoterminowego Bank wyznacza i monitoruje: (i) lukę płynności kontraktową oraz urealnioną (która jest uzupełniana o systematycznie przeprowadzane analizy: stabilności bazy depozytowej, koncentracji bazy depozytowej, wielkości przedpłat kredytów oraz poziomu zrywalności depozytów); (ii) wskaźniki pokrycia aktywów długoterminowych pasywami długoterminowymi; (iii) wskaźnik pokrycia kredytów służących finansowaniu długoterminowych potrzeb klientów najbardziej stabilnymi źródłami finansowania oraz (iv) prognozę zapasu płynności, aktywów płynnych oraz nadzorczych miar płynności. Zgodnie z Uchwałą Nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego Bank przeprowadza również pogłębioną analizę płynności długoterminowej. Wyniki przeprowadzanych analiz są wykorzystywane do zarządzania płynnością Banku. Jednocześnie proces opracowywania krótko- i długoterminowych planów finansowych Banku zawiera ocenę płynności, tak aby zapewnić adekwatną strukturę finansowania i przestrzeganie nadzorczych miar płynności.

Bank, w opracowywanych analizach płynnościowych, uwzględnia również możliwość niekorzystnej zmiany kursów walut obcych, w szczególności CHF i EUR, potencjalnie powodujące zwiększenie potrzeb płynnościowych.

Zgodnie z podpisanymi z kontrahentami aneksami zabezpieczającymi do umów ramowych (Credit Support Annex, CSA) Bank, w przypadku niekorzystnych zmian rynkowych (m.in. kursów walutowych), zobowiązany jest do złożenia dodatkowych depozytów zabezpieczających; w przypadku korzystnych zmian - Bank otrzymuje dodatkowe zabezpieczenie od kontrahentów. Bank nie posiada w umowach z kontrahentami postanowień zmieniających wysokość składanego zabezpieczenia ze względu na zmianę posiadanego ratingu. Oznacza to, iż obniżenie poziomu oceny zdolności kredytowej nie wpływa na wysokość i sposób wyliczenia depozytów zabezpieczających.

W celu oceny skuteczności procesu zarządzania ryzykiem płynności, dla większości z powyższych miar ustalane są limity lub wartości ostrzegawcze w ramach zestawu wewnętrznych limitów ryzyka płynności, których struktura ma charakter hierarchiczny (tzn. ustalane są na poziomie Rady Nadzorczej, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami). Obowiązujące limity i wartości ostrzegawcze podlegają systematycznym przeglądom, tak aby pozwalały na skuteczne monitorowanie płynności. Limity i wartości ostrzegawcze określają ramy dla tolerancji Banku w zakresie płynności i są zgodne z przyjętym przez Bank apetytem na to ryzyko. Kształtowanie odpowiedniego profilu ryzyka płynności wspierane jest poprzez uwzględnienie kosztu płynności w ramach obowiązującego w Banku systemu cen transferowych.

Ponadto Bank posiada zatwierdzony przez Zarząd Banku Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych, który określa potencjalne źródła pogorszenia / utraty płynności, zasady postępowania i kompetencje w sytuacjach awaryjnych, mających na celu oszacowanie horyzontu przetrwania oraz możliwości i kosztów przywrócenia stanu stabilnej płynności. Plan ten, oprócz analizy

scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych (której założenia są zgodne z przeprowadzanymi testami warunków skrajnych), zawiera także mierzalne i niemierzalne symptomy wyprzedzające sytuacje awaryjne, powalające na systematyczne monitorowanie źródeł powstawania sytuacji kryzysowych w zakresie płynności. Analizy scenariuszowe płynności w sytuacjach awaryjnych oraz testy warunków skrajnych obejmują trzy rodzaje scenariuszy: (1) kryzys wewnętrzny - jego źródłem jest utrata zaufania do Banku przez uczestników rynku (tzw. „run na Bank”), zmniejszenie dostępności finansowania, zmaterializowanie się ryzyka koncentracji oraz obniżenie ratingu Banku; (2) kryzys zewnętrzny - zakłada materializację ryzyka walutowego, wzrost stóp procentowych, kryzys na rynkach finansowych i ewentualne efekty drugiej rundy oraz (3) kryzys mieszany – stanowi połączenie elementów zarówno kryzysu wewnętrznego jak i zewnętrznego. Dokonywane stress testy pozwalają na identyfikację czynników, których materializacja może generować w Banku ryzyko płynności oraz opracowanie działań koniecznych do podjęcia, w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych. Bank, w ramach wdrażania Rekomendacji P Komisji Nadzoru Finansowego, rozszerzył przeprowadzane analizy o analizę wrażliwości Banku na poszczególne czynniki generujące ryzyko płynności oraz testy odwrócone. Plan działania w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych jest systematycznie weryfikowany i aktualizowany, tak aby gwarantował operacyjne przygotowanie Banku do uruchomienia potencjalnych działań podejmowanych w sytuacji zagrożenia płynności. Analiza scenariuszowa płynności w sytuacjach awaryjnych jest opracowywana w trybie półrocznym, a testy warunków skrajnych – w okresach miesięcznych. Wynioski z przeprowadzanych testów są uwzględniane w bieżącym zarządzaniu płynnością i ryzykiem płynności, a także w strukturze aktywów i pasywów.

Testy wykonane w 2015 roku pokazują, że Bank posiada stabilną sytuację płynnościową, a posiadane aktywa płynne (nadwyżka płynności) pozwalają Bankowi na przetrwanie założonych scenariuszy w określonym horyzoncie.

Stosowane przez Bank miary i narzędzia podlegają cyklicznym przeglądom i są systematycznie aktualizowane, co służy lepszemu odwzorowaniu profilu płynności. W 2015 roku, w związku z nowelizacją Rekomendacji P Komisji Nadzoru Finansowego, proces monitorowania ryzyka płynności w Banku został przede wszystkim uzupełniony o płynność śróddzienną oraz dokonano przeglądu definicji aktywów płynnych, analizy scenariuszowej płynności w sytuacjach awaryjnych oraz testów warunków skrajnych i systemu wewnętrznych cen transferowych. Proces monitorowania płynności i ryzyka płynności w Banku jest wspierany przez dedykowany system informatyczny (w szczególności w zakresie generowania kontraktowej i urealnionej luki płynności).

Wyniki analizy ryzyka płynności, wraz z wynikami testów warunków skrajnych, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz - w cyklach kwartalnych - dla Rady Nadzorczej Banku.

W 2015 roku, podobnie jak w 2014 roku sytuacja płynnościowa Banku była systematycznie monitorowana i pozostawała na bezpiecznym poziomie, a rozwój akcji kredytowej – ściśle skorelowany ze źródłami pozyskania finansowania. Zgodnie z obowiązującą Strategią Płynnościową na lata 2015 -2020 Bank zwiększa udział depozytów klientów niefinansowych w finansowaniu. Wymagalne w maju 2016 roku euroobligacje (w kwocie 250 mln EUR), zgodnie z opracowanym i realizowanym planem, zastępuje środkami pozyskanymi od tej grupy klientów.

2.2. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na prognozowany wynik finansowy, wartość ekonomiczną kapitału własnego oraz wartość bieżącą posiadanych dłużnych papierów wartościowych i transakcji IRS. Ryzyko stopy procentowej występuje zarówno w księdze bankowej jak i handlowej.

2.2.1. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Głównym celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej jest dążenie do stabilizacji i optymalizacji wyniku odsetkowego (WO), przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu zmian rynkowych stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału własnego (WEK).

W tym celu Bank wykorzystuje dwa narzędzia: posiadany portfel inwestycyjny oraz transakcje pochodne,

dokonywane w ramach rachunkowości zabezpieczeń. Budowany w księdze bankowej portfel inwestycyjny powinien między innymi przyczyniać się do zabezpieczenia wyniku odsetkowego, generowanego na kapitałach własnych Banku, jak również stabilnej części niewrażliwych na zmianę stopy procentowej osadów na rachunkach bieżących. Z drugiej strony portfel ten powoduje zmienność kapitału z aktualizacji wyceny.

W celu utrzymania akceptowanego profilu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej, Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń: 1) przepływów pieniężnych oraz 2) wartości godziwej. Celem rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych dla portfela kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w EUR, udzielonych do dnia rozpoczęcia powiązania zabezpieczającego. Zmiany wyceny transakcji zabezpieczających IRS są ujmowane w kapitale z aktualizacji wyceny (w części, w jakiej zabezpieczenie było efektywne). Celem rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej jest zabezpieczenie wartości godziwej obligacji Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu, stanowiących część portfela obligacji dostępnych do sprzedaży. Przeprowadzone transakcje zabezpieczające IRS ograniczają fluktuacje kapitału pod wpływem zmian stóp procentowych.

Proces monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej jest wspierany przez dedykowany system informatyczny, za pomocą którego Bank w szczególności wyznacza / przeprowadza: (i) lukę przeszacowania (*repricing gap*), prezentującą wartości aktywów, pasywów i pozycji bilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych w okresach wymagalności / zapadalności bądź przeszacowania, (ii) symulację wyniku odsetkowego – analizę dynamiczną, odzwierciedlającą projekcję WO w zadanych przedziałach czasowych, w oparciu o przyjęte scenariusze rozwoju Banku, jak również założenia odnośnie kształtowania się czynników rynkowych, (iii) symulację wartości bieżącej (*net present value, NPV*), prezentującą wartości zdyskontowane, według zadanych parametrów rynkowych, wszystkich przepływów pieniężnych; w oparciu o analizy NPV wyznaczone są miary BPV oraz WEK, (iv) szoki cenowe pod analizę ryzyka bazowego, których celem jest oszacowanie wpływu na wynik odsetkowy zróżnicowanej zmiany oprocentowania produktów, których oprocentowanie oparte jest o różne stawki bazowe, (v) analizę ryzyka krzywej dochodowości, której celem jest oszacowanie wpływu na wartość ekonomiczną kapitału własnego nierównoległych zmian kształtu krzywej dochodowości, (vi) analizę ryzyka opcji klienta, której celem jest oszacowanie wpływu na wynik finansowy Banku realizowanych przez klientów opcji wbudowanych w produkty odsetkowe oraz (vii) testy warunków skrajnych.

Wpływ zmiany stóp procentowych na wynik odsetkowy (zmiany o ± 100 p.b.) oraz na wartość ekonomiczną kapitału (zmiany o ± 200 p.b.) zostały przedstawione w poniższej tabeli.

(w tys. zł)	WEK		WO	
	- 200 p.b.	+ 200 p.b.	- 100 p.b.	+ 100 p.b.
31.12.2015	54 210	-52 502	-26 922	17 677
31.12.2014	149 738	-119 662	-12 875	13 628
Zmiana	-95 528	67 160	-14 047	4 049

Zarówno na koniec 2014 r. jak i na koniec 2015 r. powyższe miary znajdowały się w ramach limitów/wartości ostrzegawczych (15% funduszy własnych dla WEK oraz 10 % wyniku odsetkowego w planie finansowym dla WO). Zmiany wrażliwości wyniku odsetkowego oraz wartości ekonomicznej kapitału w 2015 roku wynikają m.in. ze sprzedaży części obligacji stałokuponowych, ustanowienia rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej, wzrostu średniego rezydualnego terminu wymagalności depozytów terminowych, a także przybliżania terminu wymagalności euroobligacji. Zarówno na koniec 2014 r. jak i 2015 r. ryzyko opcji klienta, ryzyko bazowe oraz ryzyko krzywej dochodowości znajdowały się na bezpiecznym poziomie.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej i handlowej w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. W księdze bankowej badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian:

- 1) stóp procentowych na: (i) wynik odsetkowy (WO), (ii) wartość ekonomiczną kapitału własnego (WEK), (iii) na portfel w księdze bankowej: papierów wartościowych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, dłużnych papierów wartościowych, transakcji IRS oraz FX swap:
 - a) scenariusze równoległego przesunięcia krzywych stóp procentowych o ± 100 p.b. : ± 500 p.b.,
 - b) scenariusze spłaszczenia, wygięcia i wystromienia krzywych stóp procentowych
 - c) kursów walutowych na WO oraz WEK - scenariusze zmiany kursów walutowych o $\pm 5\%$ i o $\pm 20\%$,

- 2) stóp procentowych i kursów walutowych łącznie na WO oraz WEK – scenariusze łącznych zmian kursów walutowych o $\pm 10\%$ oraz stóp procentowych o ± 100 p.b.

Wyniki analiz pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w księdze bankowej Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Wyniki przeprowadzanego monitoringu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej, wraz z wynikami przeprowadzonych testów warunków skrajnych, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz – w cyklach kwartalnych - dla Rady Nadzorczej Banku.

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego Banku, uwzględnia się ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Na dzień 31 grudnia 2015 roku ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej było istotne, utworzono kapitał wewnętrzny w wysokości 52,5 mln zł (w wysokości WEK). Na dzień 31 grudnia 2014 roku przedmiotowe ryzyko również było istotne, utworzono kapitał wewnętrzny w wysokości 15,31 mln zł.

2.2.2. Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze zakładanego w planie finansowym wyniku finansowego, przy akceptowalnej ekspozycji na przedmiotowe ryzyko oraz minimalizacja negatywnych skutków tego ryzyka z tytułu posiadanych w księdze handlowej instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

Zgodnie ze strategią Banku, działalność w księdze handlowej uzupełnia działalność w księdze bankowej. Bank monitoruje ryzyko w księdze handlowej stosując następujące zasady: 1) prowadzi działalność handlową na poziomie znaczącym, przy czym działalność ta pełni rolę uzupełniającą w stosunku do innych obszarów funkcjonowania Banku; 2) do księgi handlowej są kupowane jedynie płynne instrumenty, umożliwiające zamknięcie ryzyka w przypadku przekroczenia obowiązujących limitów; 3) ryzyko generowane w księdze handlowej jest systematycznie monitorowane, a jego poziom jest kontrolowany i ograniczany za pomocą limitów; 4) Zarząd Banku, w sytuacji dużej niepewności na rynkach finansowych, może podjąć decyzje o przejściowym, znaczącym ograniczeniu działalności handlowej.

W BOŚ S.A., w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, wykorzystuje się: 1) model wartości zagrożonej (model VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność stóp procentowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy oraz 2) BPV (tzn. wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych, generujących ryzyko stopy procentowej na zmianę stóp procentowych o 1 p.b.), 3) system limitów oraz 4) testy warunków skrajnych.

Wartość VaR stopy procentowej w księdze handlowej oraz wpływ testu warunków skrajnych na portfel handlowy zmiany o ± 200 p.b., w okresach rocznych, kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną, średnią oraz na datę sprawozdawczą):

(w tys. zł)	średnia	VaR 10-dniowy		Testy warunków skrajnych ± 200 p.b.	
		max	Min	na datę	na datę
31.12.2015	596	2 404	102	1 061	-6 325
31.12.2014	734	2 063	66	471	-3 578

W celu weryfikacji modelu VaR stopy procentowej, Bank, raz na miesiąc przeprowadza analizę back-testing, kalkulowaną poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR, z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji.

System limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy,

- 2) limity BPV dla instrumentów generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej, obowiązujące zarówno w ciągu dnia, jak i na koniec dnia roboczego, osobno dla pozycji w papierach dłużnych i w IRS,
- 3) limity maksymalnej dziennej, dwudniowej i ciągniętej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym.

Kalkulowanie i monitorowanie poziomu wykorzystania poszczególnych limitów jest przeprowadzane wg stanu na każdy dzień roboczy, a w odniesieniu do limitów BPV – również w ciągu dnia oraz systematycznie raportowane kadrze zarządzającej.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. Badany jest wpływ skrajnie niekorzystnych zmian poziomu rynkowych stóp procentowych na wynik Banku oraz zmienności stóp procentowych w okresie 250 dni roboczych i korelacji pomiędzy zmiennościami stóp procentowych na poziom VaR zarówno za pomocą metody historycznej jak i parametrycznej.

W celu przeprowadzenia analizy wpływu warunków skrajnych Bank stosuje następujące scenariusze:

- 1) historyczne:
 - a) równoległe przesunięcia krzywych stóp procentowych (w tym grube ogony oraz spread),
 - b) wygięcie krzywych stóp procentowych,
 - c) zmiana nachylenia krzywych stóp procentowych,
- 2) parametryczne:
 - a) równoległe przesunięcia krzywych stóp procentowych,
 - b) wzrost zmienności stóp procentowych,
 - c) skrajnie niekorzystna zmiana korelacji stóp procentowych.

Scenariusze warunków testów warunków skrajnych są przeprowadzane również przy założeniu zmiany płynności rynku i braku możliwości zamknięcia pozycji.

Wyniki tej analizy pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w księdze handlowej Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej jest na bieżąco monitorowane, a informacja w ramach raportów dziennych jest przekazywana Członkom Zarządu Banku i Komitetu ZAP. Wyniki analizy w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej w cyklach tygodniowych są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami ds. Płynności i Ryzyka Rynkowego, w cyklach miesięcznych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach kwartalnych dla Rady Nadzorczej Banku. Przeprowadzone analizy wskazują, że w badanym okresie ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej kształtowało się na umiarkowanym poziomie.

2.3. Ryzyko walutowe

Przez ryzyko walutowe rozumie się potencjalny negatywny wpływ zmian kursów walutowych na wyniki finansowe Banku.

Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym w księdze bankowej jest nieutrzymywanie otwartych indywidualnych pozycji. Ekspozycje walutowe, wynikające z działalności prowadzonej w ramach księgi bankowej, są systematycznie transferowane do Departamentu Skarbu tego samego dnia lub najpóźniej – następnego dnia roboczego.

Głównymi pozycjami walutowymi Banku są pozycje w PLN, USD, EUR i CHF.

W Banku istnieje uspołniony system zarządzania ryzykiem walutowym. Dla monitorowania ryzyka walutowego na otwartych pozycjach walutowych w księdze handlowej (bilansowych i pozabilansowych), podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, Bank stosuje: 1) model wartości zagrożonej (VaR), wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność kursów walutowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy, 2) system limitów wewnętrznych oraz 3) testy warunków skrajnych.

Wartość VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku, w okresach rocznych oraz wpływ testu warunków skrajnych na portfel handlowy wzrostu lub spadku kursów walutowych o 30%, kształtowała się

następująco (podano wartość maksymalną, minimalną, średnią i na datę sprawozdawczą):

(w tys. zł)	VaR 10-dniowy					Testy warunków skrajnych wzrost/spadek kursów walutowych o 30%. na datę
	średnia	max	Min	na datę		
31.12.2015	139	703	4	111		-3 050
31.12.2014	199	716	6	65		-3 813

Bank, w celu weryfikacji modelu VaR, raz na miesiąc przeprowadza analizę back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR, z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji. Wynik back-testingu, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach zarządczych.

System limitów w zakresie ryzyka walutowego w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy,
- 2) limity kwotowe na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut obowiązujące zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia,
- 3) limity straty dziennej i ciągnionej miesięcznej z tytułu transakcji wymiany walut.

Kontrola wykorzystania ww. limitów przeprowadzana jest każdego dnia roboczego, a limitów kwotowych na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut Banku – również w ciągu dnia. Na dzień 31 grudnia 2015 r. obowiązujące limity były przestrzegane.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę testów warunków skrajnych, badając kształtowanie się poziomu ryzyka walutowego w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. Badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian kursów walutowych w stosunku do PLN i kursów krzyżowych par walutowych EUR/USD i EUR/CHF na wynik z pozycji wymiany oraz zmian zmienności kursów walutowych w okresie 250 dni roboczych i korelacji pomiędzy zmiennościami kursów walutowych na poziom VaR, zarówno za pomocą metody historycznej, jak i parametrycznej.

W celu przeprowadzenia analizy wpływu warunków skrajnych Bank stosuje następujące scenariusze:

- 1) historyczne:
 - a) historyczny wzrost/spadek kursów walutowych w stosunku do PLN (w tym grube ogony),
 - b) wzrost/spadek kursów krzyżowych EUR/CHF oraz EUR/USD.
- 2) parametryczne:
 - a) wzrost/spadek kursów walutowych w stosunku do PLN o 30%,
 - b) wzrost zmienności kursów walutowych,
 - c) skrajnie niekorzystna zmiana korelacji kursów walutowych.

Scenariusze warunków testów warunków skrajnych są przeprowadzane również przy założeniu zmiany płynności rynku i braku możliwości zamknięcia pozycji.

Wyniki analizy testów warunków skrajnych pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Ryzyko walutowe w księdze handlowej jest na bieżąco monitorowane, a informacja w ramach raportów dziennych jest przekazywana Członkom Zarządu Banku i Komitetu ZAP. Wyniki analizy w zakresie ryzyka walutowego w cyklach tygodniowych są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Komitetu Płynności i Ryzyka Rynkowego, w cyklach miesięcznych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach kwartalnych dla Rady Nadzorczej Banku. Przeprowadzone analizy wskazują, że w badanym okresie ryzyko walutowe kształtowało się na umiarkowanym poziomie.

3. RYZYKO OPERACYJNE I BRAKU ZGODNOŚCI

3.1. Ryzyko operacyjne

Bieżące i systemowe zarządzanie ryzykiem operacyjnym było realizowane z wykorzystaniem modelu zbudowanego w oparciu o metody jakościowe i ilościowe, przede wszystkim nastawionego na działania prewencyjne, ograniczające ekspozycję Banku na przedmiotowe ryzyko. W szczególności odbywało się to poprzez:

- 1) organizację procesów w sposób ograniczający powstawanie zagrożeń z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 2) monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego za pomocą wdrożonej metodyki kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego (KRI),
- 3) monitorowanie wielkości objętych limitami na ryzyko operacyjne, w szczególności stopnia wykorzystywania przyjętych limitów tolerancji i apetytu na ryzyko operacyjne,
- 4) okresowe przeglądy ryzyka operacyjnego, oparte na modelach samooceny,
- 5) gromadzenie informacji w bazie zdarzeń ryzyka operacyjnego wykorzystywanych do monitorowania ryzyka operacyjnego oraz pomiaru i szacowania strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego,
- 6) przeprowadzanie okresowych testów warunków skrajnych dla potencjalnych strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego,
- 7) monitorowanie ryzyka współpracy z podmiotami zewnętrznymi, w szczególności w zakresie usług outsourcingowych,
- 8) bieżące, sprawne rozwiązywanie problemów wynikających z zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego tak, aby nie miały one istotnego wpływu na działalność Banku,
- 9) regularne raportowanie z zakresu ryzyka operacyjnego, obejmujące w szczególności poziom i profil ryzyka operacyjnego, poziom wykorzystania limitów na ryzyko operacyjne oraz wielkość strat z tytułu zaistniałych zdarzenia ryzyka operacyjnego.

W ramach działań usprawniających organizację systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku, w 2015 roku dokonano przeglądu i nowelizacji Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym w BOŚ S.A. pod kątem m.in. weryfikacji efektywności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, uwzględnienia zmian w strukturze organizacyjnej, a także wykorzystania dotychczasowych doświadczeń Banku w zakresie funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Jednocześnie Zarządzeniem Prezesa Zarządu Banku wprowadzono Procedury Procesowe zarządzania ryzykiem operacyjnym, co stanowiło kolejny etap prac przygotowujących proces zarządzania ryzykiem operacyjnym do uzyskania certyfikatu procesu.

W 2015 r. w Banku dokonano wdrożenia szacowania kapitału wewnętrznego na ryzyko operacyjne w oparciu o model wewnętrzny bazujący na uproszczonej metodzie zaawansowanego pomiaru (LDA), a także uregulowano Zarządzeniem Prezesa Zarządu Banku zasady wyznaczania wymogów kapitałowych oraz przygotowywania danych z zakresu ryzyka operacyjnego w ramach nowej sprawozdawczości obowiązkowej ITS COREP.

W lutym 2015 r. przeprowadzono szkolenie z ryzyka operacyjnego dla kadry zarządzającej Banku, zorganizowane przy współudziale firmy zewnętrznej E&Y, w którym uczestniczyli członkowie Zarządu Banku oraz dyrektorzy departamentów/biur Centrali Banku.

W całym 2015 r. zrealizowano szereg zadań w ramach organizacji systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym m.in. ustalono i zatwierdzono limity apetytu oraz tolerancji na ryzyko operacyjne, okresowo monitorowano wykorzystanie obowiązujących limitów na ryzyko operacyjne, przeprowadzono testy warunków skrajnych dla ryzyka operacyjnego, opracowano Mapę ryzyka operacyjnego na 2015 rok, dokonano oceny istotności podmiotów zależnych w Grupie Kapitałowej BOŚ S.A. w zakresie generowanego ryzyka operacyjnego oraz dokonano kompleksowej oceny ryzyka powierzenia usług podmiotom zewnętrznym przez BOŚ S.A. Ponadto, dokonano kolejnej modyfikacji bazy zdarzeń ryzyka operacyjnego w celu zwiększenia jej funkcjonalności.

W 2015 roku nie odnotowano zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, które istotnie wpłynęłyby na bezpieczeństwo funkcjonowania Banku. W stosunku do zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego podejmowano działania wyjaśniające oraz ograniczające potencjalne straty.

3.2. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności rozumiane jest jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, przepisów wewnętrznych i przyjętych przez Bank standardów postępowania. Celem zarządzania ryzykiem braku zgodności jest:

- przeciwdziałanie możliwości wystąpienia sankcji prawnych, strat finansowych lub utraty reputacji, które mogą być konsekwencją niezastosowania się do przepisów prawa, przepisów wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania,
- utrwalanie wizerunku Banku jako instytucji działającej zgodnie z prawem, uczciwej, rzetelnej, przyjaznej dla otoczenia wiarygodnej i odpowiedzialnej biznesowo.

Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku obejmuje w szczególności następujące obszary:

- zapobieganie prowadzeniu w Banku działalności niezgodnej z prawem,
- ochronę informacji,
- wdrażanie i monitorowanie przestrzegania standardów etycznych,
- realizację transakcji własnych,
- przyjmowanie lub przekazywanie korzyści i prezentów,
- prowadzenie działalności reklamowej i marketingowej,
- oferowanie produktów,
- skargi i reklamacje klientów,
- zarządzanie konfliktami interesów.

W 2015 r. nie odnotowano zdarzeń, które w sposób istotny wpłynęłyby na poziom ryzyka braku zgodności. Bank koncentrował swoje działania na zapobieganiu wystąpieniu ryzyka braku zgodności, m.in. poprzez propagowanie przestrzegania norm i standardów etycznych wynikających z Kodeksu etyki Banku Ochrony Środowiska S.A. oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania.

IV. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

1. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI

Zarządzanie zasobami finansowymi jest podstawowym elementem działalności operacyjnej Banku. Polega ono na takim kształtowaniu wielkości oraz struktury bilansu, tj. aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych, które pozwalają na osiągnięcie równomiernego strumienia dochodów przy równoczesnym utrzymaniu wymaganego poziomu bezpieczeństwa prowadzonej działalności. Polityka zarządzania aktywami i pasywami Banku kształtowana jest przez Zarząd Banku oraz przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Podstawowymi miernikami zdolności BOŚ S.A. do regulowania zobowiązań jest poziom płynności i adekwatności kapitałowej. Bank, z odpowiednim wyprzedzeniem, podejmował decyzje dotyczące pozyskania długoterminowych środków oraz zwiększenia stabilności bazy depozytowej, zapewniające odpowiednią strukturę bilansu i umożliwiające bezpieczną realizację Planu finansowego.

Struktura zapadalności/wymagalności aktywów i pasywów zapewnia Bankowi zdolność do realizacji swoich zobowiązań oraz finansowania swego rozwoju. W analizowanym okresie jej rozwój odbywał się przy bezpiecznym poziomie współczynnika wypłacalności.

Na jakość zarządzania bilansem, a tym samym również na realizację zobowiązań Banku, wpływ ma również sposób zarządzania głównie ryzykiem stopy procentowej oraz ryzykiem walutowym. Sposób zarządzania tymi ryzykami oraz ich monitorowanie wskazują, iż Bank posiada zdolność do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań na odpowiednim poziomie.

2. ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA

W 2015 roku nie zaszły zmiany w zasadach zarządzania Banku.

3. CZYNNIKI I NIETYPOWE ZDARZENIA

Wpływ na wynik finansowy Banku za rok 2015 miały zdarzenia o nietypowym charakterze:

- 1) dodatkowa opłata na BFG w kwocie 28,2 mln zł w związku z ogłoszeniem upadłości SK Banku w Wołominie i związanej z tym wypłaty środków gwarantowanych;
- 2) opłata na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców w kwocie 9,0 mln zł, utworzony na cele pomocowe kredytobiorcom indywidualnym, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialnej.

4. RÓŻNICA POMIĘDZY PROGNOZAMI A ZREALIZOWANYMI WYNIKAMI

W 2015 roku BOŚ S.A. nie publikował prognoz wyników finansowych.

5. GŁÓWNE INWESTYCJE

W 2015 r. nakłady inwestycyjne BOŚ S.A. wyniosły 16,3 mln zł.

W 2015 r. realizowano w Banku łącznie 16 projektów, w tym dziewięć projektów nowo powołanych i siedem kontynuowanych z roku poprzedniego. Z sukcesem przekazano do użytkowania produkty prac zrealizowane w dziesięciu projektach i zakończono prace wdrożeniowe. Dla pozostałych sześciu projektów prace wdrożeniowe będą kontynuowane w następnym roku. Ponadto rozpoczęto prace analityczne związane z przygotowaniem do realizacji kolejnych przedsięwzięć inwestycyjnych na rok 2016.

Realizowane w 2015 r. projekty wynikały z inicjatyw o charakterze biznesowym lub efektywnościowym jak również z konieczności dostosowania Banku do wymogów prawnych i/lub regulacyjnych instytucji nadzorczych.

Wśród realizowanych projektów o charakterze prawno-regulacyjnym najistotniejsze to projekty dostosowujące Bank do obowiązujących wymogów formalnych:

- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE):
 - w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji w ramach projektu EMIR,
 - wynikających z zasad BAZYLEI III (pakiet CRD IV/CRR) - dostosowanie wewnętrznych procesów oraz rozwiązań IT do wymagań nadzorczych w obszarze kalkulacji norm ostrożnościowych oraz wdrożenie narzędzia w obszarze sprawozdawczości obligacyjnej zgodnie z CRR i CRD IV,
 - związanych z obowiązkową sprawozdawczością finansową ITS wg wymagań EBA.
- Uchwały i Rekomendacji Komisji Nadzoru Finansowego:
 - Rekomendacji D dotyczącej zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w bankach (projekt nieinwestycyjny), w tym dotyczących zarządzania jakością danych,
 - wymogów Rekomendacji T, S i J w zakresie walidacji modeli oraz zapewnienia bardziej wiarygodnych modeli oceny ryzyka wspierającego proces walidacji w oparciu o wyniki przeprowadzonej walidacji modeli scoringowych i ratingowych,
 - Uchwały Nr 258/2011 w zakresie walidacji modeli,
- KIR S.A. w zakresie nowych systemów rozliczeniowych planowanych do wdrożenia w ramach ELIXIR-OK i EUROELIXIR-OK.

Wśród projektów o charakterze biznesowym oraz związanych ze zwiększeniem efektywności działania i utrzymaniem ciągłości działania Banku najistotniejsze to:

- bankowość mobilna, projekt którego celem jest udostępnienie Klientom indywidualnym Banku systemu bankowości elektronicznej BOŚBank24 Twoje e-Konto w wersji mobilnej. Klienci będą mieli możliwość korzystania z dostępu do rachunków i produktów na urządzeniach mobilnych (tablety, smartfony) z uwzględnieniem wszystkich podstawowych systemów operacyjnych,
- project finance, którego celem jest wdrożenie metodyki oceny projektów inwestycyjnych przewidzianych do dofinansowania przez Bank w formie kredytu inwestycyjnego,
- migracja kart kredytowych VISA do MasterCard i ich obsługi przez CA Trevisa,
- podniesienie wersji oprogramowania standardowego EBS do nowej wersji R.12.2 wraz z dostosowaniem do funkcjonalności używanych w Banku,
- wdrożenie nowych funkcjonalności w systemie Pivotal.

6. UZALEŻNIENIE OD PARTNERÓW

W analizowanym okresie Bank nie posiadał klientów, których udział osiągałby co najmniej 10% przychodów ze sprzedaży.

7. TRANSAKCJE Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI

Opis transakcji z podmiotami powiązаныmi został zamieszczony w nocie 47 Informacji dodatkowej do Roczego Sprawozdania Finansowego za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2015 r.

8. SEZONOWOŚĆ LUB CYKLICZNOŚĆ

W działalności BOŚ S.A. nie występują istotne zjawiska podlegające wahaniom sezonowym lub mające charakter cykliczny.

9. INFORMACJE O UMOWACH BANKU

9.1. Umowy znaczące

W 2015 r. Bank informował w raportach bieżących o wszystkich zawartych umowach znaczących. Informacja o znaczących umowach zawartych w 2015 r. została zamieszczona w rozdz. I pkt 3. „Istotne zdarzenia w 2015 r.”.

9.2. Umowy z Bankiem Centralnym i organami nadzoru

Umowy zawarte z Bankiem Centralnym i organami nadzoru:

- Umowa dodatkowa z NBP zawarta w dniu 18 listopada 2008 r. w sprawie uregulowania zasad zawierania i rozliczania transakcji,
- Umowa ramowa z NBP zawarta w dniu 4 listopada 2008 r. w sprawie uregulowania zasad zawierania i rozliczania transakcji,
- Umowa z NBP zawarta w dniu 25 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków przekazywania informacji sprawozdawczych do NBP i korzystania z Portalu Systemu Informacji Sprawozdawczej,
- Umowa z Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 25 marca 2011 r. na korzystanie z Portalu Komisji Nadzoru Finansowego,
- Umowa z NBP z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunku w euro w systemie TARGET2-NBP, zawarta między NBP a uczestnikami TARGET2-NBP,
- Umowa z NBP z dnia 4 czerwca 2013 r. w sprawie prowadzenia rachunku w SORBNET2,
- Umowa z NBP z dnia 7 czerwca 2013 r. w sprawie prowadzenia rachunku lokaty terminowej Banku w złotych w systemie SORBNET2,
- Umowa z NBP z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie warunków pobierania i odprowadzania waluty polskiej i czynnościach z tym związanych,
- Umowa z NBP z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie prowadzenia rachunku i konta depozytowego bonów skarbowych i bonów pieniężnych NBP oraz przeprowadzanie operacji na papierach wartościowych w systemie SKARBNET4,
- Umowa z NBP z dnia 23 kwietnia 2015 r. o udzielanie kredytu technicznego i przenoszenie praw z papierów wartościowych,
- Umowa z NBP z dnia 23 kwietnia 2015 r. o udzielanie kredytu lombardowego i o zastaw zabezpieczający ten kredyt,
- Umowa z NBP z dnia 8 grudnia 2015 r. w sprawie wykorzystywania poczty elektronicznej do przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych lub informacji statystycznych przy użyciu pakietu ochrony kryptograficznej NBP-HEART.

9.3. Umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

Umowy o dokonanie badań sprawozdań finansowych

Umowa zawarta w dniu 6 lipca 2015 r. z Ernst & Young Audyt Polska Spółka z o.o. sp. k. Przedmiotem umowy jest przeprowadzenie przeglądu i badanie sprawozdań finansowych Banku i Grupy Kapitałowej za lata 2015 – 2017.

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych, spółki Ernst & Young Audyt Polska Spółka z o.o. sp. k. oraz Deloitte Polska Sp. z o.o. Sp. k., wypłacone lub należne za rok obrotowy zostało zamieszczone w nocie nr 51 Roczego Sprawozdania Finansowego BOŚ S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 r.

10. INFORMACJA O POSTĘPOWANIACH SĄDOWYCH

Bank nie prowadzi sprawy sądowej w wysokości 10% lub więcej kapitału własnego Banku. Na dzień 31 grudnia 2015 r. Bank Ochrony Środowiska S.A. występował:

- jako powód w 25 sprawach na łączną kwotę: 39,1 mln zł,
- jako pozwany w 39 sprawach na łączną kwotę: 39,0 mln zł.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. Bank nie prowadził sprawy, której wartość stanowi co najmniej 10% kapitałów własnych.

11. TYTUŁY EGZEKUCYJNE, SPRZEDAŻ WIERZYTELNOŚCI I WARTOŚĆ ZABEZPIECZEŃ

Klienci instytucjonalni

W 2015 r. Bank wystawił 108 sztuk bankowych tytułów egzekucyjnych na wartość 53,6 mln zł z tytułu należności głównej.

W 2015 r. Bank sprzedał 600 sztuk wierzytelności o wartości nominalnej 61,8 mln zł (sprzedaż wierzytelności pakietowa i jednostkowa). Uzyskana cena miała dodatni wpływ na wynik Banku.

Osoby fizyczne

W 2015 r. Bank wystawił 689 tytułów egzekucyjnych na łączną kwotę 46,9 mln zł dotyczących osób fizycznych. W 2015 r. BOŚ podpisał umowę sprzedaży pakietu wierzytelności należnych Bankowi od osób fizycznych i przedsiębiorców indywidualnych. Umowa sprzedaży dotyczyła 1 565 wierzytelności o łącznej wartości nominalnej (rozumianej jako suma kapitału, odsetek i kosztów) 52,2 mln zł wg stanu na 31 sierpnia 2015 r. Sprzedaż miała dodatni wpływ na wynik Banku.

Wartość przyjętych przez Bank zabezpieczeń

Na koniec grudnia 2015 r. wartość wszystkich przyjętych przez Bank zabezpieczeń, z pominięciem weksli in blanco, wyniosła 43 107,0 mln zł. Około 62,3% wszystkich zabezpieczeń stanowiły hipoteki, w kwocie 26 847,5 mln zł. Ustanowione zastawy o wartości 9 946,8 mln zł stanowiły 23,1% wszystkich zabezpieczeń. Kolejnymi, największymi wartościowo przyjmowanymi rodzajami zabezpieczeń były: ubezpieczenia kredytu w instytucji w kraju OECD 1,6 % i wpłaty na rachunek Banku 1,5% ogółu zabezpieczeń. Gwarancje lub poręczenia stanowiły 7,0%, natomiast przeniesienia prawa własności rzeczy ruchomej 0,6%. Pozostałe rodzaje zabezpieczeń, których udział w ogólnej sumie nie przekroczył 1% to blokady rachunku lokaty i poręczenia BGK.

12. INFORMACJA O DYWIDENDZIE

W 2015 r. nie była wypłacona ani zadeklarowana dywidenda.

Zwołane na 10 czerwca 2015 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. przeznaczyło zysk netto za 2014 rok w wysokości 60 828 112,11 zł na kapitał zapasowy. Jednocześnie Walne Zgromadzenie przeznaczyło kwotę 2 434 796,97 zł z kapitału zapasowego na pokrycie strat z lat ubiegłych.

Zarząd Banku zwróci się do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. z wnioskiem o pokrycie straty za 2015 r. z kapitału zapasowego.

13. OPIS WYKORZYSTANIA WPŁYWÓW Z EMISJI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

BOŚ S.A. przeznaczył środki pozyskane w wyniku emisji obligacji własnych Banku oraz podwyższenia kapitału w formie emisji akcji serii P, zarejestrowanego w dniu 15 czerwca 2012 r., na finansowanie akcji kredytowej Banku oraz poprawę struktury bilansu Banku.

14. AKCJE W POSIADANIU OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Z oświadczeń przekazanych przez członków Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku wynika, że w dniu 31 grudnia 2015 r. :

- Wiceprezes - pierwszy zastępca prezesa Zarządu Banku Stanisław Kolasiński posiadał 8 377 akcji o wartości nominalnej 83 770 zł oraz prawo do 3600 warrantów subskrypcyjnych serii B uprawniających do objęcia akcji BOŚ S.A.
- Członek Rady Nadzorczej Józef Kozioł posiadał 116 akcji BOŚ S.A., o wartości nominalnej 1 160 zł.

Pozostali członkowie Zarządu oraz członkowie Rady Nadzorczej w okresie sprawozdawczym nie posiadali akcji Banku.

Pan Paweł Adam Pitera w dniu 11 stycznia 2016 r., tj. w dniu objęcia funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku posiadał prawo do 2 600 warrantów subskrypcyjnych serii B uprawniających do objęcia akcji BOŚ S.A.

Zestawienie stanu posiadania akcji Banku przez członków Rady Nadzorczej Banku oraz członków Zarządu Banku, na podstawie przekazanych przez te Osoby oświadczeń, wraz ze wskazaniem zmian w stanie posiadania, w okresie od przekazania raportu rocznego:

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko	Stan na dzień 31.12.2014 r.	Stan na dzień 31.12.2015 r.	Zmiany w stanie posiadania (l. akcji)	Stan posiadania praw do akcji na dzień 31.12.2015 r.
RADA NADZORCZA BANKU						
1.	Józef Kozioł ¹⁾	Członek RN	116	116	0	0
ZARZĄD BANKU						
1.	Stanisław Kolasiński	Wiceprezes – Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu	8 377	8 377	0	3 600 ³⁾
2.	Piotr Lisiecki ²⁾	Wiceprezes Zarządu	0	0	0	2 500 ³⁾

¹⁾ Pan Józef Kozioł został odwołany z funkcji Członka Rady Nadzorczej Banku podczas obrad NWZ Banku w dniu 15.02.2016 r.

²⁾ Pan Piotr Lisiecki został odwołany z funkcji Wiceprezesa Zarządu Banku przez RN Banku w dniu 15.02.2016 r.

³⁾ Prawo do warrantów subskrypcyjnych serii B uprawniających do objęcia akcji BOŚ S.A.

Do dnia publikacji niniejszego raportu nie nastąpiły zmiany w stanie posiadania akcji BOŚ S.A. przez członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku.

Ponadto:

Pan Marcin Likierski do dnia 10 czerwca 2015 r. tj. do dnia pełnienia funkcji Przewodniczącego Rady Nadzorczej Banku posiadał 3 000 akcji Banku.

Pan Mariusz Klimczak do dnia 29 maja 2015 roku, tj. do dnia pełnienia funkcji Prezesa Zarządu BOŚ S.A. posiadał 19 110 akcji Banku oraz prawo do 4 120 warrantów subskrypcyjnych serii B uprawniających do objęcia akcji BOŚ S.A.

Pan Adam Grzebieluch do dnia 29 maja 2015 roku, tj. do dnia pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A. posiadał 9 887 akcji Banku oraz prawo do 3 600 warrantów subskrypcyjnych serii B uprawniających do objęcia akcji BOŚ S.A.

Odwołani Członkowie Zarządu zachowali prawo do warrantów subskrypcyjnych serii B uprawniających do objęcia akcji BOŚ S.A. (zgodnie z Regulaminem Programu Opcji Menedżerskich dla Kadry Kierowniczej Grupy BOŚ S.A.).

Członkowie Zarządu i Rady Nadzorczej powołani w dniu 15 lutego 2016 r. do objęcia funkcji w organach Banku nie posiadają akcji BOŚ S.A. ani praw do akcji.

15. PROGRAM OPCJI MENEDŻERSKICH

Program opcji menedżerskich

W 2011 roku Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie wyraziło zgodę na przeprowadzenie przez Bank trzyletniego programu tzw. opcji menedżerskich („Program”), obejmującego lata: 2012, 2013 i 2014. W 2015 r. nastąpiło rozliczenie ostatniej transzy Programu – za 2014 r. W roku sprawozdawczym Program nie był kontynuowany.

W ramach Programu kluczowa kadra menedżerska BOŚ S.A. mogła nabyć prawa do bezpłatnego otrzymania warrantów uprawniających do nabycia akcji Banku Ochrony Środowiska S.A. po cenie nominalnej wynoszącej 35 zł. Program był skierowany do maksymalnie 200 osób.

Program składał się z trzech serii warrantów (odpowiednio na lata 2012, 2013 i 2014), przy czym maksymalna liczba warrantów oferowanych za dany rok nie mogła przekroczyć 200 tysięcy. Warranty były proponowane do nabycia osobom uprawnionym odrębnie w ramach każdej serii warrantów. Jeden warrant uprawnia do nabycia jednej akcji Banku Ochrony Środowiska S.A.

Warunkiem przyznania praw do warrantów było osiągnięcie określonych warunków rynkowych związanych z kursem akcji Banku, warunków świadczenia usług oraz spełnienia nierynkowych warunków związanych z dokonaniem (zysk na akcję oraz cele indywidualne).

W związku z niespełnieniem w 2012 r. warunku kursu akcji i warunku zysku netto na akcję, Program za 2012 r. nie został zrealizowany.

W 2013 r. dokonano modyfikacji Programu, której celem było utrzymanie wysokiej motywacji do realizacji zadań indywidualnych, a przez to do długoterminowego budowania wartości Banku oraz złagodzenie negatywnego wpływu na powodzenie Programu elementów niezależnych od menedżerów. Program za 2013 r. zakończył się sukcesem. W 2014 r. po sprawdzeniu spełnienia warunków określonych w regulaminie, warunkowo ustalono prawa 105 osób uprawnionych w ramach Grupy BOŚ do 200 000 warrantów serii B, w tym 90 osób w Banku do 164 400 warrantów, z czego 15 720 warrantów - z przeznaczeniem do objęcia przez członków Zarządu BOŚ S.A. (w tym 4 osoby obecnie nie wchodzące w skład Zarządu BOŚ S.A.). W Dniu Oferty, tj. 28 listopada 2014 r., Bank zaproponował objęcie ustalonej liczby warrantów osobom uprawnionym. Termin wykonania praw do objęcia akcji serii S przez posiadaczy warrantów serii B upływa z dniem 31 grudnia 2017 r.

Program był kontynuowany w 2014 r., w trakcie którego ustalono potencjalne prawa 168 osób w ramach Grupy BOŚ S.A. do 192 320 warrantów serii C, w tym 151 osób w Banku do 166 620 warrantów, z czego 11 320 warrantów – z przeznaczeniem do objęcia przez członków Zarządu (w tym 4 osoby obecnie nie wchodzące w skład Zarządu BOŚ S.A.) BOŚ S.A., w dwóch datach przyznania: 31 marca 2014 r. (wartość godziwa 14,08 zł) i 28 sierpnia 2014 r. (wartość godziwa 4,28 zł).

W 2015 r. dokonano weryfikacji spełnienia warunków (rynkowych i nierynkowych) określonych w Regulaminie, w szczególności warunku zysku na akcję Banku oraz realizacji zadań indywidualnych.

Z uwagi na niespełnienie warunku kursu akcji, Program za 2014 r. nie został zrealizowany a tym samym warrantów serii C nie zostały przyznane.

16. POLITYKA ZMIENNYCH SKŁADNIKÓW WYNAGRODZEŃ OSÓB ZAJMUJĄCYCH STANOWISKA KIEROWNICZE W BOŚ S.A.

W celu wypełnienia wymogów uchwały Komisji Nadzoru Finansowego NR 258/2011 z dnia 4 października 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku a także w zgodzie z postanowieniami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz

nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi, zmieniająca dyrektywę 2002/87/WE i uchylająca dyrektywy 2006/48/WE oraz 2006/49/WE, Bank wdrożył Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą BOŚ S.A.

Komitet ds. Wynagrodzeń powołany przez Radę Nadzorczą Banku opiniuje Politykę zmiennych składników wynagrodzeń, opiniuje i projektuje zasady wynagradzania członków Zarządu, opiniuje i monitoruje wynagrodzenia zmienne osób zajmujących zidentyfikowane stanowiska kierownicze.

Polityka zmiennych wynagrodzeń, obowiązująca w zmienionej formie od początku okresu sprawozdawczego, zakłada m.in.

- wypłatę co najmniej 50% ustalonego wynagrodzenia zmiennego w akcjach Banku Ochrony Środowiska, których wartość ustala się jako średnią cenę ważoną akcji Banku w obrotach sesyjnych na GPW w okresie od 1 grudnia roku poprzedzającego rok przyznania premii do 31 stycznia roku, w którym następuje przyznanie premii.
Przez akcje rozumie się:
 - akcje Banku Ochrony Środowiska S.A. notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,
 - akcje wirtualne tzw. akcje fantomowe, o wartości odpowiadającej cenie akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,
- odroczenie wypłaty 40% wynagrodzenia zmiennego w trzech równych rocznych ratach, przy czym co najmniej 50% każdej transzy jest wypłacane w akcjach Banku, a pozostała część w gotówce. Część odroczonego może zostać zmniejszona lub nie wypłacona w ogóle m.in. w sytuacji, gdy wyniki Banku znacząco odbiegają od zatwierdzonego planu finansowego na dany rok lub gdy spełnione zostały warunki, o których mowa w art. 142 ust. 1 ustawy – Prawo bankowe.
- ocenę wyników obejmującą okres 3 lat, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku i ryzyko związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Przez wyniki rozumie się założone w strategii lub planie finansowym Banku na dany rok zadania efektywnościowe, finansowe, sprzedażowe i cele indywidualne.

Maksymalny poziom wynagrodzenia zmiennego każdej z osób zajmujących zidentyfikowane stanowisko kierownicze nie przekracza 100% wynagrodzenia stałego. Walne Zgromadzenie Banku Ochrony Środowiska S.A. może wyrazić zgodę na zwiększenie maksymalnego poziomu wynagrodzenia zmiennego w stosunku do wynagrodzenia stałego do 200%, zgodnie z procedurą przewidzianą w polskiej implementacji CRD IV w zakresie zapisów art. 94. ust.1 pkt g lit (ii) tej Dyrektywy.

W 2015 r. oceniono wyniki i ustalono wynagrodzenia zmienne za 2014 r. zidentyfikowanym osobom mającym istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Całkowity koszt wynagrodzeń zmiennych osób zajmujących stanowiska kierownicze w BOŚ S.A. przysługujących za wyniki 2014 r. wyniósł 211,4 tys. zł. Członkom Zarządu BOŚ S.A. (w tym 4 osobom nie wchodzącym obecnie w skład Zarządu BOŚ S.A.) nie przyznano wynagrodzenia zmiennego za wyniki 2014 r.

Zgodnie z zawartą w Polityce zmiennych składników wynagrodzeń zasadą proporcjonalności - przyznane wynagrodzenia zmienne nie podlegały odroczeniu i zostały wypłacone w całości w gotówce.

Nadto, w okresie sprawozdawczym przyznano i wypłacono drugą (z trzech) transzę odroczonego wynagrodzenia zmiennego za wyniki 2012 r. oraz pierwszą (z trzech) transzę odroczonego wynagrodzenia zmiennego za wyniki 2013 r. w łącznej kwocie 401,8 tys. zł stanowiącej świadczenie długoterminowe, w tym Członkom Zarządu (w tym 4 osobom nie wchodzącym obecnie w skład Zarządu BOŚ S.A.) wypłacono łącznie 370,6 tys. zł.

17. INFORMACJE NA TEMAT WARTOŚCI WYNAGRODZEŃ OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH

Informacje na temat wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści, odrębnie dla osób zarządzających i nadzorujących w przedsiębiorstwie Emitenta w roku 2015 zamieszczono w nocie 47 Roczego Sprawozdania Finansowego BOŚ S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2015 r.

18. UMOWY DOTYCZĄCE REKOMPENSAT DLA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH

Wszystkie umowy o pracę zawarte z osobami zarządzającymi zawierały zasady rekompensat. W tym zakresie obowiązywały następujące zapisy:

Do 29 maja 2015 r.:

- a) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu odwołania ze składu Zarządu przed upływem kadencji:
- w 4 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
 - w 1 przypadku przewiduje się wypłacenie od 4,5-krotnego do 6-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
- b) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu upływu kadencji Zarządu:
- w 4 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
 - w 1 przypadku przewiduje się wypłacenie od 4-krotnego do 6-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza.

Ponadto, zawarte były umowy o zakazie konkurencji określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy w 5 przypadkach – przez okres 6 miesięcy.

Od 30 maja 2015 r. do 21 września 2015 r.:

- a) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu odwołania ze składu Zarządu przed upływem kadencji w 3 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
- b) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu upływu kadencji Zarządu w 3 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza.

Ponadto, zawarte były umowy o zakazie konkurencji określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy w 3 przypadkach – przez okres 6 miesięcy.

Od 22 września 2015 r.:

- a) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu odwołania ze składu Zarządu przed upływem kadencji:
- w 2 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
 - w 1 przypadku przewiduje się wypłacenie od 4,5-krotnego do 6-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza;
- b) w przypadku wygaśnięcia mandatu z powodu upływu kadencji Zarządu:
- w 2 przypadkach przewiduje się wypłacenie od 3-krotnego do 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza,
 - w 1 przypadku przewiduje się wypłacenie od 4-krotnego do 6-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia; wysokość odprawy przyznaje Rada Nadzorcza.

Ponadto, zawarte były umowy o zakazie konkurencji określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy w 3 przypadkach – przez okres 6 miesięcy.

19. SZKOLENIA DLA PRACOWNIKÓW

Priorytetowe obszary podnoszenia kompetencji oraz rozwoju pracowników Banku koncentrowały się na wsparciu celów biznesowych, rozwojowych, proekologicznych określonych w Planie Finansowym i Strategii Banku oraz dostosowaniu działań Banku do wymogów nadzorczych.

W podnoszeniu kompetencji zawodowych w 380 szkoleniach tradycyjnych udział wzięło 2 566 uczestników, w tym w grupowych 2 412 i 154 w szkoleniach indywidualnych. Szkoleniami zewnętrznymi objęto 773 uczestników.

Priorytety podnoszenia kompetencji zawodowych:

- w ramach doskonalenia wiedzy merytorycznej, biznesowej, technologicznej oraz ekologicznej, zrealizowano szkolenia:
 - w obszarze rynku korporacyjnego w zakresie: produktów korporacyjnych, rozwoju faktoringu; produktów innowacyjnych; Europejskiej oferty BOS; bankowości elektronicznej; nowej perspektywy programowej funduszy UE 2014-2020; program szkoleń z analizy finansowej - blok dla pracowników sprzedaży „Identyfikacja potencjału kredytowego”, bloki dla analityków biznesowych: „Analiza kredytowa przedsięwzięcia inwestycyjnego typu Project Finance”, „Wybrane zagadnienia zaawansowanej analizy finansowej” oraz rozwój funkcjonalności mobilnych w usługach bankowych i finansowych; finansowanie projektów ekologicznych, odnawialnych źródeł energii i efektywności ekologicznej, prognozowanie produktywności farm wiatrowych;
 - w obszarze rynku detalicznego w zakresie: produktów hipotecznych, bankowości elektronicznej, zmian w programie MDM (platforma BGK), produktów inwestycyjnych oraz ubezpieczeniowych; znajomości informatycznych systemów bankowych, kursów kasjera walutowo-złotówkowego; programu rozwoju - Ekwiedza;
 - w obszarze ryzyka: w zakresie oceny ryzyka- poprawy jakości oceny ryzyka kredytowego; najlepszych praktyk budowy modeli ratingowych i skoringowych; walidacji modeli, ryzyka operacyjnego i finansowego- zarządzania ryzykiem operacyjnym, kluczowych wskaźników ryzyka operacyjnego, Rekomendacji KNF, samooceny ryzyka; zarządzania modelami ryzyka i ryzyka modeli, monitorowania płynności; restrukturyzacji i windykacji- zmian prawa restrukturyzacyjnego i upadłościowego, profesjonalnej telewindykacji;
 - w zakresie bezpieczeństwa bankowego: cyberbezpieczeństwa banków; przeciwdziałania wykorzystania bankowości elektronicznej i kart płatniczych do popełniania przestępstw na szkodę banków, współpracy Policji i sektora bankowego w zakresie bezpieczeństwa fizycznego banków oraz zapobiegania przestępczości związanej z funkcjonowaniem banków, systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji, wykonywania funkcji ABI ochrony danych osobowych i tajemnicy bankowej, zarządzania ciągłością działania;
- w ramach doskonalenia kompetencji sprzedażowych zrealizowano szkolenia:
 - w obszarze rynku korporacyjnego: działania prospectingowe, skuteczne umawianie spotkań Etap I - warsztaty w zakresie proaktywnej postawy sprzedażowej i komunikacji w strategiach sprzedażowych, Etap II - sesje doradczco - coachingowe; psychologia przekazu sprzedażowego;
 - w obszarze rynku detalicznego: techniki sprzedaży, etapy rozmowy sprzedażowej, trening telefonicznego umawiania spotkań, rozmowa handlowa z klientem MIKRO; skuteczne badanie potrzeb klientów oraz profesjonalna prezentacja oferty; doskonalenie jakości obsługi klienta w placówkach Banku z wykorzystaniem materiałów wspierających sprzedaż;
- w ramach działań związanych z rozwojem funkcji personalnej zrealizowano:
 - program szkoleń adaptacyjnych w obszarze rynku detalicznego (mentoring, e-learning, szkolenia stacjonarne); program szkoleń adaptacyjnych w obszarze rynku korporacyjnego (IV etapy) oraz szkolenia adaptacyjne pracowników Centrali Banku;
 - program doskonalenia kompetencji menedżerskich; trening umiejętności – menedżerskie narzędzia wspierania pracowników w realizacji celów; warsztaty „Budujemy silny zespół” oraz szkolenia wzmacniające kompetencje kierownicze: prowadzenie rozmów oceniających z pracownikami; skuteczne i motywujące przekazywanie informacji zwrotnej;
 - warsztaty dla pracowników Centrali Banku- kreatywne poszukiwanie rozwiązań, praca pod presją czasu, skuteczny i profesjonalny prowadzący.

Ze szkoleń e-learningowych skorzystało łącznie 4,1 tys. osób, w tym ze szkoleń polegających na zdalnym kształceniu w oparciu o:

- kursy e-learningowe: 1,8 tys. osób. Tematy obejmowały zagadnienia dotyczące produktów i standardów jakości obsługi klienta w obszarze rynku detalicznego, ekologii oraz systemu bankowości elektronicznej w tym bankowości mobilnej.
- materiały a następnie weryfikację wiedzy poprzez test e-learningowy – 2,3 tys. osób. Tematy obejmowały znajomość m.in. produktów obszaru rynku detalicznego, standardów jakości obsługi

klienta w obszarze rynku detalicznego oraz standardów sprzedaży w obszarze rynku korporacyjnego, zagadnień dot. ryzyka operacyjnego i etyki bankowej.

20. INFORMACJE PO DNIU BILANSOWYM

Zarząd Banku poinformował iż:

- W dniu 7 stycznia 2016 r. Rada Nadzorcza Banku (raport bieżący nr 1/2016) uzupełniła skład Zarządu Banku powołując:
 - Pawła Adama Piterę na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
 - Sławomira Wojciecha Zawadzkiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku.
 Wyżej wymienieni Członkowie Zarządu objęli swoje funkcje z dniem 11 stycznia 2016 r.
- W dniu 7 stycznia 2016 r. Rada Nadzorcza powołała Komitet ds. Ryzyka.
- W dniu 29 stycznia 2016 r. (raport bieżący nr 7/2016) otrzymał decyzję Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 25 stycznia 2016 r., na mocy której Komisja wyraziła zgodę na zaliczenie środków pieniężnych w kwocie 32,5 mln zł pochodzących z emisji obligacji podporządkowanych serii W do funduszy uzupełniających Banku. Bank poinformował o emisji obligacji serii W w raporcie bieżącym nr 50/2015 z dnia 30 grudnia 2015 r.
- w związku z dodatkowymi, niezależnymi od Banku obciążeniami poniesionymi (raport bieżący nr 8/2016 z dnia 10 lutego 2016 r.) w IV kwartale 2015 r. w tym: kwoty 28,2 mln zł przekazanej do Bankowego Funduszu Gwarancyjnego na wypłaty środków gwarantowanych w wyniku ogłoszenia upadłości Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie oraz kwoty 9,0 mln zł przekazanej na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców, Bank wykaże za 2015 rok stratę bilansową w szacunkowej wysokości (12,6) mln zł. Wysokość straty zostanie określona ostatecznie po zbadaniu sprawozdań finansowych przez audytora. W związku z art. 142 Prawa bankowego zobowiązującym banki, w razie powstania straty bilansowej, do zawiadomienia o tym Komisji Nadzoru Finansowego oraz przedstawienia jej programu postępowania naprawczego, Zarząd Banku rozpoczął prace nad przygotowaniem ww. programu.
- W dniu 15 lutego 2016 r. (raporty bieżące nr 9 - 12/2016) na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu BOŚ S.A. zwołanym na wniosek Głównego Akcjonariusza - NFOSiGW miały miejsce zmiany w składzie Rady Nadzorczej Banku. W wyniku dokonanych zmian skład Rady Nadzorczej Banku jest następujący:
 - 1) Wojciech Piotr Wardacki – Przewodniczący
 - 2) Andrzej Grzegorz Matysiak – Wiceprzewodniczący
 - 3) Andrzej Kurnicki – Sekretarz
 Członkowie:
 - 4) Oskar Marek Kowalewski
 - 5) Anna Stanisława Milewska
 - 6) Paweł Wojciech Mzyk
 - 7) Piotr Sadownik
 - 8) Marian Szolucha
 - 9) Emil Stanisław Ślązak
- W związku ze zmianą składu Rady Nadzorczej w dniu 15 lutego 2016 r. zmianie uległ także skład komitetów jest następujący:

Komitet Audytu Wewnętrznego:

 - 1) Wojciech Wardacki – Przewodniczący Komitetu,
 - 2) Oskar Kowalewski – Wiceprzewodniczący Komitetu,
 - 3) Andrzej Kurnicki – Członek Komitetu,
 - 4) Emil Ślązak – Członek Komitetu,
 - 5) Marian Szolucha – Członek Komitetu.

Komitet ds. Wynagrodzeń:

 - 1) Piotr Sadownik – Przewodniczący Komitetu,
 - 2) Anna Milewska – Wiceprzewodnicząca Komitetu,
 - 3) Marian Szolucha – Członek Komitetu.

Komitet ds. Ryzyka:

- 1) Andrzej Kurnicki – Przewodniczący Komitetu,
- 2) Emil Ślązak – Wiceprzewodniczący Komitetu,
- 3) Anna Milewska – Członek Komitetu,
- 4) Wojciech Wardacki – Członek Komitetu.

Komitet ds. Ekologii:

- 1) Andrzej Matysiak – Przewodniczący Komitetu,
- 2) Paweł Mzyk – Wiceprzewodniczący Komitetu,
- 3) Anna Milewska – Członek Komitetu.

- W dniu 15 lutego 2016 r. (raport bieżący nr 13/2016) Rada Nadzorcza Banku odwołała:
 - Dariusza Daniluka ze stanowiska Prezesa Zarządu Banku,
 - Piotra Lisieckiego ze stanowiska Wiceprezesa Zarządu Banku;jednocześnie Rada:
 - powierzyła pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu BOŚ S.A. Sławomirowi Zawadzkiemu, Wiceprezesowi Zarządu BOŚ S.A.,
 - delegowała Członka Rady Nadzorczej BOŚ S.A., Oskara Kowalewskiego do czasowego pełnienia obowiązków Wiceprezesa Zarządu Banku na okres trzech miesięcy.

W związku z powyższym skład Zarządu Banku od dnia 15 lutego 2016 r. przedstawia się następująco:

- 1) Sławomir Zawadzki – Wiceprezes Zarządu pełniący obowiązki Prezesa Zarządu
 - 2) Stanisław Kolasiński – Wiceprezes – Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu
 - 3) Paweł Pitera – Wiceprezes Zarządu
 - 4) Oskar Kowalewski - Członek Rady Nadzorczej Banku delegowany do czasowego pełnienia obowiązków Wiceprezesa Zarządu.
- W celu spełnienia wymogu bufora zabezpieczającego obowiązującego od dnia 1 stycznia 2016 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku Ochrony Środowiska S.A. podjęło w dniu 15 lutego 2016 r. Uchwałę w sprawie zatwierdzenia Harmonogramu podwyższenia kapitału zakładowego Banku Ochrony Środowiska S.A. Jednocześnie w związku z brakiem spełnienia wymogu bufora zabezpieczającego począwszy od dnia 1 stycznia 2016 r. Bank wypełnił obowiązek wynikający z art. 60 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. poz. 1513) i złożył w KNF w dniu 8 stycznia 2016 r. Plan ochrony kapitału, zakładający jego spełnienie przez Bank do końca I półrocza 2016 roku.
 - Zarząd BOŚ S.A. (raport bieżący nr 15/2016) podjął decyzję o rozpoczęciu prac nad aktualizacją dokumentów strategicznych i przygotowaniem Ramowej Strategii BOŚ S.A. na lata 2016 - 2020, której akceptacja przez Radę Nadzorczą powinna nastąpić w kwietniu 2016 r. Główne założenia Ramowej Strategii BOŚ S.A. na lata 2016 – 2020 zostaną, po decyzji Rady Nadzorczej Banku, podane do publicznej wiadomości w formie raportu bieżącego, poprzedzając podjęcie przez Akcjonariuszy decyzji o podwyższeniu kapitału Banku. Zarząd BOŚ S.A. zaprosił Akcjonariuszy do dialogu w celu uwzględnienia ich oczekiwań odnośnie kierunków rozwoju i celów strategicznych Banku.
 - W dniu 26 lutego 2016 r. Rada Nadzorcza BOŚ S.A., (raport bieżący nr 16/2016) realizując przyjęty przez NWZ BOŚ S.A. harmonogram podwyższenia kapitału zakładowego BOŚ S.A., pozytywnie zaopiniowała przedstawione przez Zarząd Banku warunki podwyższenia kapitału zakładowego Banku, poprzez emisję akcji serii U. Wartość planowanej przez Bank emisji nowych akcji wynosi od 300 mln zł do 600 mln zł. Zamiarem Zarządu Banku jest pozyskanie kapitału na poziomie nie niższym niż 400 mln zł, co umożliwi Bankowi organiczny rozwój, generowanie środków na realizację misji w zakresie finansowania inwestycji ekologicznych i zrównoważonego rozwoju. Wpłyne także na spełnienie przez Bank nadzorczych norm kapitałowych.
 - W dniu 26 lutego 2016 r. Rada Nadzorcza BOŚ S.A. (raport bieżący nr 16/2016) pozytywnie odniosła się do inicjatywy Zarządu w sprawie obniżenia o 25 proc. wysokości wynagrodzenia zasadniczego Członków Zarządu.
 - W dniu 29 lutego 2016 r. (raport bieżący 17/2016) Agencja ratingowa Fitch Ratings Ltd obniżyła długoterminowy rating (IDR) z 'BB' do 'B+', z perspektywą stabilną. W wyniku tej zmiany obniżeniu

uległy pozostałe ratingi Banku. Agencja w swym raporcie jako główny powód swej decyzji wymieniła znacznie osłabioną zdolność Banku do absorpcji strat w wyniku nowego podatku bankowego oraz słabej jakości aktywów. Obecny poziom ratingu wynika z poglądu Agencji odnośnie ograniczonej możliwości nadzwyczajnego wsparcia dla Banku ze strony Państwa głównie w świetle BRRD (Dyrektywa w sprawie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków). Agencja wyraziła przekonanie, że instytucje państwowe mogłyby podjąć wyprzedzające działania, aby uniknąć przekroczenia przez Bank regulacyjnych wymogów kapitałowych z uwagi na pośredni udział kapitałowy Państwa w Banku oraz jego rolę w finansowaniu projektów proekologicznych w kraju.

- Rada Nadzorcza BOŚ S.A. (raport bieżący 19/2016) na posiedzeniu w dniu 17 marca 2016 r.:
 - powołała z dniem 23 marca 2016 r. Stanisława Mateusza Kluzę na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku, jednocześnie powierzając Stanisławowi Kluzie, Wiceprezesowi Zarządu BOŚ S.A. pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu BOŚ S.A.,
 - postanowiła wystąpić do Komisji Nadzoru Finansowego z wnioskiem o wyrażenie zgody na powołanie Stanisława Mateusza Kluzy na stanowisko Prezesa Zarządu BOŚ S.A.
 Anna Milewska złożyła w dniu 17 marca 2016 r. rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej BOŚ S.A. Rada Nadzorcza BOŚ S.A.:
 - powołała Annę Stanisławę Milewską na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
 - podjęła uchwałę w sprawie zmiany okresu delegowania Członka Rady Nadzorczej BOŚ S.A., Oskara Kowalewskiego do czasowego pełnienia obowiązków Wiceprezesa Zarządu Banku. Okres ten ulega zakończeniu z dniem 23 marca 2016 r.

W związku z powyższym skład Zarządu (na dzień 23 marca 2016 r.) przedstawia się następująco:

- 1) Stanisław Kluz – Wiceprezes Zarządu pełniący obowiązki Prezesa Zarządu,
- 2) Stanisław Kolasiński – Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu,
- 3) Anna Milewska – Wiceprezes Zarządu,
- 4) Paweł Pitera – Wiceprezes Zarządu,
- 5) Sławomir Zawadzki – Wiceprezes Zarządu.

V. OŚWIADCZENIE O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO

(Niniejsze oświadczenie sporządzono zgodnie z wymogami § 91 ust. 5 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim).

1. ZASADY ŁADU KORPORACYJNEGO

1.1. Wskazanie zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega BOŚ S.A. oraz miejsca gdzie tekst zasad jest publicznie dostępny

W 2015 r. BOŚ S.A. przestrzegał zasad ładu korporacyjnego zawartych w „Dobrych praktykach spółek notowanych na GPW”, które stanowią załącznik do Uchwały Nr 12/1170/2007 Rady Nadzorczej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z dnia 4 lipca 2007 r. (z późniejszymi zmianami), za wyjątkiem zasady zgodnie z którą Spółka powinna zapewnić akcjonariuszom możliwość udziału w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, polegającego na transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym, oraz dwustronnej komunikacji w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad.

Zakres stosowania zasad ładu został określony w Uchwale Nr 36/2013 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOŚ S.A. z dnia 20 czerwca 2013 r. w sprawie zakresu stosowania przez BOŚ S.A. zasad ładu korporacyjnego zawartych w „Dobrych praktykach spółek notowanych na GPW”.

Tekst „Dobrych praktyk spółek notowanych na GPW” jest dostępny na stronie internetowej Banku www.bosbank.pl w sekcji „Relacje inwestorskie”, na której zamieszczone są również „Oświadczenia o stosowaniu ładu korporacyjnego w BOŚ S.A.” w latach poprzednich.

BOŚ S.A. w 2015 r. przestrzegał zasad zawartych w:

- „Kanonie dobrych praktyk rynku finansowego” określonym w Uchwale nr 99/08 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 18 marca 2008 r.,
- „Zasadach dobrej praktyki bankowej” określonych w Uchwale Walnego Zgromadzenia Banków Polskich z dnia 18 kwietnia 2013 r.

Ponadto, zgodnie z Uchwałą Nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie wydania „Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” („Zasady”) Zarząd BOŚ S.A. oraz Rada Nadzorcza przyjęły do stosowania począwszy od 2015 r. Zasady w zakresie dotyczącym kompetencji obowiązków Zarządu oraz Rady Nadzorczej za wyjątkiem zasady ujętej w § 8.4 o treści: „Instytucja nadzorowana, gdy jest to uzasadnione liczbą udziałowców, powinna dążyć do ułatwienia udziału wszystkim udziałowcom w zgromadzeniu organu stanowiącego instytucji nadzorowanej, między innymi poprzez zapewnienie możliwości elektronicznego aktywnego udziału w posiedzeniach organu stanowiącego”. Powody nie stosowania tej zasady korespondują z wyjaśnieniami opisanymi w części 1.2. niniejszego oświadczenia. Uchwałą Nr 35 /2015 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie zakresu stosowania przez Akcjonariuszy BOŚ S.A. „Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego – Akcjonariusze Banku przyjęły do stosowania Zasady, których przestrzeganie leży w ich kompetencjach.

Sprawozdanie z wykonania przyjętych uchwał Rady i Zarządu Banku w zakresie stosowania Zasad zostanie przedłożone Walnemu Zgromadzeniu Banku. Bank nie otrzymał informacji od Akcjonariuszy o nie stosowaniu Zasad z wyjątkiem oświadczenia Akcjonariusza większościowego (NFOŚiGW) złożonego podczas Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia w związku z przyjęciem Uchwały Nr 35/2015 ZWZ z dnia 10 czerwca 2015 r. o niemożliwości udzielania Bankowi wsparcia w zakresie płynności finansowej i dokapitalizowania Banku z uwagi na ograniczenia wynikające z przepisów prawa, (Ustawy Prawo Ochrony Środowiska oraz Ustawy o finansach publicznych).

1.2. Informacja o niestosowaniu niektórych zasad ładu korporacyjnego zawartych w „Dobrych praktykach spółek notowanych na GPW”

W roku 2015 BOŚ S.A. nie stosował następujących zasad ładu korporacyjnego wprowadzonych Uchwałą Nr 12/1170/2007 Rady Nadzorczej Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. (z późn. zm.):

- część I pkt 1 tiret 12 oraz część IV pkt 10 – z uwagi na strukturę akcjonariatu jak również problemy natury logistycznej oraz technicznej Bank nie przeprowadza transmisji obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze - przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej - mogliby się wypowiadać jak również głosować przebywając poza miejscem obrad. Statut Banku oraz Regulamin Walnych Zgromadzeń Banku nie przewidują możliwości udziału akcjonariuszy w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. W przyszłości w przypadku upowszechnienia wśród spółek giełdowych tej formy udziału akcjonariuszy w walnym zgromadzeniu Zarząd BOŚ S.A. rozważy stosowanie powyższej zasady ładu korporacyjnego.
- część I pkt 5 – w BOŚ S.A. obowiązuje regulamin wynagradzania obejmujący wszystkich pracowników zatrudnionych w Banku na podstawie stosunku pracy z wyłączeniem członków Zarządu Banku. Ustalanie wysokości wynagrodzeń członków Rady Nadzorczej oraz Zarządu należy do suwerennej decyzji odpowiednio Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej.

W Banku w 2015 r. obowiązywała „Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w BOŚ S.A.” („Polityka”) zgodnie z Uchwałą Nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego

z dnia 4 października 2011 r. Znowelizowana „Polityka...” uwzględniająca zasady zawarte w „Ładzie korporacyjnym w spółkach nadzorowanych” została zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku w grudniu 2014 r., a jej zasady obowiązują począwszy od wynagrodzenia zmiennego przysługującego za 2015 r.

W 2015 r. Komitet ds. Wynagrodzeń powołany przez Radę Nadzorczą rekomendował Radzie ocenę i przyznanie wynagrodzenia zmiennego za 2014 r. w oparciu w szczególności o zasady „Polityki...”, obowiązującej w zmienionej formie od początku 2015 r. Członkom Zarządu BOŚ S.A. (w tym 4

osobom nie wchodzącym w skład obecnej kadencji Zarządu) nie przyznano wynagrodzenia zmiennego za wyniki 2014 r. Oceniono wyniki i ustalono wynagrodzenia zmienne za 2014 r. zidentyfikowanym osobom mającym istotny wpływ na profil ryzyka Banku. Przyznano i wypłacono wynagrodzenie zmienne odroczone tytułem drugiej transzy za 2012 r. i pierwszej transzy za 2013 r. członkom Zarządu (także 4 osobom nie wchodzącym w skład obecnej kadencji Zarządu).

- część I pkt 9 – w BOŚ S.A. nie ma przepisów dyskryminujących udział kobiet w zarządzaniu i nadzorowaniu Spółki. Stosowanie w Banku zasady zrównoważonego udziału kobiet i mężczyzn w wykonywaniu funkcji zarządu i nadzoru zależy od stanowiska Rady Nadzorczej w przypadku wyboru członków Zarządu oraz akcjonariuszy w przypadku wyboru członków Rady Nadzorczej.

1.3. Opis głównych cech stosowanych w BOŚ S.A. systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych

W Banku działa - przyjęty uchwałami Rady Nadzorczej Banku - system zarządzania Bankiem, na który składa się system zarządzania ryzykiem oraz system kontroli wewnętrznej.

System kontroli wewnętrznej wspiera Radę Nadzorczą, Komitet Audytu Wewnętrznego, Zarząd i pracowników Banku w prawidłowym, efektywnym i skutecznym wykonywaniu obowiązków. System kontroli wewnętrznej w BOŚ S.A. obejmuje ściśle ze sobą powiązane wielostronne procesy kierowania i zarządzania wszystkimi obszarami działalności Banku i jest w sposób trwały i spójny wkomponowany w system zarządzania Bankiem jako całości.

System kontroli wewnętrznej Banku jest dostosowany do struktury organizacyjnej BOŚ S.A. i obejmuje jednostki organizacyjne Banku oraz podmioty zależne.

System kontroli wewnętrznej obejmuje następujące obszary:

- mechanizmy kontroli,
- badanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- audyt wewnętrzny.

W Banku działa – powołany uchwałą Rady Nadzorczej – Komitet Audytu Wewnętrznego, który opisany został w rozdziale „Organy Banku”.

Ponadto wsparcie systemu kontroli wewnętrznej zapewniają w Banku:

- Departament Bezpieczeństwa Banku - odpowiadający w szczególności za prowadzenie postępowań wyjaśniających w przypadku stwierdzenia znamion działań na szkodę Banku, pracowników i podmiotów zewnętrznych oraz monitorowanie i kontrolowanie bezpieczeństwa informacji i systemów teleinformatycznych (specjalistyczne programy śledcze),
- Departament Rachunkowości – odpowiadający za rewizję finansową, współpracę z audytorem zewnętrznym, kontrolę rachunkową tj. okresową weryfikację prawidłowości prowadzenia ksiąg rachunkowych i ewidencji zdarzeń zgodnie z zasadami rachunkowości,
- Departament Rozliczeń – odpowiadający za weryfikację poprawności rozliczeń pieniężnych, i operacji dokumentowych.

Skuteczność systemu kontroli wewnętrznej zależy od efektywnego funkcjonowania każdego z ww. obszarów.

Funkcjonujące w Banku mechanizmy kontroli służą ograniczaniu prawdopodobieństwa materializacji ryzyka, wykrywaniu i korygowaniu niepożądanych zdarzeń, które już wystąpiły, oraz likwidowaniu skutków zaistniałych zdarzeń. Komórka audytu wewnętrznego przeprowadza m.in. okresową weryfikację funkcjonujących w Banku mechanizmów i związanych z nimi procedur kontroli wewnętrznej. Wyniki weryfikacji prezentowane są Zarządowi Banku, Komitetowi Audytu Wewnętrznego i Radzie Nadzorczej w ramach corocznej informacji o skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

Podstawowym zadaniem Banku w zarządzaniu ryzykiem braku zgodności jest zapewnienie zgodności postępowania Banku z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi. W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje komórka organizacyjna, która realizuje funkcję związaną z zarządzaniem ryzykiem

braku zgodności poprzez działania, a w szczególności: projektowanie polityki i zasad zarządzania ryzykiem braku zgodności, koordynowanie zarządzania ryzykiem braku zgodności, opracowywanie i doskonalenie metod identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka braku zgodności, identyfikowanie, pomiar i ocenę ryzyka braku zgodności. W Banku funkcjonują rozwiązania zapewniające niezależność komórki do spraw zgodności, tj. w szczególności:

- 1) możliwość bezpośredniego komunikowania się kierującego komórką do spraw zgodności z Zarządem Banku, Komitetem Audytu i Radą Nadzorczą a także możliwość bezpośredniego i jednoczesnego raportowania do tych organów,
- 2) powoływanie i odwoływanie kierującego komórką do spraw zgodności następuje za zgodą Komitetu Audytu Wewnętrznego,
- 3) uczestniczenie kierującego komórką do spraw zgodności w posiedzeniach Zarządu Banku, Komitetu Audytu i posiedzeniach Rady Nadzorczej, na których omawiane są zagadnienia dotyczące działalności komórki do spraw zgodności.

Audyt wewnętrzny, bezpośrednio podlegający Prezesowi Zarządu Banku, jest integralnym i niezależnym elementem systemu kontroli wewnętrznej w Banku. Nadzór merytoryczny nad komórką audytu wewnętrznego sprawuje Komitet Audytu Wewnętrznego. Zadaniem komórki audytu wewnętrznego jest niezależne i obiektywne badanie oraz ocena prawidłowości, adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz opiniowanie systemu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku oraz podmiotów zależnych.

Komórka audytu wewnętrznego, realizując swoje zadania działa zgodnie z przepisami prawa oraz regulacjami wewnętrznymi Banku, a także w oparciu o dobre praktyki zawarte w Międzynarodowych Standardach Praktyki Zawodowej Audytu Wewnętrznego, zalecane przez Instytut Auditorów Wewnętrznych (dalej „IIA”) i Kodeks Etyki Instytutu Auditorów Wewnętrznych ustalony przez IIA.

W Banku funkcjonują mechanizmy gwarantujące niezależność komórki audytu wewnętrznego, które zostały opisane w Uchwale Zarządu i Rady Nadzorczej dotyczącej „Systemu kontroli wewnętrznej w BOS S.A.”

Zgodnie z Rekomendacją H Komisji Nadzoru Finansowego, dotyczącą systemu kontroli wewnętrznej w bankach: komórka audytu wewnętrznego planuje i przeprowadza badania w Banku w oparciu o własną Mapę Ryzyka. Wykorzystywana w BOS S.A. Mapa Ryzyka jest zestawieniem ryzyk występujących w procesach funkcjonujących w Banku, wraz z wyceną tych ryzyk, uwzględniającą ocenę systemu kontroli wewnętrznej. Jednym z najważniejszych celów opracowania i bieżącego aktualizowania Mapy Ryzyka jest wykorzystywanie jej do tworzenia rocznego i wieloletnich Planów audytów wewnętrznych. Plan wieloletni ma na celu inwentaryzację wszystkich istotnych zagadnień i procesów wymagających objęcia audytem w okresie 3 do 5 lat oraz równomierną ich realizację w Planach rocznych. Mapa Ryzyka jest również jednym z narzędzi oceny skuteczności mechanizmów kontroli.

Do mechanizmów kontroli ryzyka w Banku – w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych - należą w szczególności:

- prawidłowa organizacja procesu sporządzenia sprawozdania finansowego poprzez określenie w legislacji wewnętrznej Banku zadań i odpowiedzialności komórek organizacyjnych biorących udział w jego sporządzeniu i sprawdzeniu,
- weryfikacja sprawozdań finansowych przez niezależnego audytora zewnętrznego,
- uzgodnienia danych księgowych, np. porównywanie dokumentów źródłowych z zestawieniem sald i obrotów, potwierdzenia: sald rachunków przez klientów, istnienia aktywów, transakcji/operacji itp.,
- inwentaryzacje aktywów,
- bieżący monitoring sytuacji Banku prowadzony na szczeblu Rady Nadzorczej i Zarządu Banku oraz funkcjonujących w Banku komitetów/zespołów – na bazie sprawozdań prezentujących wyniki poszczególnych obszarów działalności (lub jednostek/komórek organizacyjnych), umożliwiające dokonanie oceny stopnia realizacji przez Bank celów i zadań założonych w planach finansowych, strategiach, politykach i innych dokumentach,
- bieżący nadzór Departamentu Rachunkowości w zakresie zgodności ksiąg rachunkowych i sprawozdań finansowych Banku z obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- kontrole/audyty wewnętrzne,
- wykonywanie kontroli następných.

2. AKCJONARIAT I PRAWA Z AKCJI

2.1. Akcjonariat

Ogólna liczba akcji i głosów na Walnym Zgromadzeniu BOŚ S.A. wynosi 22 873 245. Wszystkie akcje są akcjami zwykłymi na okaziciela o wartości nominalnej 10 zł każda.

2.2. Informacje o umowach dotyczących przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu

Bankowi nie są znane umowy dotyczące przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu.

2.3. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku

Zgodnie z posiadanymi przez Bank informacjami na dzień 31 grudnia 2015 r., następujący Akcjonariusze posiadali bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu:

- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - posiadający 12 951 960 akcji co stanowi 56,62% udziału w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu,
- Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny oraz Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny – posiadające 1 202 127 akcji, co stanowi 5,26% udziału w kapitale zakładowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu.

2.4. Posiadacze specjalnych uprawnień kontrolnych z tytułu papierów wartościowych

Wszystkie akcje Banku są równe i każda akcja daje prawo jednego głosu na walnym zgromadzeniu i jednakowe prawo do dywidendy.

2.5. Ograniczenia w wykonywaniu prawa głosu i w przenoszeniu prawa własności papierów wartościowych

Zgodnie ze Statutem Banku w przypadku ustanowienia zastawu lub użytkowania na akcji imiennej, zastawnik i użytkownik nie mogą wykonywać prawa głosu z tych akcji. Aktualnie w kapitale zakładowym Banku nie ma akcji imiennych.

2.6. Zasady powoływania i odwoływania osób zarządzających

Stosownie do postanowień Statutu BOŚ S.A., prezes oraz wiceprezesi i członkowie Zarządu są powoływani przez Radę Nadzorczą na wspólną kadencję. Rada Nadzorcza powołuje i odwołuje prezesa oraz wiceprezesów i członków Zarządu. Uchwały Rady Nadzorczej w sprawie powołania i odwołania członków Zarządu zapadają większością 2/3 głosów. Kadencja trwa trzy lata. Liczby kadencji nie ogranicza się. Prezes Zarządu ma prawo wnioskować o powołanie i odwołanie członków Zarządu. Powołanie dwóch członków Zarządu, w tym prezesa Zarządu, następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. Z wnioskiem o wyrażenie zgody występuje Rada Nadzorcza. Drugi – obok prezesa – członek Zarządu posiadający zgodę Komisji Nadzoru Finansowego pełni w Banku funkcję wiceprezesa – pierwszego zastępcy prezesa Zarządu.

Przewodniczący Rady Nadzorczej – z upoważnienia Rady Nadzorczej - zawiera w imieniu Banku umowy o pracę z członkami Zarządu oraz umowy o zakazie konkurencji. Warunki umów są ustalane kolegalnie przez Radę Nadzorczą. Mandaty członków Zarządu wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Zarządu. Mandat członka Zarządu wygasa również wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Zarządu.

Do kompetencji Zarządu należą wszelkie sprawy niezastrzeżone innym organom Banku. Zarząd Banku w szczególności:

- reprezentuje Bank wobec sądów, organów administracji państwowej i osób trzecich,
- uchwała strategię działania Banku, roczne plany finansowe oraz roczne plany audytów wewnętrznych,
- podejmuje uchwały w sprawie struktury organizacyjnej Banku oraz tworzenia i likwidacji oddziałów oraz oddziałów operacyjnych,
- podejmuje uchwały o nabyciu i zbyciu nieruchomości lub udziału w nieruchomości,
- opracowuje projekty przepisów wewnętrznych, których wydawanie należy do kompetencji Walnego Zgromadzenia i Rady Nadzorczej,
- podejmuje decyzje w sprawach dotyczących zaciągnięcia zobowiązań lub rozporządzenia aktywami, których łączna wartość w stosunku do jednego podmiotu przekracza 5% funduszy własnych Banku, przy czym do kompetencji Rady Nadzorczej należy zatwierdzanie wniosków Zarządu Banku w sprawach nabywania akcji i udziałów w spółkach o wartości nominalnej przekraczającej łącznie z już posiadanymi przez Bank akcjami i udziałami tych spółek równowartość 5% kapitału zakładowego Banku, z wyłączeniem akcji spółek dopuszczonych do publicznego obrotu,
- uchwała zasady polityki informacyjnej Banku,
- uchwała polityki dotyczące zarządzania ryzykiem w Banku,
- uchwała zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem,
- ustala ogólny poziom ryzyka Banku oraz dostosowane do tego poziomu limity wewnętrzne ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku,
- ustala wewnętrzne procedury Banku dotyczące procesów szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania kapitałowego oraz planowania kapitałowego,
- sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem związanym z działalnością podmiotów zależnych,
- gospodaruje funduszami specjalnymi,
- uchwała tryb powołania i odwołania dyrektora komórki audytu oraz sposób ustalenia jego wynagrodzenia
- uchwała politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku,
- uchwała regulamin Zarządu, określający sprawy, które wymagają kolegialnego podejmowania uchwał oraz sprawy proceduralne i formalne związane z odbywaniem posiedzeń, a także szczegółowy tryb podejmowania uchwał.

Ponadto Zarząd kolegialnie rozpatruje i podejmuje uchwały w sprawach:

- zwołania Walnego Zgromadzenia Banku,
- mających wpływ na:
 - kształtowanie wyników finansowych Banku, w tym w szczególności dotyczących ustalania planów finansowych i strategii działania Banku oraz określania poziomu oprocentowania środków pieniężnych oraz kredytów i pożyczek w Banku,
 - kształtowanie relacji Banku z otoczeniem zewnętrznym, w tym w szczególności w sprawach dotyczących: ustalania zasad powoływania i odwoływania pełnomocników i prokurentów, określania warunków i zasad postępowania Banku wobec klientów oraz na rynku międzybankowym i finansowym, w tym: wzorów regulaminów dla klientów,
 - kształtowanie i zakres kompetencji w Banku, w tym w szczególności w sprawach dotyczących ustalania zasad oceny ryzyka kredytowego oraz zasad podejmowania decyzji kredytowych w BOŚ S.A.,
- innych, przewidzianych Statutem Banku lub wnoszonych przez członków Zarządu.

Do kolegialnych kompetencji Zarządu należy także:

- podejmowanie decyzji kredytowych, zgodnie z przepisami wewnętrznymi w tym zakresie,
- rozpatrywanie okresowych informacji dotyczących przebiegu realizacji zadań Banku, jego sytuacji ekonomiczno-finansowej i organizacyjno-kadrowej,
- ustalanie wewnętrznego podziału kompetencji w Zarządzie.

Prezes Zarządu wykonuje zadania określone w Statucie Banku oraz innych przepisach wewnętrznych, w tym: w Regulaminie Zarządu oraz Regulaminie organizacyjnym Banku. Prezes w szczególności:

- kieruje całokształtem działalności Banku,
- wydaje zarządzenia wewnętrzne,
- kieruje pracami Zarządu Banku, zwołuje posiedzenia Zarządu, akceptuje porządek obrad oraz przewodniczy posiedzeniom,

- podejmuje decyzje kadrowe w zakresie wskazanym w Statucie Banku oraz innych przepisach wewnętrznych,
- wydaje regulamin organizacyjny Banku oraz regulamin organizacyjny placówki Banku oraz zatwierdza regulaminy organizacyjne komórek organizacyjnych Centrali,
- zarządza procesem kontroli wewnętrznej w Banku,
- zatwierdza kwartalne plany pracy Zarządu Banku,
- koordynuje działania Banku w sferze polityki ekologicznej, reprezentując BOŚ S.A. w kontaktach z przedstawicielami Parlamentu, administracji publicznej, w tym z ministrem właściwym w sprawach środowiska, Narodowym i Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz innymi (krajowymi) pozabudżetowymi funduszami celowymi.

W przypadku wygaśnięcia mandatu prezesa Zarządu wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Zarządu - do czasu powołania prezesa, jego funkcje pełni oraz kieruje całokształtem działalności Banku wiceprezes - pierwszy zastępca prezesa Zarządu, powoływany za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego.

Członkowie Zarządu sprawują nadzór nad podporządkowanymi im obszarami działalności. W ramach nadzoru, członkowie Zarządu:

- inspirują merytoryczne działania nadzorowanych komórek organizacyjnych Centrali, zgodnie z wyznaczonymi im zadaniami oraz kierunkami rozwoju Banku określonymi w strategiach działania oraz planach finansowych Banku,
- kontrolują w nadzorowanych komórkach Centrali przebieg prac, prawidłowość podejmowanych działań, ich zaawansowanie i ostateczną realizację, a także ich zgodność z prawem i przepisami wewnętrznymi,
- weryfikują adekwatność obowiązujących przepisów wewnętrznych i struktur organizacyjnych do aktualnych zadań nadzorowanych komórek organizacyjnych Centrali,
- odpowiadają za prawidłowość merytoryczną przepisów wewnętrznych odnoszących się do zakresu działania nadzorowanych obszarów, wydawanych w formie uchwał bądź zarządzeń prezesa,
- akceptują i wyrażają zgodę na kierowanie do rozpatrzenia przez Zarząd albo do decyzji prezesa Zarządu materiałów przygotowanych w nadzorowanych komórkach organizacyjnych Centrali,
- nadzorują realizację zadań kontroli wewnętrznej w nadzorowanych przez nich obszarach działalności Banku, w celu zapewnienia efektywnego i bezpiecznego rozwoju Banku,
- monitorują ryzyka w obszarach działania podlegających ich nadzorowi,
- wydają pisma okólne, stanowiące przepisy wykonawcze do uchwał i zarządzeń prezesa,
- wydają polecenia co do sposobu załatwienia sprawy przez nadzorowane komórki organizacyjne Centrali,
- stosownie do postanowień zarządzenia prezesa Zarządu dotyczącego zasad doboru i zatrudniania pracowników Banku - podejmują decyzje o zatrudnieniu i wysokości wynagrodzenia, o zmianie warunków zatrudnienia oraz o rozwiązaniu umów o pracę z pracownikami w obszarach/placówkach, które nadzorują zgodnie z przepisami wewnętrznymi Banku.

Poszczególni członkowie Zarządu, wykonując ww. czynności nadzorcze, mogą przedkładać Zarządowi do rozpatrzenia propozycje i wnioski należące do kolegialnych kompetencji Zarządu, dotyczące zarówno całokształtu działalności Banku, jak i poszczególnych obszarów jego działalności.

Zgodnie z §23 Statutu do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Banku oraz do podpisywania w imieniu Banku są upoważnieni: prezes Zarządu – samodzielnie lub dwie osoby – działające łącznie – spośród pozostałych członków Zarządu, prokurentów lub pełnomocników, działających w granicach udzielonych im pełnomocnictw. Pełnomocników Banku powołuje i odwołuje prezes Zarządu samodzielnie, albo dwie inne osoby – działające łącznie – spośród pozostałych członków Zarządu, prokurentów lub pełnomocników, działających w granicach udzielonych im pełnomocnictw.

2.7. Zasady zmiany Statutu Banku

Zmiany Statutu Banku dokonuje Walne Zgromadzenie Banku. Uchwała o zmianie statutu zapada większością trzech czwartych oddanych głosów.

2.8. Opis sposobu działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadniczych uprawnień oraz praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania

W Spółce obowiązuje „Regulamin obrad Walnych Zgromadzeń BOŚ S.A.”, w którym zawarto m. in.:

- tryb prowadzenia obrad przez Przewodniczącego,
- tryb głosowania uchwał zgromadzenia,
- tryb głosowania w sprawie powoływania i odwoływania członków Rady Nadzorczej,
- zasady wyborów Rady Nadzorczej w drodze głosowania odrębnymi grupami.

Walne Zgromadzenia odbywają się w siedzibie BOŚ S.A. Zgodnie ze Statutem Spółki, Zarząd Banku zwołuje zwyczajne walne zgromadzenie najpóźniej w terminie sześciu miesięcy po upływie roku obrotowego.

Nadzwyczajne walne zgromadzenie jest zwoływane w miarę potrzeb przez Zarząd Banku:

- 1) z własnej inicjatywy,
- 2) na wniosek Rady Nadzorczej,
- 3) na wniosek akcjonariuszy reprezentujących co najmniej jedną dwudziestą część kapitału zakładowego.

Nadzwyczajne walne zgromadzenie może być zwołane również przez:

- 1) Radę Nadzorczą, jeśli zwołanie go uzna za wskazane,
- 2) akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę kapitału zakładowego Banku lub co najmniej połowę ogółu głosów. Akcjonariusze wyznaczają wówczas przewodniczącego tego Zgromadzenia.

Akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego Spółki mogą żądać zwołania nadzwyczajnego walnego zgromadzenia, jak również umieszczenia określonych spraw w porządku obrad. Żądanie powinno być uzasadnione i złożone na piśmie lub w postaci elektronicznej najpóźniej na 21 dni przed proponowanym terminem walnego zgromadzenia.

Zarząd Banku stosuje generalną zasadę nieodwoływania lub zmiany ogłoszonych już terminów walnych zgromadzeń. Może to nastąpić wyłącznie gdy zachodzą nadzwyczajne lub szczególnie uzasadnione okoliczności.

Do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu wymagane jest pełnomocnictwo (w formie pisemnej lub w postaci elektronicznej) udzielone przez osoby do tego uprawnione, zgodnie z wypisem z właściwego rejestru, lub w przypadku osób fizycznych zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego. Przy sporządzaniu listy obecności na walnym zgromadzeniu Spółka dokonuje kontroli ww. dokumentów.

Walne zgromadzenie otwiera przewodniczący lub wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej lub inny członek Rady Nadzorczej. W razie nieobecności tych osób, walne zgromadzenie otwiera prezes Zarządu albo inna osoba wyznaczona przez Zarząd. Zgodnie z „Regulaminem obrad walnych zgromadzeń BOŚ S.A.”, zadaniem osoby otwierającej walne zgromadzenie jest doprowadzenie do niezwłocznego wyboru przewodniczącego, powstrzymując się od jakichkolwiek innych rozstrzygnięć merytorycznych i formalnych.

Z zastrzeżeniem przypadków określonych w Kodeksie spółek handlowych (K.s.h.), walne zgromadzenie jest ważne bez względu na ilość reprezentowanych na nim akcji.

Uchwały walnego zgromadzenia zapadają zwykłą większością głosów oddanych, jeżeli przepisy Kodeksu spółek handlowych lub Statutu BOŚ S.A. nie przewidują surowszych warunków głosowania.

W celu sprawnego głosowania nad uchwałami, wykorzystywany jest system elektronicznego liczenia głosów.

Do kompetencji walnego zgromadzenia należy w szczególności:

- rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego Banku,
- rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku,
- podjęcie uchwały o podziale zysku lub pokryciu straty,
- rozpatrzenie i zatwierdzenie sprawozdania z działalności Rady Nadzorczej,
- udzielenie absolutorium członkom organów Banku,
- powoływanie lub odwoływanie członków Rady Nadzorczej,
- dokonywanie zmian Statutu Banku,

- upoważnienie Rady Nadzorczej do ustalenia jednolitego tekstu zmienionego Statutu lub wprowadzenia istotnych zmian o charakterze redakcyjnym określonych w uchwale Zgromadzenia,
- podejmowanie uchwał w sprawie podwyższania lub obniżania kapitału zakładowego,
- podejmowanie uchwał w przedmiocie emitowania obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa,
- decydowanie o tworzeniu i znoszeniu funduszy, o których mowa w § 36 ust. 1. Statutu Banku,
- podejmowanie uchwał w sprawach połączenia, zbycia lub likwidacji Banku,
- wybór likwidatorów i ustalanie ich wynagrodzeń,
- ustalanie wynagrodzeń dla członków Rady Nadzorczej,
- podejmowanie uchwał w innych sprawach wniesionych przez Zarząd i Radę Nadzorczą lub akcjonariuszy w trybie przewidzianym w Kodeksie spółek handlowych, ustawie Prawo bankowe i Statucie Banku.

Akcjonariuszom Banku przysługują następujące prawa o charakterze korporacyjnym:

- Prawo uczestniczenia w walnym zgromadzeniu i prawo głosu.
Zgodnie z art. 411 § 1 K.s.h., każda z akcji daje prawo do jednego głosu na walnym zgromadzeniu.
W walnym zgromadzeniu mają prawo uczestniczyć osoby, które:
 - na 16 dni przed datą walnego zgromadzenia (tj. w dniu rejestracji uczestnictwa w walnym zgromadzeniu) są akcjonariuszami Banku posiadającymi na rachunku papierów wartościowych zapisane akcje Banku (art. 406¹ § 1 K.s.h.),
 - zwrócą się, nie wcześniej niż po opublikowaniu przez Bank ogłoszenia o zwołaniu walnego zgromadzenia i nie później niż w pierwszym dniu powszednim po dniu rejestracji uczestnictwa, do podmiotu prowadzącego ich rachunki papierów wartościowych, na których zapisane są akcje Banku z żądaniem o wystawienie imiennego zaświadczenia o prawie uczestnictwa w zgromadzeniu (art. 406³ § 2 K.s.h.).
- Prawo do złożenia wniosku o zwołanie nadzwyczajnego walnego zgromadzenia oraz o umieszczenie poszczególnych spraw na porządku obrad najbliższego walnego zgromadzenia.
Prawo to przysługuje akcjonariuszowi lub akcjonariuszom reprezentującym przynajmniej 1/20 część kapitału zakładowego Banku. Zgodnie z art. 401 K.s.h., żądanie takie powinno być złożone Zarządowi na piśmie lub w postaci elektronicznej nie później niż na 21 dni przed proponowanym terminem walnego zgromadzenia.
- Prawo do zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia.
Zgodnie z art. 422 K.s.h., uchwała walnego zgromadzenia, sprzeczna ze Statutem bądź z dobrymi obyczajami kupieckimi, godząca w interes Banku lub mająca na celu pokrzywdzenie akcjonariusza może być zaskarżona przez akcjonariusza w drodze wytoczonego przeciwko Bankowi powództwa o uchylenie uchwały.
- Prawo wyboru członków Rady Nadzorczej grupami.
Zgodnie z art. 385 § 3 K.s.h. na wniosek akcjonariuszy reprezentujących przynajmniej 1/5 kapitału zakładowego, wybór Rady Nadzorczej powinien być dokonany przez najbliższe walne zgromadzenie w drodze głosowania oddzielnymi grupami.
- Prawo żądania udzielenia informacji dotyczących Banku.
Na podstawie art. 428 K.s.h. podczas obrad walnego zgromadzenia Zarząd jest obowiązany do udzielenia akcjonariuszowi, na jego żądanie, informacji dotyczących Banku, jeżeli jest to uzasadnione dla oceny sprawy objętej porządkiem obrad. Zarząd powinien jednak odmówić udzielenia informacji w przypadku, gdy: (i) mogłoby to wyrządzić szkodę Bankowi albo spółce z nim powiązanej, albo spółce zależnej, w szczególności przez ujawnienie tajemnic technicznych, handlowych lub organizacyjnych przedsiębiorstwa, (ii) mogłoby narazić członka Zarządu na poniesienie odpowiedzialności karnej, cywilnoprawnej lub administracyjnej. W uzasadnionych przypadkach Zarząd może udzielić akcjonariuszowi informacji na piśmie nie później jednak niż w terminie dwóch tygodni od dnia zgłoszenia żądania podczas walnego zgromadzenia.
- Prawo do żądania wydania odpisów sprawozdania Zarządu z działalności Banku i sprawozdania finansowego wraz z odpisem sprawozdania Rady Nadzorczej oraz opinii biegłego rewidenta najpóźniej na piętnaście dni przed walnym zgromadzeniem (art. 395 § 4 K.s.h.).
- Prawo do przeglądania w lokalu Zarządu listy akcjonariuszy uprawnionych do uczestnictwa w walnym zgromadzeniu oraz żądania odpisu listy (art. 407 § 1 K.s.h.).
- Prawo żądania przesłania listy akcjonariuszy nieodpłatnie pocztą elektroniczną (art. 407 § 1¹).
- Prawo do żądania wydania odpisu wniosków w sprawach objętych porządkiem obrad w terminie tygodnia przed walnym zgromadzeniem (art. 407 § 2 K.s.h.).
- Prawo do złożenia wniosku o sprawdzenie listy obecności na walnym zgromadzeniu przez wybraną w tym celu komisję, złożoną co najmniej z trzech osób. Wniosek mogą złożyć akcjonariusze,

- posiadający jedną dziesiątą kapitału zakładowego reprezentowanego na tym walnym zgromadzeniu. Wnioskodawcy mają prawo wyboru jednego członka komisji (art. 410 § 2 K.s.h.).
- Prawo do przeglądania księgi protokołów oraz żądania wydania poświadczonych przez Zarząd odpisów uchwał (art. 421 § 3 K.s.h.).
 - Prawo do przeglądania dokumentów oraz żądania udostępnienia w lokalu Banku odpisów dokumentów, o których mowa w art. 505 § 1 K.s.h. (w przypadku połączenia spółek), w art. 540 § 1 K.s.h. (w przypadku podziału Spółki) oraz w art. 561 § 1 K.s.h. (w przypadku przekształcenia Spółki).
 - Zgodnie ze Statutem Banku zaniechanie rozpatrywania sprawy umieszczonej w porządku obrad na wniosek akcjonariuszy lub jej zdjęcie z porządku obrad wymaga uchwały Walnego Zgromadzenia zapadłej większością $\frac{3}{4}$ głosów, po uzyskaniu zgody wszystkich obecnych na Walnym Zgromadzeniu wnioskodawców.
 - Zgodnie z dotychczasową praktyką, przewodniczący obrad umożliwia każdemu ze zgłaszających sprzeciw wobec uchwały przedstawienie swoich argumentów i uzasadnienie sprzeciwu. Stosowny zapis jest zawarty w „Regulaminie obrad Walnych Zgromadzeń BOŚ S.A.”.
 - Zgodnie z obowiązującą praktyką, do protokołu są przyjmowane pisemne oświadczenia uczestników walnych zgromadzeń.

Regulamin Walnych Zgromadzeń BOŚ S.A. jest dostępny na stronie internetowej Banku www.bosbank.pl w sekcji „Relacje inwestorskie”.

3. ORGANY BANKU

3.1. Walne Zgromadzenie Banku

Opis sposobu działania Walnego Zgromadzenia Banku i jego zasadniczych uprawnień oraz praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania jest zawarty w pkt. 2.8 niniejszego Oświadczenia.

3.2. Rada Nadzorcza Banku

Rada Nadzorcza Banku

W skład Rady Nadzorczej Banku na dzień 31 grudnia 2014 r. wchodził:

1) Marcin Likierski	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
2) Piotr Bogdan Kaczyński	- Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej, Członek Niezależny
3) Adam Grzegorz Wasiak	- Sekretarz Rady Nadzorczej
Członkowie:	
4) Jacek Czesław Ciepluch	- Członek Niezależny
5) Józef Kozioł	
6) Andrzej Kazimierz Kraszewski	- Członek Niezależny
7) Mariusz Roman Karpiński	- Członek Niezależny
8) Ryszard Ochwat	
9) Adam Aleksander Wojtaś	- Członek Niezależny

Informacje o zmianach w składzie Rady Nadzorczej BOŚ S.A. w 2015 roku:

W dniu 10 czerwca 2015 r. w trakcie obrad Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOŚ S.A. Pan Marcin Likierski, Przewodniczący Rady Nadzorczej Banku, złożył rezygnację z członkostwa w Radzie Nadzorczej BOŚ S.A. Uzasadnienie rezygnacji zostało podane przez Bank do publicznej wiadomości w raporcie bieżącym nr 24/2015. Zwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. podjęło uchwały w sprawie:

- odwołania ze składu Rady Nadzorczej Banku Pana Mariusza Romana Karpińskiego oraz Pana Andrzeja Kazimierza Kraszewskiego;
- powołania do składu Rady Nadzorczej Banku Pana Bartosza Zbigniewa Januszewskiego oraz Pana Marka Ignacego Mielczarka.

Rada Nadzorcza Banku na posiedzeniu w dniu 2 lipca 2015 r. na Przewodniczącego wybrała Pana Jacka Czesława Cieplucha. W związku z powyższym skład Rady Nadzorczej od dnia 2 lipca 2015 r. przedstawiał się następująco:

1) Jacek Czesław Ciepluch	- Przewodniczący, Członek Niezależny
2) Piotr Bogdan Kaczyński	- Wiceprzewodniczący, Członek Niezależny
3) Adam Grzegorz Wasiak	- Sekretarz
Członkowie:	
4) Bartosz Zbigniew Januszewski	
5) Józef Koziół	
6) Marek Ignacy Mielczarek	- Członek Niezależny
7) Ryszard Ochwat	
8) Adam Aleksander Wojtaś	- Członek Niezależny

Do dnia 31 grudnia 2015 roku skład Rady Nadzorczej Banku nie uległ zmianie.

Zasady działania Rady Nadzorczej Banku

Stosownie do postanowień zawartych w Statucie Banku, Rada Nadzorcza składa się z osób fizycznych wybieranych przez Walne Zgromadzenie na wspólną kadencję, w liczbie przez nie ustalonej, nie mniejszej niż 5 osób i nie przekraczającej 11 osób. Wspólna kadencja Rady Nadzorczej trwa trzy lata. Liczby kadencji nie ogranicza się. Rada Nadzorcza wybiera ze swego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza.

Mandaty członków Rady Nadzorczej wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej. Mandat członka Rady Nadzorczej wygasa również wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Rady. Członkowie Rady Nadzorczej mogą być odwołani przed upływem kadencji, a w ich miejsca mogą być wybrane inne osoby. W przypadku odwołania, rezygnacji lub śmierci członka Rady Nadzorczej w trakcie trwania kadencji, do czasu obsadzenia wakatu, Rada może działać w zmniejszonym składzie, lecz nie mniejszym niż 5 osób.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku we wszystkich dziedzinach jego działalności. Rada Nadzorcza wykonuje swoje obowiązki kolegalnie, może jednak delegować swoich członków do samodzielnego pełnienia określonych czynności nadzorczych.

Rada Nadzorcza przestrzega w swojej działalności - w zakresie dotyczącym organu nadzorującego - norm wynikających z:

- zasad ładu korporacyjnego, określonych w „Dobrych Praktykach Spółek notowanych na GPW” wydanych przez Radę Nadzorczą Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.,
- „Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych”, wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego.

Rada Nadzorcza dokonuje regularnej oceny stosowania przez Bank „Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych”, w tym spełniania kryteriów niezależności przez swoich członków, a wyniki tej oceny udostępnia na stronie internetowej Banku oraz przekazuje pozostałym organom Banku.

Do kompetencji Rady Nadzorczej należy w szczególności:

- zatwierdzanie strategii działania Banku oraz rocznych planów finansowych Banku,
- zatwierdzanie zasad ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, ogólnego poziomu ryzyka Banku, a także polityk dotyczących zarządzania ryzykiem bankowym,
- zatwierdzanie zasad polityki informacyjnej Banku,
- zatwierdzanie wewnętrznych procedur Banku dotyczących procesów szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania kapitałowego oraz planowania kapitałowego,
- zatwierdzanie uchwał Zarządu w sprawie struktury organizacyjnej, za wyjątkiem tworzenia lub likwidacji oddziałów oraz oddziałów operacyjnych,
- informowanie Komisji Nadzoru Finansowego o składzie Zarządu oraz o zmianie jego składu niezwłocznie po jego powołaniu lub po dokonaniu zmiany jego składu, o wynikach oceny spełniania przez członków Zarządu wymogów określonych w ustawie Prawo bankowe oraz zatwierdzeniu i zmianie wewnętrznego podziału kompetencji w Zarządzie,
- ocena sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym oraz wniosków Zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty, a także składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny,

- ocena sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku za ubiegły rok obrotowy w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym, a także składanie Walnemu Zgromadzeniu corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny,
- ustalanie warunków zatrudnienia dla członków Zarządu Banku,
- uchwalanie regulaminu udzielania kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych lub poręczeń członkom organów Banku i osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku oraz innym osobom wymienionym w art. 79 ustawy Prawo bankowe.
- podejmowanie uchwał w sprawie wyrażenia zgody na udzielanie kredytów, pożyczek pieniężnych, gwarancji bankowych lub poręczeń członkom organów Banku oraz innym osobom określonym w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
- zatwierdzanie wniosków Zarządu Banku w sprawach nabywania akcji i udziałów w spółkach o wartości nominalnej przekraczającej łącznie z już posiadanymi przez Bank akcjami i udziałami tych spółek równowartość 5% kapitału zakładowego Banku, z wyłączeniem akcji spółek dopuszczonych do publicznego obrotu,
- wybór biegłego rewidenta przeprowadzającego badanie sprawozdania finansowego oraz innych biegłych,
- nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania oraz ocena adekwatności i skuteczności tego systemu,
- ocena okresowych informacji o poziomie ryzyka bankowego i jakości zarządzania tym ryzykiem,
- ocena okresowych informacji na temat stwierdzonych nieprawidłowości i wniosków wynikających z przeprowadzanych audytów wewnętrznych oraz działań podejmowanych w celu ich usunięcia lub realizacji,
- zatwierdzanie trybu powołania i odwołania dyrektora komórki audytu oraz sposobu ustalenia jego wynagrodzenia,
- zatwierdzanie polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku oraz dokonywanie okresowych przeglądów tej polityki,
- uchwalanie regulaminu Rady Nadzorczej,
- określanie liczby członków Zarządu Banku oraz zatwierdzanie uchwał Zarządu dotyczących wewnętrznego podziału kompetencji w Zarządzie,
- powoływanie i odwoływanie prezesa oraz wiceprezesów i członków Zarządu,
- zawieszanie w czynnościach, z ważnych powodów, poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności tych członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację, albo z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności,
- rozpatrywanie spraw wnoszonych pod obrady Walnego Zgromadzenia i opiniowanie projektów uchwał Zgromadzenia, za wyjątkiem uchwał porządkowych.

Posiedzenia Rady Nadzorczej zwoływane są przez jej przewodniczącego w miarę potrzeb, nie rzadziej niż raz na kwartał. O terminie, miejscu i porządku posiedzenia Rady członkowie są powiadamiani na piśmie, w terminie nie krótszym niż 7 dni przed posiedzeniem, z równoczesnym dostarczeniem materiałów będących przedmiotem obrad. Wnioski o zwołanie posiedzenia Rady może składać do przewodniczącego każdy członek Rady Nadzorczej, a także Zarząd Banku. W takim przypadku, Przewodniczący Rady zwołuje posiedzenie w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania wniosku. Przewodniczący Rady Nadzorczej – na uzasadniony wniosek członka Rady Nadzorczej, prezesa Zarządu lub Zarządu Banku, a także z własnej inicjatywy – może zwołać posiedzenie Rady w trybie pilnym, wyznaczając termin, miejsce i porządek obrad posiedzenia.

Rada Nadzorcza rozpatruje sprawy umieszczone w porządku obrad i podejmuje rozstrzygnięcia w formie uchwał. Uchwały Rady Nadzorczej mogą być podjęte, jeżeli na posiedzeniu jest obecna co najmniej połowa jej członków, w tym przewodniczący lub wiceprzewodniczący, a wszyscy jej członkowie zostali zaproszeni. Uchwały Rady Nadzorczej w sprawie powołania i odwołania członków Zarządu zapadają większością 2/3 głosów. Pozostałe uchwały Rady Nadzorczej – o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej – zapadają zwykłą większością głosów. W razie równej liczby głosów decyduje głos przewodniczącego. Członkowie Rady Nadzorczej mogą brać udział w podejmowaniu uchwał (z wyłączeniem głosowań dotyczących wszelkich spraw osobowych oraz spraw wprowadzonych do porządku obrad na posiedzeniu Rady) oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady lub za pośrednictwem środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość.

Rada Nadzorcza - w sytuacjach wyjątkowych - może podejmować uchwały poza posiedzeniami, w trybie pisemnym lub przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość. Uchwała jest ważna, gdy wszyscy członkowie Rady zostali powiadomieni o treści projektu uchwały.

Pierwsze posiedzenie Rady Nadzorczej nowej kadencji jest zwoływane przez prezesa Zarządu Banku. Przedmiotem pierwszego posiedzenia Rady nowej kadencji jest ukonstytuowanie się Rady. Szczegółowe kompetencje, zasady działania i zadania Rady zostały określone w § 17 - 20 Statutu Banku oraz w Regulaminie Rady Nadzorczej (dokumenty są dostępne do wglądu na stronie internetowej Banku www.bosbank.pl w sekcji „Relacje inwestorskie”). Rada Nadzorcza Banku powołuje ze swego grona Komitet Audytu Wewnętrznego, Komitet ds. Wynagrodzeń oraz Komitet ds. Ekologii. Rada może powoływać spośród swoich członków także inne komitety.

Komitet Audytu Wewnętrznego

Komitet Audytu Wewnętrznego (KAW) wspiera Radę Nadzorczą w zakresie systemu zarządzania Bankiem, tj. systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem, a także w zakresie przebiegu procesu sprawozdawczości finansowej. Komitet realizuje zadania przewidziane w Ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o biegłych rewidentach i ich samorządzie, podmiotach uprawnionych do badania sprawozdań finansowych oraz o nadzorze publicznym (Dz. U. z 2009 r., Nr 77, poz. 649, ze zm.), w Statucie BOŚ S.A. oraz uchwałach Rady Nadzorczej.

Do głównych zadań Komitetu Audytu Wewnętrznego należą:

- monitorowanie skuteczności systemu kontroli wewnętrznej oraz zarządzania ryzykiem,
- monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej Banku,
- monitorowanie wykonania czynności rewizji finansowej,
- monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych,
- nadzór nad działalnością komórki audytu wewnętrznego, w tym w szczególności nadzór nad właściwym usytuowaniem komórki audytu wewnętrznego w strukturze organizacyjnej Banku, z zachowaniem niezależności funkcjonowania, zgodnie z regulacjami nadzorczymi, oraz zatwierdzanie planu audytu wewnętrznego.

Funkcję Przewodniczącego Komitetu pełni Przewodniczący Rady Nadzorczej. Posiedzenia Komitetu zwoływane są w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał. Przewodniczący Komitetu może zwołać posiedzenie Komitetu w trybie pilnym. Komitet, przynajmniej raz w roku, na zamkniętym posiedzeniu bez udziału Zarządu, odbywa spotkanie z dyrektorem komórki audytu wewnętrznego i z dyrektorem komórki do spraw zapewnienia zgodności.

Skład Komitetu Audytu Wewnętrznego (KAW) w 2015 roku podlegał zmianom osobowym. W okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. KAW działał w następującym składzie osobowym:

1) Marcin Likierski	- Przewodniczący Komitetu – do dnia 10 czerwca 2015 r.,
2) Jacek Ciepluch	- Przewodniczący Komitetu – od dnia 2 lipca 2015 r.
3) Józef Kozioł	- Wiceprzewodniczący Komitetu,
4) Adam Wojtaś	- Członek Komitetu,
5) Piotr Kaczyński	- Członek Komitetu,
6) Mariusz Karpiński	- Członek Komitetu do dnia 10 czerwca 2015 r.,
7) Bartosz Januszewski	- Członek Komitetu od dnia 2 lipca 2015 r.

Zmiany w składzie osobowym członków Komitetu Audytu Wewnętrznego nastąpiły w wyniku:

- złożenia rezygnacji przez Przewodniczącego Rady Nadzorczej p. Marcina Likierskiego w trakcie obrad Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOŚ S.A. w dniu 10 czerwca 2015 r.
- odwołania ze składu Rady Nadzorczej mocą Uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia p. Mariusza Karpińskiego w dniu 10 czerwca 2015 r.
- powołania p. Jacka Cieplucha na Przewodniczącego Rady Nadzorczej w dniu 2 lipca 2015 r.,
- powołania p. Bartosza Januszewskiego w skład KAW z dniem 2 lipca 2015 r.

W konsekwencji powyższych zmian na koniec roku sprawozdawczego Komitet Audytu Wewnętrznego pracował w 5-osobowym składzie.

Komitet ds. Wynagrodzeń

Komitet ds. Wynagrodzeń został powołany spośród Członków Rady Nadzorczej w celu wykonywania czynności przewidzianych dla tego Komitetu i określonych w Uchwale Nr 258/2011 Komisji Nadzoru

Finansowego z dnia 4 października 2011r. wydanej na podstawie art. 9f, 9g i 128 ust. 6 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe oraz czynności wynikających z § 20 ust. 10 pkt 9 Statutu Banku Ochrony Środowiska S.A., w szczególności obejmujących:

- opiniowanie, projektowanie zasad wynagradzania członków Zarządu Banku Ochrony Środowiska S.A.,
- opiniowanie polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym wysokości i składników wynagrodzeń, osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Ochrony Środowiska S.A., w rozumieniu przepisów powołanej Uchwały Nr 258/2011 KNF,
- opiniowanie i monitorowanie wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku związane z zarządzaniem ryzykiem oraz zachowaniem zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

Posiedzenia Komitetu ds. Wynagrodzeń zwoływane są w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż 2 razy w roku. W 2015 r. odbyło się 8 posiedzeń Komitetu.

W 2015 r. Komitet ds. Wynagrodzeń pracował w następującym składzie:

Ryszard Ochwat	- Przewodniczący Komitetu,
Jacek Ciepluch	- Członek Komitetu,
Józef Koziół	- Członek Komitetu.

Komitet ds. Ekologii

Działalność Komitetu ds. Ekologii (KEK) ma charakter konsultacyjno-doradczy i opiniotwórczy. Komitet wspomaga rozwój działalności proekologicznej poprzez rekomendacje i opinie do Rady Nadzorczej i Zarządu, dotyczące kierunków dalszego rozwoju tej aktywności Banku, w tym możliwości rozwoju oferty proekologicznej oraz ekspansji Banku na rynku usług proekologicznych.

Komitet ds. Ekologii w szczególności:

- rekomenduje Radzie Nadzorczej i Zarządowi kierunki dalszego rozwoju oferty produktów bankowych o charakterze ekologicznym,
- przedstawia opinie do przedkładanych Radzie Nadzorczej informacji o działalności proekologicznej Banku i inicjatywach z tego zakresu oraz rozwijanych przez Bank kierunkach finansowania projektów proekologicznych,
- wspiera formy i metody oddziaływania Banku na efektywne wykorzystanie nakładów na ochronę środowiska,
- wspiera współpracę Banku z Narodowym i Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz z innymi organizacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska,
- wspiera działania Banku w sferze polityki ekologicznej w kontaktach z przedstawicielami Sejmu i Senatu, administracji publicznej, w tym z Ministrem Środowiska.

Posiedzenia KEK zwoływane są przez Przewodniczącego Komitetu w miarę potrzeb.

W 2015 r. Komitet ds. Ekologii pracował w następującym składzie:

Andrzej Kraszewski	- Przewodniczący Komitetu do dnia 10 czerwca 2015 r.,
Marek Mielczarek	- Przewodniczący Komitetu od dnia 2 lipca 2015 r.,
Ryszard Ochwat	- Wiceprzewodniczący Komitetu,
Jacek Ciepluch	- Członek Komitetu do dnia 2 lipca 2015 r.,
Adam Wasiak	- Członek Komitetu,
Bartosz Januszewski	- Członek Komitetu od dnia 2 lipca 2015 r.

3.3. Zarząd Banku

Zarząd Banku

Na dzień 31 grudnia 2014 r. w skład Zarządu Banku wchodził:

- 1) Mariusz Klimczak - Prezes Zarządu,
- 2) Stanisław Kolasiński - Wiceprezes - Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu,
- 3) Dariusz Daniluk - Wiceprezes Zarządu,
- 4) Adam Zbigniew Grzebieluch - Wiceprezes Zarządu,
- 5) Paweł Kazimierz Lemańczyk - Wiceprezes Zarządu.

Informacje o zmianach w składzie Zarządu Banku w 2015 roku:

- a) w dniu 29 maja 2015 r. Rada Nadzorcza Banku odwołała:

- Mariusza Klimczaka ze stanowiska Prezesa Zarządu Banku,
 - Adama Grzebielucha ze stanowiska Wiceprezesa Zarządu Banku,
 - powierzyła pełnienie obowiązków Prezesa Zarządu Panu Dariuszowi Danilukowi, Wiceprezesowi Zarządu Banku,
- b) w dniu 2 lipca 2015 r. Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie powołania Dariusza Daniluka - dotychczasowego Wiceprezesa Zarządu, p.o. Prezesa Zarządu na stanowisko Prezesa Zarządu BOŚ S.A., pod warunkiem uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego,
- c) w dniu 15 września 2015 r. Rada Nadzorcza BOŚ S.A. odwołała Pana Pawła Kazimierza Lemańczyka ze stanowiska Wiceprezesa Zarządu Banku oraz powołała Pana Piotra Bolesława Lisieckiego na stanowisko Wiceprezesa Zarządu Banku,
- d) w dniu 22 września 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na powołanie Pana Dariusza Daniluka na stanowisko Prezesa Zarządu Banku Ochrony Środowiska S.A.

Na dzień 31 grudnia 2015 r. skład Zarządu Banku przedstawiał się następująco:

- 1) Dariusz Daniluk - Prezes Zarządu,
- 2) Stanisław Kolasiński - Wiceprezes - Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu,
- 3) Piotr Bolesław Lisiecki - Wiceprezes Zarządu.

Zasady działania Zarządu Banku

Zasady działania, kompetencje, i zadania Zarządu zostały określone w § 21 – 23 Statutu Banku oraz w Regulaminie Zarządu. (dokumenty są dostępne do wglądu na stronie internetowej Banku www.bosbank.pl w sekcji „Relacje inwestorskie”).

Stosownie do postanowień zawartych w Statucie Banku, Zarząd Banku składa się co najmniej z trzech członków będących osobami fizycznymi, w tym: prezesa Zarządu, wiceprezesa - pierwszego zastępcy prezesa Zarządu oraz pozostałych wiceprezesów lub innych członków Zarządu.

Zarząd prowadzi sprawy Banku oraz reprezentuje Bank na zewnątrz. Zarząd działa kolegialnie i podejmuje decyzje w formie uchwał.

Zarząd Banku przestrzega zasad ładu korporacyjnego:

- określonych w „Dobrych Praktykach spółek notowanych na GPW”, wydanych przez Radę Nadzorczą Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.,
- określonych w „Zasadach ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych”, wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego,

O wszelkich odstępstwach od ww. zasad Zarząd informuje zgodnie z określonym w tych dokumentach trybem. Uchwały Zarządu są podejmowane na posiedzeniach zwoływanych w trybie określonym w Regulaminie Zarządu. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Uchwały mogą być podjęte, jeśli wszyscy członkowie Zarządu zostali zawiadomieni o posiedzeniu Zarządu, a w posiedzeniu Zarządu uczestniczy co najmniej połowa jego członków, w tym Prezes Zarządu lub - w czasie jego nieobecności – Wiceprezes – pierwszy zastępca Prezesa Zarządu lub wskazany przez prezesa Zarządu inny członek Zarządu. W razie równej liczby głosów, decyduje głos Prezesa Zarządu. Członek Zarządu nie zgadzający się z podjętą uchwałą, może zgłosić do protokołu umotywowane zdanie odrębne. Nie zwalnia go to jednak z obowiązku stosowania się do uchwały podjętej przez Zarząd. Członek Zarządu nie może brać udziału w głosowaniu w sprawach osobiście go dotyczących, w tym takich, w których występuje sprzeczność interesów Banku z osobistymi interesami członka Zarządu, jego małżonka, krewnych lub powinowatych. Posiedzenia Zarządu są protokołowane.

Posiedzenia Zarządu są zwoływane przez prezesa Zarządu w miarę potrzeby, nie rzadziej niż 2 razy w miesiącu. Prezes Zarządu, na uzasadniony wniosek członka Zarządu lub z własnej inicjatywy, może zwołać posiedzenie Zarządu w trybie pilnym, wyznaczając termin, miejsce i porządek obrad posiedzenia. W posiedzeniach Zarządu uczestniczą jego członkowie oraz osoby zaproszone przez prezesa Zarządu. W uzasadnionych przypadkach, za zgodą prezesa Zarządu, członkowie Zarządu nieobecni na posiedzeniu mogą uczestniczyć w posiedzeniu lub głosowaniu uchwał za pośrednictwem środków umożliwiających równoczesne komunikowanie się w czasie rzeczywistym oraz wzajemną identyfikację członków Zarządu (wideokonferencja /telekonferencja). Na posiedzeniach Zarządu, prezes Zarządu przedstawia do akceptacji projekt porządku obrad, kieruje obradami, udziela głosu, rozstrzyga sprawy proceduralne, podsumowuje wyniki dyskusji, formułuje uchwały, zalecenia i wnioski. W sprawach uzasadnionych względami biznesowymi lub formalno-prawnymi, członek Zarządu może – po uzyskaniu zgody prezesa Zarządu – wnieść pod obrady Zarządu temat nie ujęty w porządku posiedzenia.

W przypadku wygaśnięcia mandatu prezesa Zarządu wskutek śmierci, rezygnacji albo odwołania go ze składu Zarządu, do czasu powołania prezesa, jego funkcje pełni oraz kieruje całokształtem działalności Banku wiceprezes - pierwszy zastępca prezesa Zarządu, powoływany za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego. W czasie nieobecności prezesa Zarządu, jego funkcje pełni oraz kieruje całokształtem działalności Banku (z wyłączeniem kompetencji dotyczących powoływania i odwoływania dyrektora zarządzającego, dyrektorów komórek organizacyjnych Centrali i ich zastępców oraz dyrektorów oddziałów) wiceprezes – pierwszy zastępca prezesa Zarządu, lub wskazany przez prezesa Zarządu inny członek Zarządu. Wiceprezesi lub członkowie Zarządu sprawują nadzór nad podporządkowanymi im obszarami działalności Banku, zgodnie z wewnętrznym podziałem kompetencji ustalonym przez Zarząd i zatwierdzonym przez Radę Nadzorczą oraz nad komórkami organizacyjnymi Centrali zgrupowanymi w poszczególnych obszarach, zgodnie z zarządzeniem Prezesa Zarządu w sprawie zakresu kierowania działalnością Banku przez poszczególnych członków Zarządu Banku.

VI. SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ BIZNESU

Społeczna Odpowiedzialność Biznesu (Corporate Social Responsibility, CSR) to odpowiedzialny i partnerski dialog z grupami interesariuszy, w tym klientami instytucjonalnymi, indywidualnymi akcjonariuszami, partnerami i pracownikami. W Banku Ochrony Środowiska szereg podejmowanych działań z tego obszaru wiąże się ściśle z ochroną środowiska. Specjalizacja ta widoczna jest też w podstawowej działalności Banku – w finansowaniu przedsięwzięć proekologicznych. Warto podkreślić, że dzięki realizacji inwestycji proekologicznych przez klientów, Bank przyczynił się dotychczas do redukcji emisji dwutlenku węgla o ponad 3 mln ton rocznie i dwutlenku siarki o ponad 486 tys. ton rocznie. Odnawialne źródła energii kredytowane przez Bank mogą wyprodukować rocznie 2,1 mln megawatogodzin energii.

Ekologiczna misja Banku

„Misją Banku jest wspieranie przedsięwzięć służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska, rozwojowi rynku produktów i usług związanych z ekologią oraz promowanie i kreowanie postaw proekologicznych i inicjatyw na rzecz ochrony środowiska naturalnego” (fragment Statutu Banku). Jednym z kierunków strategicznych BOŚ S.A. jest wzrost udziału w rynku finansowania projektów związanych z ochroną środowiska. Misja, strategia i cele Banku realizowane są konsekwentnie w ramach działalności biznesowej, w szczególności poprzez świadczenie wyspecjalizowanych usług bankowych dedykowanych działaniom służącym ochronie środowiska i gospodarce wodnej. Merytoryczny filar tych działań stanowi kadra Banku wsparta specjalistami z zakresu inżynierii środowiska.

BOŚ S.A. angażuje się w finansowanie inwestycji proekologicznych dotyczących różnych dziedzin ochrony środowiska. Zakres przedmiotowy zadań wynika zarówno z potrzeb, kształtowanych przez działania legislacyjne, wymuszających wdrażanie rozwiązań inwestycyjnych i technologicznych dla spełnienia określonych norm w zakresie ochrony środowiska, jak też wynikających z rosnącej świadomości społecznej.

Szereg bankowych projektów wykracza daleko poza obszar tradycyjnej bankowości. Przygotowywane przez Bank rozwiązania łączą w sobie kompleksową obsługę klienta z daleko idącą edukacją na temat korzyści wynikających z zastosowania eko urządzeń i instalacji. Dzięki temu w działaniach Banku widoczna jest bardzo mocna synergia między budową jego wartości i siły rynkowej, a społeczną odpowiedzialnością biznesu.

Główne filary działania

Działalność w Obszarze Społecznej Odpowiedzialności Biznesu opiera się na dwóch filarach:

- Banku i jego ekologicznym spojrzeniu na działalność biznesową zarówno w Pionie Detalicznym jak i Pionie Korporacji i Finansów Publicznych,
- Fundacji BOŚ, która swoimi działaniami uzupełnia działalność biznesową swojego fundatora o inicjatywy z dotyczące społecznego zaangażowania Banku. Jest to głównie edukacja ekologiczna oraz prozdrowotna, a także pracowniczy wolontariat.

Strategiczne partnerstwa

Działalność Banku w zakresie finansowania przedsięwzięć proekologicznych realizowana jest w znacznym stopniu we współpracy z innymi instytucjami finansowymi o podobnych celach. Wiodącą instytucją wchodzącą w skład systemu finansowania ochrony środowiska w Polsce jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, którego strategicznym celem jest „Poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku”. NFOŚiGW jest jednym z założycieli Banku, a także głównym Akcjonariuszem i partnerem w finansowaniu zadań proekologicznych.

Bank współpracuje również z Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, które są ważnym ogniwem realizacji Polityki Ekologicznej Państwa. Ta współpraca owocuje wspólnym finansowaniem przedsięwzięć proekologicznych, tworząc dźwignię finansową dla programów o zasięgu regionalnym, wspierając działania kluczowe z punktu widzenia poprawy jakości środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju.

Działania Banku w obszarze CSR doceniane są przez niezależne organizacje. Pięć inicjatyw Banku i Fundacji BOŚ z 2015 r. znajdzie się w raporcie opracowanym przez Forum Odpowiedzialnego Biznesu (FOB). Wyróżnione dobre praktyki to: udział Banku w Programie Polskie Gwarancje Pochodzenia Energii, BOŚ EKObiegaton, akcja #BrudnoTu, a także dwie praktyki długoletnie – kampania „Postaw na Słońce” oraz „Raport Ekologiczny”, który prezentuje ekologiczną działalność Banku.

Bank Ochrony Środowiska w RESPECT Index

Bank Ochrony Środowiska dołączył do prestiżowego grona firm notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w ramach RESPECT Index. RESPECT Index publikowany jest już po raz dziewiąty i skupia najsilniej zaangażowane społecznie firmy na GPW. RESPECT Index jest pierwszym w Europie Środkowo-Wschodniej indeksem spółek odpowiedzialnych społecznie. Projekt został wprowadzony przez GPW w 2009 roku, kiedy ogłoszono pierwszy skład Indeksu. Skład indeksu wyłaniany jest spośród największych firm giełdowych z indeksów WIG20, mWIG40 i sWIG80. Tworzą go spółki działające zgodnie z najlepszymi standardami zarządzania w zakresie ładu korporacyjnego, ładu informacyjnego i relacji z inwestorami, a także z uwzględnieniem czynników ekologicznych, społecznych i pracowniczych.

Podpisanie deklaracji ONZ „Bankowość a środowisko”

Bank Ochrony Środowiska S.A., jako jeden z 14 polskich banków podpisał w 1994 roku deklarację ONZ „Bankowość a środowisko”, zobowiązującą do wspierania inwestycji zgodnych z zasadami ekorozwoju. Deklaracja jest manifestem na rzecz powstania i rozwoju „ekologicznej bankowości”. Jej sygnatariusze zobowiązują się do uwzględniania ryzyka ekologicznego w kredytowaniu, promocji nowych usług i produktów bankowych o charakterze ekologicznym, połączenia działalności statutowej z ochroną środowiska. Podpisujący deklarowali: „Dążymy do zintegrowania zagadnień ochrony środowiska z wewnętrznymi operacjami w sposób zapewniający realizację trwałego rozwoju”, „Podpisujemy się pod prewencyjnym podejściem do zarządzania środowiskiem, którego celem jest przewidywanie i unikanie potencjalnych źródeł degradacji środowiska”. Te założenia stanowią podstawę działań BOŚ S.A. przez cały okres jego funkcjonowania.

Polityka Środowiskowa

Polityka Środowiskowa, realizowana konsekwentnie od momentu powstania Banku, znalazła w 2011 roku formalny wyraz w Uchwale Zarządu Banku. W myśl tego dokumentu: „Bank Ochrony Środowiska – w pełni świadomy wagi społecznej odpowiedzialności i zrównoważonego rozwoju – kieruje się dbałością o dobro klientów i środowiska naturalnego.” Wśród zadań mających na celu wypełnienie Polityki Środowiskowej wymienia się te, które dotyczą sfery związanej z funkcjonowaniem Banku jako instytucji, jak np.:

- respektowanie obowiązującego prawa w zakresie ochrony środowiska i uwzględnianie jego wymogów w przepisach wewnętrznych,
- ograniczenie wykorzystania surowców i zasobów naturalnych poprzez racjonalizację zużycia wody, energii elektrycznej, ciepła i paliw,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami poprzez ograniczenie ich powstawania, selektywną zbiórkę i przekazywanie do recyklingu bądź unieszkodliwiania,
- prowadzenie praktyki zakupów materiałów i urządzeń z uwzględnieniem, jako jednego z istotnych parametrów, jak najmniejszego ich wpływu na środowisko;

jak i takie, które mają na celu edukację ekologiczną pracowników i współpracowników Banku, np.:

- popularyzacja, wśród pracowników wiedzy na temat proekologicznych zachowań, podnoszenie ich świadomości oraz kształtowanie postaw,
- upowszechnianie idei ochrony środowiska wśród klientów, zarówno poprzez kreowanie proekologicznej oferty bankowej, jak i działania promocyjno-marketingowe,
- promowanie zrównoważonego rozwoju wśród partnerów biznesowych i firm współpracujących z Bankiem.

Polityka Środowiskowa BOŚ S.A. jest przekazywana każdemu pracownikowi Banku oraz została zamieszczona na stronie internetowej Banku www.bosbank.pl w sekcji „O Banku/Misja BOŚ S.A.”

1. BANK

PROEKOLOGICZNA OFERTA

W odpowiedzi na potrzeby rynku

Produkty proekologiczne Banku Ochrony Środowiska łączą elementy standardowej oferty bankowej z funkcjonującymi w Polsce mechanizmami wsparcia inwestycji prośrodowiskowych. Obok kredytów komercyjnych, angażujących wyłącznie środki Banku, BOŚ oferuje również kredyty preferencyjne, w których środki bankowe działają jak dźwignia finansowa, wzmacniająca potencjał krajowych i regionalnych instytucji finansowych, angażujących swoje środki we wspieranie zadań inwestycyjnych służących ochronie środowiska. Taki charakter ma współpraca BOŚ S.A. z Narodowym i Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Bankiem Gospodarstwa Krajowego oraz zagranicznymi instytucjami finansowymi: Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Bankiem Rozwoju Rady Europy, KfW Bankengruppe. Dzięki inicjatywom podejmowanym w Banku, opartym o umowy z tymi instytucjami, powstał szereg dedykowanych produktów, wspierających działania wynikające z priorytetów polityki ekologicznej kraju i regionów i odpowiadających na potrzeby inwestorów.

Oferta proekologiczna Banku jest pomyślana tak, aby zachęcała potencjalnych klientów do korzystania z niej, kształtowała postawy prośrodowiskowe i mobilizowała do podejmowania inwestycji, które przyczynią się do poprawy stanu środowiska. Dlatego tak duże jest znaczenie kredytów preferencyjnych np.: z dotacją do kapitału, wypłacaną ze środków donatora po zakończeniu realizacji przedsięwzięciai zmniejszającą zadłużenie kredytowe lub niższym niż rynkowe oprocentowaniem, wynikającym z udziału środków donatora. Dzięki współpracy z NFOŚiGW w 2015 r. w BOŚ S.A. dostępne były kredyty z dotacją na domy energooszczędne i pasywne, na mikroinstalacje odnawialnych źródeł energii (preferencyjne kredyty z dotacją w ramach Programu Prosument) oraz – dla małych i mikro przedsiębiorców – na inwestycje energooszczędne w ramach programu POLSEFF 2. Kredyty udzielane we współpracy z WFOŚiGW przeznaczone są na realizację zadań, które wypełniają założenia regionalnej polityki ekologicznej. Dlatego w każdym z województw warunki kredytów są inne, zróżnicowane co do dostępnej formy dofinansowania, zakresu inwestycji, maksymalnej kwoty kredytu i jej udziału w kosztach całkowitych przedsięwzięcia, długości okresu kredytowania, a także wysokości oprocentowania. Poszczególne Wojewódzkie Fundusze określają jaki podmiot może ubiegać się o taki kredyt.

Kredyty dedykowane zadaniom z zakresu ochrony środowiska są też przedmiotem umów BOŚ S.A. z zagranicznymi instytucjami finansowymi. Zaangażowanie środków zagranicznych pozwala na uzyskanie korzystnej konstrukcji finansowania, z obniżoną marżą i prowizją w stosunku do standardowej oferty Banku, ze złagodzonymi wymaganiami co do wielkości wkładu własnego i z wydłużonym okresem karencji w spłacie kapitału.

Pozostałe, nieobjęte możliwością preferencyjnego kredytowania, przedsięwzięcia proekologiczne finansowane są kredytami komercyjnymi, które Bank stara się jak najlepiej dostosowywać do specyfiki inwestycji. Wśród nich szczególne znaczenie ma Kredyt z Dobrą Energią – na inwestycje dotyczące produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Kredyt ten jest w ofercie Banku od kilku lat, jednak podlega stałym modyfikacjom w celu dostosowania do aktualnych potrzeb inwestorów. Kredyty przeznaczone na inwestycje związane z ochroną środowiska i gospodarką wodną stanowią istotne połączenie zadań biznesowych Banku i jego misji. Są też widocznym przejawem znaczenia Banku w systemie finansowania ochrony środowiska w Polsce.

Inicjatywa JESSICA

Niebagatelne znaczenie dla lokalnych społeczności ma też zaangażowanie się Banku w Inicjatywę JESSICA, której celem jest zrównoważony rozwój obszarów miejskich. BOŚ S.A. skutecznie

pozyskał inwestorów, którzy zrealizowali wiele różnorodnych i ciekawych pomysłów: od galerii handlowej, powierzchni biurowych poprzez centra rekreacyjno-sportowe, centra konferencyjne i hotele, aż po targowiska miejskie. Celem projektów było podniesienie atrakcyjności gospodarczej, turystycznej i inwestycyjnej miasta. Połączenie biznesowych celów z aspektami społecznymi zawartymi w Inicjatywie JESSICA, przyniosło szereg pozytywnych zmian, w tym powstawanie nowych miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości i poprawę lokalnej infrastruktury.

Edukacja i korzyści w jednym – programy i produkty z pierwiastkiem „eko”

EkoKredyt Prosument

Bank Ochrony Środowiska jest jedynym bankiem, który obsługuje Program Priorytetowy NFOŚiGW „Prosument”. Celem programu jest wsparcie realizacji mikroinstalacji OZE przeznaczonych do produkcji energii elektrycznej oraz energii elektrycznej i ciepła. W ramach Programu „Prosument” udzielane są dotacje i preferencyjne kredyty, skierowane do osób fizycznych, wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, produkujących energię na potrzeby budynków mieszkalnych, z możliwością częściowej sprzedaży do sieci elektroenergetycznej. Program promuje nowe technologie OZE oraz postawy prosumenckie (podniesienie świadomości inwestorskiej i ekologicznej wśród osób fizycznych), a także wpływa na rozwój rynku dostawców urządzeń i instalatorów oraz zwiększenie liczby miejsc pracy w tym sektorze. Dzięki tym cechom pozwala łączyć walor atrakcyjnego produktu bankowego z funkcją edukacyjną, zbieżną z proekologiczną misją Banku.

BOŚ Bank w Programie Polskie Gwarancje Pochodzenia Energii

Bank Ochrony Środowiska dołączył do Programu Polskie Gwarancje Pochodzenia Energii – przedsięwzięcia wspierającego rozwój rynku OZE i zarazem kampanii edukacyjnej zwiększającej wiedzę Polaków na temat proekologicznych rozwiązań w energetyce. Program został uruchomiony przez Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej (PSEW) we współpracy z Axpo Polska. Zgodnie z założeniami PSEW, Program Polskie Gwarancje Pochodzenia Energii ma realizować trzy podstawowe cele: udzielać finansowego wsparcia wytwórcom energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, zwiększać ekologiczną świadomość społeczeństwa oraz pomagać w rozwoju całego sektora OZE. Bank Ochrony Środowiska uczestniczy w Programie od grudnia 2015 r.

WYDARZENIA I PUBLIKACJE

Obecność na targach i konferencjach

W ramach bieżących działań marketingowych Bank brał udział w targach, konferencjach i seminariach wzmacniających wizerunek BOŚ S.A. jako bankowego lidera finansowania ekologii w tym: w VI Forum Budownictwa Pasywnego i Energooszczędnego w ramach targów BUDMA 2015, FORUM Termomodernizacja 2015, III Forum Fotowoltaika dla każdego podczas Międzynarodowych Targów Energii Odnawialnej Green Power, II Międzynarodowym Forum Ekologicznym i szeregu innych wydarzeniach branżowych, ogólnopolskich i lokalnych.

Od 1992 r. BOŚ S.A. bierze udział w Międzynarodowych Targach Ochrony Środowiska POL-ECO-SYSTEM (dawniej POLEKO) – największych targach promujących ekologiczne innowacje w Europie Środkowo-Wschodniej. Co roku Targi odwiedza tysiące osób, wśród nich specjaliści z zakresu ochrony środowiska i gospodarki komunalnej z Polski i zagranicy. Podczas POL-ECO-SYSTEM, BOŚ S.A. prezentuje swoje proekologiczne produkty, a jego pracownicy występują w roli ekspertów i prelegentów na towarzyszących Targom konferencjach i seminariach.

Projekty marketingowe

Najważniejszym projektem marketingowym kierowanym do klientów indywidualnych w roku 2015 była kampania reklamowa EKOkonta bez Kosztów, zrealizowana w okresie czerwiec-lipiec. W kampanii zaangażowane zostały media wysokozasięgowe (TV i internet). Obecność BOŚ Banku w mediach wysokozasięgowych stworzyła okazję do odbudowy wizerunku marki.

Ponadto w roku 2015, Bank zrealizował we współpracy i współfinansowaniu MasterCard kampanię promującą karty kredytowe oraz dokonywanie nimi płatności bezgotówkowych. Kampania pozwoliła na realizację założonego planu sprzedaży produktu. W obszarze klienta korporacyjnego zrealizowano szereg inicjatyw o charakterze pozyskaniowym i lojalizującym. W październiku 2015 r. po raz pierwszy w historii Banku, we współpracy ze swoją Fundacją, zorganizował imprezę masową o charakterze sportowo-edukacyjnym BOŚ EKObiegaton. Poza ww. inicjatywami zrealizowano szereg działań promujących sprzedaż priorytetowych produktów detalicznych i korporacyjnych.

Raport ekologiczny

Od 17 lat w BOŚ S.A. opracowywany jest Raport Ekologiczny Banku Ochrony Środowiska. Stanowi on z jednej strony odpowiedź na zalecenia Deklaracji ONZ „Bankowość a Środowisko”, z drugiej - materiał przydatny zarówno dla celów wewnętrznych, jak i promocyjnych.

Raport w syntetycznej formie podsumowuje coroczną proekologiczną działalność biznesową Banku, ukazując ją również na tle krajowych trendów, rozwiązań systemowych i wydarzeń. Przedstawia także pozabiznesowe działania podejmowane przez BOŚ S.A. i jego pracowników. Raport wskazuje na wagę ekologii jako jednego z najistotniejszych kierunków strategicznych Banku. Jego zasadniczą część koncentruje się na proekologicznych produktach bankowych. Na tle zagadnień ogólnych Raport prezentuje działalność Banku w okresie ostatniego roku, z przedstawieniem struktury segmentowej, głównych dziedzin finansowania, efektów ekologicznych uzyskanych dzięki zakończonym inwestycjom finansowanym z udziałem kredytów bankowych.

Kontrola gospodarki odpadami

- Odpady papierowe, metalowe, drewniane, plastikowe, szklane i elektroniczne, powstałe w wyniku prowadzenia działalności operacyjnej Banku, przekazywane są do recyklingu lub utylizacji specjalistycznej firmie, z którą Bank ma podpisaną umowę.
- Wszystkie wycofane z eksploatacji w Banku materialne składniki majątku są poddawane jednemu z poniższych sposobów dalszego zagospodarowania:
 - odsprzedaż,
 - nieodpłatne przekazanie instytucji użyteczności publicznej,
 - przekazanie do utylizacji specjalistycznym firmom.
- Żaden wycofany z użytkowania składnik majątku nie jest wyrzucany na przysłowiowy śmietnik.

Monitorowanie zużycia energii

W oparciu o analizę zużycia wody, energii i paliw, podejmowane są działania redukcyjne, które służą ograniczeniu zużycia tych surowców:

- Zaopatrzenie w „zieloną energię” - na podstawie umowy zbiorczej zawartej z firmą TAURON S.A. Bank zaopatrywany jest w energię, która pochodzi całkowicie ze źródeł ekologicznych.
- Pod kątem zużycia energii elektrycznej dobierane są urządzenia będące na wyposażeniu placówek i Centrali Banku. Przykład: bieżąco instalowane klimatyzatory są wyłącznie w technologii inwerterowej - zużywają znacznie mniej energii niż w technologii tradycyjnej.
- W Centrali Banku wydajność i czas pracy urządzeń klimatyzacyjnych i grzewczo – wentylacyjnych dostosowana jest do liczby użytkowników i czasu ich pracy.
- Wymiana oświetlenia w zewnętrznych panelach reklamowych placówek Banku z tradycyjnego świetlówkowego na energooszczędne LED.
- Ograniczenie świecenia zewnętrznych paneli reklamowych (sterowanie zegarami astronomicznymi, które zaprogramowane są na wyłączenie pomiędzy godzinami 23:00 – 4:00).
- Energooszczędne źródła światła instalowane w nowych lub modernizowanych oddziałach.
- Racjonalne gospodarowanie zużyciem energii w Centrali i Oddziałach Banku - wdrożono zalecenia regulujące działanie urządzeń klimatyzacyjnych, wentylacyjnych i grzewczych, zależnie od pór roku i rozkładu dobowego. Zalecenia te mają na celu ograniczenie konsumpcji energii elektrycznej przez urządzenia klimatyzacyjne i ciepło-wentylacyjne do przedziału czasu, w którym odbywa się praca. Metodologia wyłączeń zapobiega również jednoczesnemu działaniu urządzeń grzewczych w trakcie pracy urządzeń schładzających.

Flota pojazdów i zużycie paliw

- W Banku użytkowane są dwa samochody o napędzie elektrycznym (nieemisyjne), służące do poruszania się po Warszawie.
- Spalinowe samochody służbowe użytkowane w Banku spełniają normy emisji spalin Euro 5.
- Zużycie paliwa przez flotę samochodową Banku zmniejszyło się o ok. 26% w stosunku do roku 2014.
- Wszystkie płyny eksploatacyjne (oleje, płyny chłodzące, płyny hamulcowe) wymieniane są w autoryzowanych serwisach, które zobowiązane są do poddawania zużytych płynów specjalistycznej utylizacji.
- Przeglądy i naprawy dokonywane są w autoryzowanych serwisach, zużyte części są poddawane specjalistycznej utylizacji prowadzonej przez serwisy.

Wprowadzenie proekologicznych rozwiązań

W celu optymalizacji zużycia energii, wody, paliw oraz materiałów zakupionych przez Bank wprowadzono szereg rozwiązań:

- w Centrali Banku baterie umywalkowe wyposażone są rozpraszacze strumienia wody tzw. perlatory.
- w Banku jest stosowanie spłuczek z funkcją oszczędzania wody.
- w budynku Centrali Banku znajdują się uzdatniacze wody.
- deklaracje dotyczące wywozu nieczystości, składane bezpośrednio przez Bank, zakładają segregację odpadów.
- efektywne gospodarowanie posiadanymi zasobami.
- weryfikacja każdego zamówienia pod kątem zasadności zakupu i zdefiniowanego limitu, co przyczynia się do ograniczenia zużycia zasobów.
- w Banku używany jest papier ekologiczny o gramaturze 70g/m³ produkowany z eukaliptusa. Mięszkość eukaliptusa umożliwia produkcję papieru o mniejszej gramaturze, który praktycznie się nie pyli i jest bardzo elastyczny, co nie powoduje problemów przy użytkowaniu w urządzeniach drukująco-kopiujących. Eukaliptus jest bardzo specyficznym rodzajem drzewa, o szybkim tempie wzrostu (dwukrotnie większym niż sosna) uprawianym na specjalistycznym farmach drzewnych. Biorąc pod uwagę technologię produkcji papier wyprodukowany z tego surowca uważany jest za ekologiczny.
- kontrola zapotrzebowania na papier - ilość zużywanego papieru do wydruków jest na bieżąco kontrolowana na podstawie miesięcznych raportów z systemu.
- ograniczenie liczby wydruków poprzez wprowadzenie outsourcingu (dzierżawy) urządzeń drukująco-kopiujących i związanym z tym ograniczeniem liczby urządzeń, wprowadzenie domyślnej opcji dwustronnego wydruku, druku podążającego oraz skanowania i wysyłania dokumentów w formie elektronicznej.
- zgodnie z podpisaną umową dzierżawy urządzeń drukująco-kopiujących wszystkie zużyte materiały eksploatacyjne podlegają programowi zbiórki pustych tonerów, które następnie są odbierane i poddawane utylizacji przez firmę, z którą Bank podpisał umowę.
- wdrożenie systemu raportowania i kontroli drukowania, który rejestruje szczegóły wszystkich wydruków, generowanych przez Pracowników (w tym liczby stron i szacunkowego kosztu wydruku), co pozwala zarządzać strukturą wydruków.
- ograniczanie liczby wydrukowanych dokumentów przekazywanych Klientom, część dokumentów umieszczonych jest na stronie internetowej Banku, przez co Klient ma do nich bezpośredni dostęp.
- Klienci Detaliczni mogą wnioskować o produkty kredytowe i oszczędnościowe za pośrednictwem kanałów zdalnych, gdzie dokumentacja papierowa w ogóle nie występuje.

2. FUNDACJA BOŚ – STRATEGICZNE ZAANGAŻOWANIE SPOŁECZNE BANKU

Rok 2015 dla fundacji korporacyjnej Banku Ochrony Środowiska był ważny ze względu na realizację projektu proekologicznego „Postaw na Słońce” dotyczącego Odnawialnych Źródeł Energii, akcji obywatelskiej #BrudnoTu, a także BOŚ EKObiegatonu. Realizowano także znane i cenione w szkołach projekty prozdrowotne angażujące ponad 50 tys. bezpośrednich uczestników („Czas na zdrowie”, „Zdrowo jem więcej wiem”, „Sklepiki szkolne zdrowa reaktywacja”). Angażowano też do działań prospołecznych pracowników i klientów Grupy BOŚ (Mikrodotacje, „Pomagam Cały Rok”, „Zielone Strony”). Fundacja BOŚ zadbała także o obecność informacji dot. projektów Fundacji w mediach inicjując powstanie w ciągu 12 miesięcy ponad 800 publikacji.

EKOLOGIA „Postaw na Słońce”

W 2015 roku Fundacja kontynuowała projekt promujący wykorzystanie OZE w naszym kraju. O ile w roku 2014 działania projektowe skupione były wokół kampanii społecznej przy użyciu nośników outdoor, Internetu oraz narzędzi PR, to w roku 2015 skupiono się na prowadzeniu edukacji w szkołach. W ramach projektu dla szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych zorganizowano dwa niezależne i bezpłatne konkursy: badawczy i filmowy. Młodzi ludzie z ponad 300 szkół przeprowadzali tzw. analizy energetyczne wybranych budynków, a następnie ćwiczyli dobór odpowiednich mikroinstalacji fotowoltaicznych. W konkursie filmowym młodzież została poproszona o przygotowanie własnych, edukacyjnych spotów filmowych przybliżających temat OZE, głównie wykorzystania fotowoltaiki. Wiosną, w projekcie

uczestniczyło ponad 100 zespołów złożonych z uczniów, którzy pracowali pod nadzorem opiekuna – nauczyciela. Kulminacyjnym momentem działań w szkołach były 83 edukacyjne konferencje nt. OZE (4 tys. uczestników), które młodzi ludzie zorganizowali nie tylko dla społeczności szkolnej, ale także zaprosili na nie okolicznych mieszkańców, władze samorządowe, przedstawiciele producentów technologii OZE, a także fundatora Fundacji BOŚ. W październiku 2015, w siedzibie Ministerstwa Środowiska, odbyło się uroczyste wręczenie nagród dla najlepszych zespołów biorących udział w obydwu konkursach. Do 20 zespołów szkolnych (ponad 200 osób) trafiły nagrody o łącznej wartości 62 tys. zł – markowy sprzęt elektroniczny oraz fotowoltaiczne modele edukacyjne.

Równoległe z działaniami w szkołach Fundacja BOŚ prowadziła działania komunikacyjne: opracowano pakiet materiałów informacyjnych wykorzystując kreację kampanii. Były to: broszura na temat technologii OZE (6 tys. – rozdawane podczas konferencji), plakaty (5 tys.), które zostały rozesłane do szkół oraz dwa listy otwarte, które zostały skierowane do samorządów oraz spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych (łącznie 6 tys.). Powyższym działaniom towarzyszyła kampania PR w radiu (514 emisji spotu w 13 rozgłośniach) oraz prasie regionalnej (38 publikacji w 25 gazetach). Do października 2015 r. projekt był współfinansowany ze środków NFOŚiGW. Jesienią ruszyła kolejna edycja projektu (rok szkolny 2015/2016) finansowana w całości ze środków Fundacji BOŚ. Do kolejnej edycji zgłosiło się 116 zespołów szkolnych.

Inne działania dot. edukacji ekologicznej

W wakacje uruchomiono ogólnopolską akcję społecznościową #BrdnoTu. Fundacja zachęcała do identyfikowania, zgłaszania i monitorowania miejsc wymagających posprzątania za pośrednictwem specjalnego serwisu www. Od momentu uruchomienia projektu zgłoszono 40 lokalizacji, w mediach pojawiło się 98 publikacji na temat akcji. Partnerem akcji została firma Xentivo – producent aplikacji na urządzenia mobilne. Firma dodała nieodpłatnie do swojej aplikacji funkcjonalność pozwalając na szybkie zgłoszenie miejsca wymagającego posprzątania za pomocą telefonu komórkowego.

W 2015 roku Fundacja zainaugurowała pilotażowy projekt „Dobry kontakt”, którego celem jest wzmacnianie organizacji obywatelskich oraz promocja marki BOŚ w 500 gminach w całej Polsce. W ramach współpracy z Akademią Filantropii w Polsce oraz Polsko-Amerykańską Fundacją Wolności wybrano i sfinansowano wdrożenie specjalnych narzędzi informatycznych, dzięki którym wybrane organizacje będą mogły efektywniej finansować projekty społeczne i ekologiczne (wdrożenia systemów zaplanowano na rok 2016).

W marcu 2015 r. Fundacja BOŚ zorganizowała na portalu Facebook internetowy konkurs fotograficzny „Przyroda u Twoich drzwi” na który wpłynęło ponad 100 prac. Zwycięzcom przyznano nagrody.

EDUKACJA PROZDROWOTNA

W 2015 roku Fundacja BOŚ realizowała trzy projekty prozdrowotne w szkołach. Największym powodzeniem cieszył się konkurs dla szkół podstawowych: „Zdrowo jem, więcej wiem” (zajęcia edukacyjne dla dzieci uczniów szkół podstawowych – klasy 0-III). Wzięło w nim udział ponad 20 tys. osób (niemal 900 zespołów). W konkursie „Czas na zdrowie” (organizacja prozdrowotnych pikników w szkołach wszystkich typów) uczestniczyło 321 szkół co oznaczało ponad 3 tys. bezpośrednich, aktywnych uczestników. Do konkursu grantowego „Sklepiki szkolne – zdrowa reaktywacja” (mini-granty na rewitalizację sklepików w szkołach) zgłosiło się 90 szkół, a dotacje otrzymało 39 szkół, co oznaczało zaangażowanie w bezpośrednio działania na rzecz rewitalizacji sklepików niemal 900 osób. Łącznie w 2015 r. szkołom biorącym udział w projektach prozdrowotnych Fundacji przekazaliśmy nagrody i dotacje o wartości ponad 100 tys. zł.

W kwietniu 2015 r. Fundacja zorganizowała prozdrowotną, konsumencką kampanię PR na temat prawidłowego przechowywania oraz obróbki żywności w domu. W oparciu o wyniki zrealizowanego na zlecenie Fundacji badania przygotowaliśmy listę najczęściej popełnianych przez rodaków „grzechów” w kuchni. Na stronie aktywniepozdrawie.pl Fundacja BOŚ uruchomiła interaktywną aplikację, która podpowiada użytkownikom jakie są zagrożenia w kuchni oraz jak ich uniknąć. Kampania zaowocowała niemal 100 publikacji w mediach.

Na koniec wakacji letnich 2015 r. Fundacja włączyła się do publicznej debaty dotyczącej nowego rozporządzenia Ministra Zdrowia w związku z wejściem ustawy przeciw śmieciowemu jedzeniu w szkołach. Opublikowano w tej sprawie list otwarty do Ministra Zdrowia, pod którym zbierane były podpisy. W informacjach prasowych, które były dystrybuowane przy okazji kampanii eksperci Fundacji starali się obalać stereotypy na temat kosztów finansowych oraz organizacyjnych związanych z wprowadzeniem nowych, prozdrowotnych regulacji w szkołach.

ZANGAŻOWANIE PRACOWNIKÓW I KLIENTÓW GRUPY BOŚ

W październiku 2015 r. Fundacja BOŚ włączyła się w organizację „BOŚ Eko-Biegatonu” – pierwszego, otwartego biegu BOŚ z okazji 25 urodzin Banku. Podczas wydarzenia wolontariusze i pracownicy Fundacji organizowali edukacyjne konkursy ekologiczne dla dzieci w wieku szkolnym oraz ich rodziców. Przez strefę piknikową organizowaną we współpracy z Lasami Państwowymi przewinęło się ok. 1,5 tys. gości. Dochód ze sprzedaży pakietów startowych dla zawodników biorących udział w biegu został przekazany na rzecz Parku Kultury w Powsinie.

W 2015 r. Fundacja BOŚ zorganizowała dwa konkursy na wsparcie najlepszych inicjatywy pracowników BOŚ w ramach wolontariatu pracowniczego. Spośród zgłoszonych propozycji sfinansowano 10 inicjatyw w które zaangażowało się 43 wolontariuszy. Na realizację projektów społecznych realizowanych we współpracy z lokalnymi fundacjami, stowarzyszeniami oraz placówkami publicznymi Fundacja przekazała ponad 28 tys. zł. Rozwijano także projekt filantropii indywidualnej w Banku polegający na przekazywaniu co miesiąc darowizn – wpłat na stypendia dla zdolnych dzieci z rodzin o niskich dochodach oraz zapomogi dla pracowników BOŚ dotkniętych życiową tragedią. We wrześniu 2015 r. zebrane środki przekazano Fundacji Świętego Mikołaja. Fundacja BOŚ przekazała także na zapomogi dla 5 pracowników Banku. Fundusz wspiera regularnie 62 pracowników Banku i Fundacji. W grudniu 2015 r. do akcji dołączyli pracownicy Domu Maklerskiego BOŚ. Zdecydowano, że darowizny wpłacone przez pracowników DM BOŚ będą przekazywane Fundacji Nasze Dzieci działającej przy Klinice Onkologii Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie. W grudniu 2015 r. wśród pracowników Banku zorganizowano świąteczną zbiórkę prezentów dla podopiecznych Fundacji Świętego Mikołaja.

Podpisy członków Zarządu BOŚ S.A.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
18.03.2016	Sławomir Zawadzki	Wiceprezes Zarządu pełniący obowiązki Prezesa Zarządu	
18.03.2016	Stanisław Kolasiński	Wiceprezes - pierwszy zastępca Prezesa Zarządu	
18.03.2016	Paweł Pitera	Wiceprezes Zarządu	
18.03.2016	Oskar Kowalewski	Członek Rady Nadzorczej Banku delegowany do czasowego pełnienia obowiązków Wiceprezesa Zarządu	